THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U. S. A.

LATVIJA AMERIKĀ

65. N-RS. TREŠDIENA, 1970. GADA 23. SEPTEMBRIS 20. GADS

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744 Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28. West-Germany.

WEDNESDAY, SEPTEMBER 23, 1970

SECOND CLASS MAILL REGISTRATION NUMBER 2249

Cena 25 centi

Pulcēšanās zem saules koka

PIRMĀS LATVIEŠU JAUNATNES DIENAS ANGLIJĀ

Ar prātam neizskaidrojamu, bet nojautās guldītu paļāvību jāizcīna ikviens lielāks pasākums. Ir jācīnās ar biedru pagurumu, noliedzēju nelabvēlību un domu pretinieku naidīgumu, bet tiem, kuriem šī paļāvība ir un nesatricināma cerība, dažkārt izdodas aizraut līdz pagurušos un šaubīgos, pārvarēt nelabvēļu un pretinieku radītos šķēršļus, lai atkal par jaunu piepildītos cilvēces gaitās atklājusies patiesība, ka ticība var kalnus pārstatīt. Tāda ticība ir dzejniekiem, varoņiem un jaunatnei, kad izšķirīgā brīdī ne prāta lēnie apsvērumi, bet asa mirkļa nojauta tos spārno un nes lauzt likteņa vārtus un aizraut citus sev līdz. Jo patiesībā visiem zemapziņas dziļumos augšāmcelšanos gaida tā pati patiesība.

Tā arī pirmās latviešu jaunatnes dienas Anglijā, Notinghamā, pēc daudziem trimdas gadiem deva cerētājiem necerēto un visiem dalībniekiem apliecinājumu, ka mūsu tautas nacionālā noturība — un ar to še domāju etnisko identitāti, nevis kādu grupu vai organizāciju programmu — nav lauzta, bet šais svētkos apliecināja sevi ar nepārprotamu spēku.

Daudz bija to latviešu, kas pulcējās šajās jaunatnes dienās, bet starp vecāko un jaunāko paaudzi vidū bija ap 200 jauniešu kodols. Bez kādām šaubām viņus kopā aicināja to piederība latvietībai, lai pašdarbībā veidotu svētku norisi kopā ar saviem izraudzītajiem vadītājiem.

Lai savu stiprumu atzītu, cilvēkam vai sabiedrībai nav jāmeklē draugu glaimi, bet jāvēro pret ko vēršas pretinieka nomelnošanas un ārdīšanas spēks. Trimdas latviešiem tās ir galvenās organizācijas, prese un jaunatne. Ir taču skaidrs, ka šādas organizācijas un prese ar veselīgu rosmi dod priekšnoteikumus jaunatnei izaugt pašai savam ceļam un savam darbam. Tieši tas, kas nule parādījās latviešu jaunatnes dienās, pēc mūsu ienaidnieka ieskata būtu bijis jāiznīcina: pašdarbība, pašu izraudzīti vadītāji un politiska domāšana neatkarīgās Latvijas valsts virzienā, ko visu arvien noteikusi latvisko nodarbju baze.

Tādā garā arī jāvērtē notikušie jaunatnes svētki, tad to nozīme parādās daudz lielāka par programmā paredzēto norisi. Jau pēdējā Latviešu nacionālās padomes Lielbritanijā (LNPL) sesijā jaunatnes dienu iniciātors un vēlāk rīcības komitejas priekšsēdis I. Balodis iepazīstināja sesijas dalībniekus ar svētku iecerī un īstenošanas iespējām, ko visi atzina un apsveica kā teicamu domu. Kopā ar savu jaunās paaudzes vietnieci Zili Pālīti un citiem komitejas locekļiem, kas visi ir jauni latvieši, tāpat ar dažiem vidējās paaudzes palīgiem I. Balodis apliecināja degsmi un darbu, lai svētki labi izdotos. To viņš uzdrošinājās pasākt gan laikam tādēļ, ka viņa ietekmē jau bija izveidojies Notinghamas un apkārtnes jauniešu pulciņš, kas bija nodevies latviešu dziesmu, tautas deju, teātra un citu pasākumu kopšanai un daudzināšanai.

Visu šo svētku laikā tiklab sarīkojumi, kā arī dalībnieku novietošana un izmitināšana bija izkārtota Notinghamas universitātes dažās ēkās. Tur svētki sākās 4. septembrī ar jaunatnes mākslas, lietiskās mākslas, publikāciju un citu darbu izstādes atklāšanu. LNPL prezidija loceklis J. Andrups runā norādīja uz saules koka zīmi, kuru jaunatnes dienu rīkotāji bija izraudzījuši par savu simbolu publicitātei, ka tā ir augšanas zīme, apliecinot savas tautas mantojuma paturēšanu ar valodu, kultūru, tradicijām. Tikai no tā var izaugt tālāki meklējumi un nākotnes piepildījums pašiem meklētājiem savā tautā. Izstādē darbu nebija daudz, bet tā bija svētkos iekļauta ar nodomu, lai nākotnē rastos vēl citi jauni latvieši, kas ar panākumiem darbojas šajās nozarēs un ar savu piedalīšanos tās vērš bagātākas un plašākas.

Pirmā darba diena beidzās ar iepazīšanās vakaru, kurā gaidīti viesi Anglijas jauno latviešu vidū bija 9 Minsteres ģimnazijas jaunieši no Rietumvācijas, kas šai vakarā, tāpat kā vēlāk svētku balles laikā, viesus iepriecināja ar rūpīgi gatavotām un īsām drāmatiskām skicēm.

5. septembra pēcpusdienā Trentas celtnes lielajā zālē notika svinīgs atklāšanas akts un koncerts. Jaunatnes dienas oficiāli atklāt bija aicināts Notinghamas šerifs Č. Džadžs (C. W. Judge). Uzrunā viņš cildināja mūsdienu apzinīgo jaunatni, kura prot izmantot lielās izglītības un darba iespējas, un aicināja ar vienādu degsmi nodoties darbam un priekam, neaizmirst kalpošanu tuvākiem, kas dod gandarījumu un samaksā par vietu virs zemes.

Latvijas sūtniecības Londonā vadītājs T. V. Ozoliņš, ievadot svētkus, pateicās Notinghamas pilsētai šerifa personā par pagodinājumu mūsu jaunatnei. Latvieši, kas brutālās agresijas rezultātā atstājuši savu zemi, ar krietnu darbu dažādās nozarēs iekļāvušies britu zemē, paturot, tāpat kā velši un skoti, savu kultūru un tradicijas. Runātājs izteica cerību, ka šie jaunatnes svētki izvērtīsies par tradiciju Anglijā. Mūsu technoloģijas laikā visu tomēr veido un vada gars. Ja savu garu attīstot, jaunatne neaizmirstu arī savu piederību pie savas tautas, tad par jaunu koši uzziedēs latvietības zieds.

Rīcības komitejas pr-dis I. Balodis pateicās visiem darbiniekiem, dalībniekiem, atbalstītājiem un apmeklētājiem. Svētkos

(Nobeigums 5. lpp.)

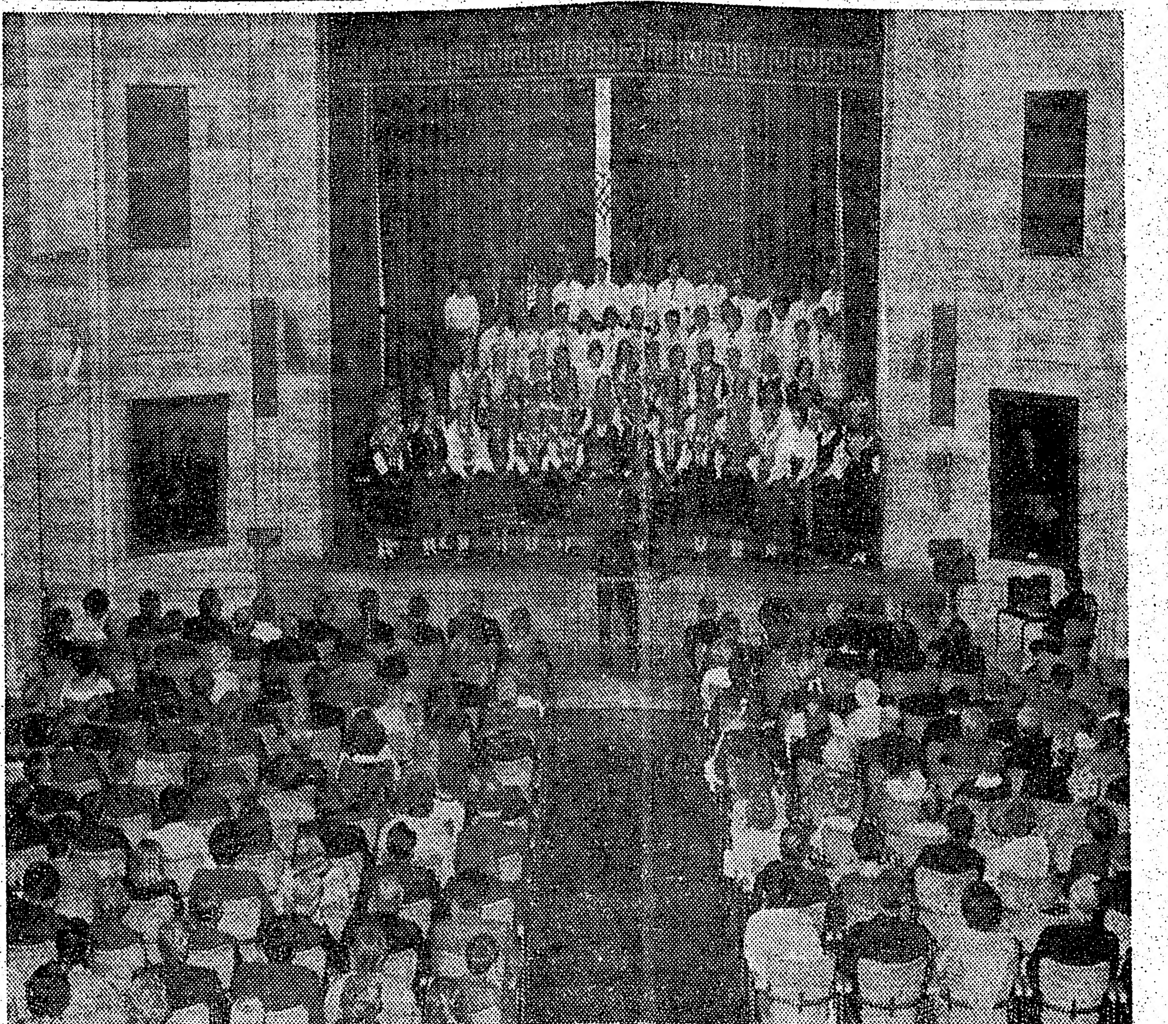

Jauniešu koris diriģenta Alberta Jēruma vadībā dzied pirmajās Anglijas latviešu jaunatnes dienās Notinghamā. Foto: H. Blezurs

Anglijas latviešu jaunatnes dienu tautas deju uzvedumā dejotājus uzrunā Latviešu nacionālās padomes Lielbritanijā prezidija loceklе Marianna Zariņa, nelaiķa sūtņa Kārļa Zariņa meita. Foto: H. Blezurs

Spraigs četru dienu kongress

EIROPAS LATVIEŠU JAUNATNES APVIENĪBAS 16. KONGRESS UDEVELLĀ, ZVIEDRIJĀ

Eiropas latviešu jaunatnes apvienības (ELJA) 16. kongress Udevellā izvērtās par intensīvu darba sanāksmi, kurā visu laiku izmantoja līdz iespēju robežai. Pēc 9 referātiem bija spraigas debates, kongresa dalībniekiem izsakot dažādas atšķirīgas domas. Koncertā spēlēja jaunās mākslinieces M. Vilka un L. Zobena, literārajā daļā jaunie dzejnieki P. Johansons un A. Grasis savus dzejoļus dziedāja, bet nerātno tautas dziesmu lasījums neguva gaidīto atsaucību. ELJAs biedru gada sapulcē par priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo V. Griguli no Anglijas. Otru pasaules latviešu jaunatnes kongresu nolēma rīkot vēl nenoteiktā vietā Rietumvācijā. Kongresa nobeigumā vienojās par protesta vēstules nosūtīšanu Rietumvācijas kancleram Brantam sakarā ar Rietumvācijas un Pad. savienības varas nelietošanas līguma parakstīšanu.

Ar šo kongresu ELJA uzsāka 17. darbības gadu. Atskatoties uz iepriekšējiem kongresiem, šis dalībnieku skaita ziņā bija mazākais. Arī ievērības ziņā trimdas sabiedrībā šis kongress bija palicis gandrīz nepamanīts. Par to liecināja tikai viens apsveikuma raksts, kuru bija sūtījis latviešu sociāldemokratu partijas pr-dis B. Kalniņš.

Ja kongresā bija ieradies mazāk biedru nekā jebkad līdz šim, ir dažādi izskaidrojumi. Daudz jauniešu bija devušies uz „Nākotnes 70" sarīkojumiem Kanadā, tā vai nu izlietojot visu savu atvaļinājumu, vai arī iztērējot savus līdzekļus. Pati Udevella citu valstu jauniešiem satiksmes ziņā atrodas ļoti neizdevīgā vietā. Arī augstā dalības maksa dažu biedru varēja atbaidīt. Bez sekām nebūs palikusi arī kongresa vēlā izziņošana.

Par spīti visam iepriekš minētajam, kongresā piedalījās ap 90 jauniešu, pašiem rīkotājiem par pārsteigumu — daudz. Kādi 50 bija no pašas Zviedrijas, 30 no Rietumvācijas, 12 no Anglijas, 1 no Šveices un 3 no ASV, kuŗi atceļā no okupētās Latvijas apciemojuma bija iegriezušies Zviedrijā. Kongresa programma bija iedalīta tā, ka pirmajās trīs dienās notika referāti un kultūrāli sarīkojumi, bet ceturtajā — ELJAs biedru gada sapulce un kongresa balle.

Referātos apskatītos tematus var iedalīt četrās grupās: par pašreizējo Latviju un kultūras sakariem (4 referāti), par komūnistu ideoloģiju un propagandu (2 referāti), par latviešu leģionāru lietu sakarā ar Enkvista grāmatu un Bergenstroles filmu (2 referāti) un par latviešu tautas dziesmām.

Kongresu oficiāli atklāja ELJAs pr-dis V. Grigulis, nolasot arī Latviešu nacionālās padomes Zviedrijā pr-ža I. Freimaņa atklāšanas vārdus, kuŗš pats darba apstākļu dēļ kongresā nebija varējis ierasties. Par kongresa prezidija priekšsēdi ievēlēja K. Kangeri no Vācijas, bet par locekļiem T. Arnīti (Anglija), D. Jurensoni (Zviedrija) un M. Alužānu (Vācija).

Pirmo referātu lasīja J. Ritums par tematu „Sports šodienas Latvijā un sporta sakari ar Latviju", ievadījumā apskatot sportu Pad. savienībā kā propagandas līdzekli, tālāk pievēršoties pašiem sportistiem, kuŗi ir profesionāļi un kuŗiem tikšana uz augšu nozīmē lielākas kustēšanās iespējas un ar to saistītās priekšrocības. Tālāk referents apskatīja iekšējo sporta dzīves organizācijas struktūru. Beidzot J. Ritums pieskārās sporta sakariem ar Latviju, izceļot šos sakarus tieši ar Zviedriju, it sevišķi basketbolā, kuŗa federācijas loceklis viņš pats ir. Uz jautājumu, vai Latvijas sportistiem nav bīstami še tikties ar trimdiniekiem, J. Ritums atbildēja, ka bīstami ir, bet, ja vēlas sakarus, tad arī jāriskē.

Otrs referents A. Tērmanis no Anglijas bija vienīgais, kas nenāca no kongresa zemes. Viņš bija izraudzījies tematu „Domu biedri?", kuŗā ietilpa atsevišķo komūnistisko zemju ideoloģijas apskats, liekot pretī antikomūnismu, ko viņš par ideoloģiju neuzskata. Apskatot tuvāk komūnistisko zemju ārpolītiku, referents atzina, ka šo zemju rīcības pamatā nav tik daudz teorijas saukļu kā valstiski-politiski apsvērumi.

Sevišķu ievērību ar savu referātu par Latvijas teātri guva Mārtiņš Zīverts. Savu stāstījumu viņš pamatoja uz vērojumiem Latvijas apciemojumā. Referents apskatīja ne tikai pašreizējo Rīgas latviešu teātŗu stāvokli, bet stāstīja arī par saviem vērojumiem un atzinumiem Latvijas apciemojumā vispār. Rīga esot ļoti krieviska (apm. 35% latviešu), bet, par spīti lielajam krievu pieplūdumam, Rīgā paliķšot trīs vietas latviskas — universitātes baltu filoloģijas nozare, tirgus un latviešu teātris. Vispār, teātrim esot liela misija nacionālajā ziņā, jo tas izkopj latviešu valodu, izmetot visas krieviskās drazas. Runājot par cilvēkiem Latvijā, nevajagot viņus novērtēt tikai pēc ārējās izturēšanās, bet jāmēģina paskatīties mazliet

(Nobeigums 5. lpp.)

Viktors Vīksniņš

Medaļas otra puse

Pēdējā laikā bieži dzirdēti apgalvojumi un prātojumi par sakariem ar dzimteni. Tie raksturoti gandrīz vai tikai pozitīvi, pie tam ar stipri subjektīvu noslieci. Kā Čikagas pretkomūnisma komitejas loceklis un Apspiesto tautu komitejas Čikagā priekšsēdis uzskatu par savu pienākumu šos apgalvojumus un prātojumus līdzsvarot, norādot un vēršot tautiešu uzmanību uz negātīvajiem momentiem, kādus rada dzimtenes apciemojumi.

Katrai medaļai ir divas puses. Tā arī dzimtenes apciemojumus nedrīkstētu vērtēt un nostādīt tik pozitīvā skatījumā, kā tas pēdējā laikā darīts. Ar stingru kritiku ir jāuzņem daža laba ceļojoša sludinātāja prātojumi un ieteikumi, kas dīvainā kārtā neredz vai negrib saskatīt, cik daudz ļaunuma dzimtenes apciemojumi ir nodarījuši trimdas latviešu sabiedrībai, bet nekā nav panākuši, lai mazinātu komūnisma jūgu Latvijā. Nenoliedzami, viens otrs jūgā nospiestais dzimtenē piedzīvo laimīgus un neaizmirstamus brīžus, tiekoties ar tuviniekiem, bet kādas tam būs sekas, par to vēl pāragri spriest. Katrā ziņā pāragri apgalvot, ka dzimtenes apciemojumi nekā ļauna nenodara.

Trimdas latviešu sabiedrībā ir izveidojušās it kā divas grupas — dzimtenes apciemotāji un to atbalstītāji, otra grupa — cilvēki, kas noraida sadarbošanos ar komūnistu varasvīriem un algotņiem. Pirmos komūnisti slavē par pareizu izpratni sakaru veicināšanā ar tautiešiem dzimtenē, otrus nosauc par tumsoņiem. Vai nederētu pajautāt, kāpēc tas tā?

Vai viena no atbildēm nav tā, ka trimdas latviešu sabiedriskā, kultūrālā un politiskā darbība ir kā dadzis komūnistu acīs? Vai viens no komūnistu plāniem nav jaukt un traucēt trimdas latviešu organizāciju darbību, cik vien iespējams? Vai dzimtenes apciemojumi nav tie, kas pēdējos gados radījuši vislielākās pretišķības tautiešu vidū? Vai mums nederētu apzināties, ka komūnisti apzināti cenšas šķelt un jaukt trimdas latviešu sabiedrību? Vai komūnistiem nav jāsmej velnišķīgi smiekli, ka trimdas latvieši ir sašķēlušies divās grupās un paši šķeļ un jauc vienību, kas ir pirmais pamatnoteikums kopīgu mērķu reālizēšanā? Sašķelt spēkus ir veca un iedarbīga taktika.

Diemžēl, ļoti daudzi to nemēģina saprast un saskatīt, bet dzimtenes apciemojumus reklāmē kā personīgu lietu. Ja tas tā, tad nebūtu jāuztraucas arī par to, ka dažs labs pārāk iztapīgs dzimtenes apciemotājs ir izstumts no latviešu kopības.

Neaizmirsīsim, ka sakarus ar dzimteni resp. dzimtenes apciemojumus ir pētījušas un pētī gan trimdas organizācijas, gan speciālas studiju grupas, bet visvairāk plānus par sakariem ar dzimteni kalusi tā sauktā kultūras sakaru komiteja okupētajā Latvijā, kuŗa nav nekas cits kā viena no čekas filiālēm. Diemžēl, daudzi šo tiešo apzīmējumu „čekas filiāle" cenšas noraidīt dažādiem argumentiem. Patiesību tomēr grūti aizstāt ar puspatiesību, lai neteiktu — meliem. Šī komiteja ir rūpīgi pētījusi trimdinieku psīcholoģiju, un jāsaka — ar labiem panākumiem, atrodot nevainīgus veidus, kā veicināt sakarus ar dzimteni, izmantojot trimdinieku vājākos punktus — sentimentālitāti attieksmē uz dzimteni, mīlestību uz tautu un saviem tuviniekiem. Paklausoties vēl apgalvojumus, ka dzimtenes apciemojumos it kā nav nekā bīstama, ka ar tiem it kā nekādu ļaunumu neviens nenodara, bet tikai pakalpo tautiešiem dzimtenē (patiesībā būtu jāsaka – pakalpo komūnisma režīmam, aizejot pat tik tālu, ka dzimtenes apciemotājus atzīst gandrīz vai par vienīgajiem, kuŗiem rūp latviešu tautas un Latvijas nākotne), tad vienai daļai tautiešu, kuŗi šajos jautājumos nav pietiekami iedziļinājušies, tiešām var sākt likties, ka pretbalsis, kuŗas paceļas pret dzimtenes apciemojumiem, ir izteiktas tikai pretišķību radīšanai.

Lai man ir atļauts apliecināt, ka šiem cilvēkiem, kuŗi izteikuši brīdinājumus un lūguši braucienus labi pārdomāt, rūp latviešu tautas nākotne. Vēl vairāk — tie nedomā atteikties no darba pretkomūnisma laukā, kas katrā ziņā ir daudz nepateicīgāks par sludināto koeksistences politiku, kuŗa, gribot vai negribot, ir jāpieņem katram dzimtenes apciemotājam. Un te nu ir jājautā: vai koeksistences atbalstītāji vairs domā par komūnisma apkaŗošanu? Vai tā nav atteikšanās no pretkomūnisma cīņas? Ja tā, vai tādā gadījumā nepieviļam tautiešus dzimtenē, kuŗi cer un gaida uz gaišāku rītdienu?

Pretkomūnisma cīņa nav atstājama tikai organizāciju ziņā; pie tam organizācijām, kā visās citās lietās, arī šai laukā jācīnās ar līdzekļu trūkumu. Ir dzirdēti mudinājumi, ka pie organizācijām būtu radāmi speciāli fondi ceļa izdevumu segšanai jauniešiem, kas vēlētos apciemot dzimteni. Vai mums ir tik daudz līdzekļu, lai — kaut arī netieši — atbalstītu komūnisma plānus? Komūnisti taču gaida pēc iespējas lielāku tūristu skaitu. Vai nederētu gan runāt par speciālu fondu izveidošanu informācijas darba sekmēšanai?

Dzimtenes apciemotāji, atgriezušies no brauciena, varētu daudz stāstīt par redzēto, bet pa lielākai daļai — tikai ar ļoti retiem izņēmumiem — tie klusē vai arī izmet simtkārt dzirdētas nenozīmīgas frazes. Tikai retais no dzimtenes apciemotājiem vairs atbalsta latviešu kultūrāli-sabiedrisko darbu, nemaz nerunājot par pretkomūnisma darbu, vienkāršās un cilvēciski saprotamās bailēs no represijām, kuŗām padoti tuvinieki dzimtenē. Vai jaunieši, kuŗiem maksāsim ceļa izdevumus, atgriezušies būs citādi? Vai viņi iedrošināsies rīkoties citādi? Vai mūsu uzdevums nav veicināt un nevis mazināt pretkomūnisma cīņas sparu jaunajā paaudzē?

Sakari ar dzimteni nodarbina arī citas apspiestās tautas, bet, liekas, latvieši, kā tas vairākkārt vēsturē piedzīvots, vienmēr pārcenšas ar savu dedzību. Tas attiecināms arī uz dzimtenes apciemojumiem. Pirms dažiem gadiem, līdzīgi kā tas notiek pašreiz ar latviešiem, arī ukraiņi lielā skaitā devās tūrisma braucienos uz Ukrainu, un mēs zinām, cik dārgi par to samaksāja viņu tuvinieki Ukrainā. Sekoja apcietināšanas un deportācijas, kādas Ukrainā pēdējos gados nebija piedzīvotas. Lai Dievs pasarga latviešus dzimtenē no līdzīga likteņa! Nevēlos še paust savus personīgos uzskatus un domas par braucieniem uz Latviju, bet gan atgādināt, ka par dzimtenes apciemojumiem Latviešu nacionālās apvienības Kanadā padome pirmā izstrādāja un pieņēma jaunu rezolūciju savā šāgada sesijā 14. martā. Šai rezolūcijai 22. martā pievienojās lielā Daugavas Vanagu organizācija Kanadā, dažus mēnešus vēlāk arī Latviešu biedrību sadarbības centrs ASV un Kanadā. Šo rezolūciju atbalsta Čikagas pretkomūnisma komiteja.

Šī rezolūcija mūsu presē jau publicēta, bet lai tā še vēlreiz atkārtota:

„1) Ievērojot pašreizējo polītis-

(Nobeigums 8. lpp.)

LPB Kanadas kopas saime laipni ielūdz

Toronto PRESES BALLĒ 1970

CASA LOMA PILĪ, sestdien, 24. oktobrī.
Sākums pl. 7.30 — Poloneze pl. 8.00 — Beigas pl. 1.00 no rīta.
Ieeja $7.00 no personas; pilnlaika studentiem $5.00.
Ielūgumi pieprasāmi no kopas biedriem vai arī biļešu iepriekšpārdošanā LOTUS puķu veikalā, 792 Bathurst St.

UN RAKSTNIEKU CĒLIENĀ
Latviešu namā svētdien, 25. oktobrī, pl. 11.00
Ieeja $2.00; skolēniem un pensionāriem $1.00.

Patrioti, kuŗi cīņu turpina vēl ieslodzījumā

IZVILKUMI NO DR. MED. LILIJAS ZARIŅAS - SKULTĀNES REFERĀTA HAMILTONĀ (2)

Runājot par sakariem ar Latviju, jāpievēršas vēl kādam būtiskam faktoram dzimtenes apmeklējumu jautājumā un vispār ikvienā sakaru problēmā: šis faktors ir opozicijas kustība Pad. savienībā. Kopš mana referāta 1969. gada oktobrī Anglijā šai plāksnē norisinājies daudz kas jauns un ārkārtīgi svarīgs. Opozicija visā padomijā kļuvusi redzamāka, vēl jūtamāka. Ja runājam par sakariem, mums jāzina, ka opozicija tagad padomijas dzīves sastāvdaļa, lai kā Maskavas režīms to gribētu slēpt, aizplīvurot un noliegt.

Vēl man būtu kāds atgādinājums visiem tiem, kas iestājas par katra veida sakariem, kaut vai ar partijas funkcionāriem un viņu palīdzību. Visā pasaulē kļuva zināms jau pirms vairāk nekā gada Daugavpils poļa Jana Jachimoviča liktenis un uzsaukums, kuŗu viņš rakstījis Rīgas jūrmalā 1969. gada 24. martā, dienu pirms apcietināšanas. Viņa centrālā doma: „Neklusējiet, kad notiek netaisnība!" Jachimovičs savā traģiskajā un reizē arī heroiskajā vēstulē cita vidū rakstīja: „Es griežos pie latviešiem, kuŗu zeme kļuvusi man par dzimteni un kuŗu valodu es protu kopš bērnības tikpat labi kā poļu un krievu valodu. Neaizmirstiet, ka Mordovijas un Sibirijas nometnēs smok tūkstošiem jūsu tautiešu! Nāciet klajā ar prasību, lai viņi varētu atgriezties Latvijā!" Šim aicinājumam Jachimovičs pievienoja labi pazīstamās Raiņa vārsmas: „Vējš augstākās priedes nolauza,/ Kas kāpās pie jūrmalas stāvēja./ Pēc tālēm tās skatieniem gribēja sniegt,/ Ne slēpties tās spēja, ne muguras liekt."

Neklusējiet, kad notiek netaisnība, — tie ir vareni vārdi. Tie pārdzīvos netaisnību, tāpat kā Jachimoviča vēstījuma nobeiguma teikums pastāvēs ilgāk nekā visa padomija: „Šīs pasaules varenie ir stipri tikai tāpēc, ka mēs atrodamies uz ceļiem. Celsimies!" Ir zināms, ka šogad no 15. — 18. aprīlim Rīgā, Jachimoviču tiesāja. Rezultātā viņš pasludināts par slimu ar nerviem un ievietots „speciālajā slimnīcā" — Sarkankalna trako mājā... Šīs jau kopš vairākiem gadiem praktizētais vajāšanas paņēmiens ļauj čekai savus politiskos pretiniekus uz neierobežotu laiku pilnīgi izolēt no ārpasaules un tos pilnīgi apklusināt. Bez traucējumiem un bez jebkādiem šķēršļiem tad iespējams ieslodzītos spīdzināt un ar dažādu medikamentu palīdzību sagraut viņu veselību un pretestības garu.

Nule brīvajā pasaulē nokļuvusi Pad. savienības „demokratiskās kustības programma". Tajā pirmo reizi visā padomijas vēsturē opozija nāk klajā ar kopīgu programmu. Pirmo reizi mēģināts atrast atbildi uz visiem jautājumiem komūnistu imperijā, rast atrisinājumu visām smagajām problēmām, vispirms nacionālitāšu jautājumam. Sacerējuma autori ir Krievijas, Ukrainas, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas demokrati. Pirmo reizi pilnīgi neparprotami prasītas tiesības nekrievu tautām atdalīties no Pad. savienības. Prasīta visu šķiru vienlīdzība un daudzpartiju sistēma. Teikts arī: „Krievijas progresīvā inteliģence izprot un atzīst, ka bez nāciju brīvības nevar būt cilvēku brīvības un īstas sabiedrības demokratizēšanas. Krievu tautas svēts pienākums ir novērst pagātnes netaisnības un garantēt visām tautām, kuŗas ar varu pievienotas Krievijai, nacionālu brīvību un neatņemamas tiesības." Secinot pavisam īsi, še izpaužas padomijas centrifugālās tieksmes un tendences, un šī dokumenta sacerēšanas dalībnieki bijuši arī krievi, kas iestājas par personīgo brīvību, bet reizē atzīst, ka tāda var būt iespējama tikai kopā un reizē ar apspiesto nekrievu tautu brīvību. Loģiski domājot: kā gan tas varētu būt citādi?

Mūsu uzdevums ir vairāk nekā skaidrs: šīs centrifugālās tendences ir iedīglis, kur meklējama mūsu dzimtenes neatkarības atjaunošana. Reizē ar šo šis dokuments ir vēsturisks. Reizē ar to mūsu stratēģijas mērķis nav un nedrīkst būt to opozicionāru antagonizēšana Pad. savienībā, kuŗiem līdzīgi mērķi ar mums, vienalga, kādai tautībai tie piederētu, arī tad, ja tie ir krievi. Neaizmirsīsim nekad: tieši Maskavas režīma izpildorgans un roka — čeka ir tā, kas šo antagonismu tautu starpā veicina un kuŗai galvenais trumpis ir tieši šis tautu savstarpējais naids. Un daudzos gadījumos tas ir pavisam viegli!

Uz šī fona tad arī varam apskatīt kādu jaunu, vēl nekur nepublicētu dokumentu, kuŗu rakstījis mūsu tautietis filologs Viktors Kalniņš, par kuŗu mēs gandrīz ar regulārām atstarpēm dzirdam jau kopš diviem gadiem. Viņš ievietots Potmas lagpunktā 17A, kur pastāv īpaši stingrs režīms. Tur KGB vīri (tagadējais čekistu oficiālais apzīmējums) mēģina ,lauzt redzamāko opozicionāru pretestību ar aukstumu un badu, ar smagiem darba noteikumiem un visāda veida patvarībām. Viktora Kalniņa adrese: Mordovskaja ASSR, Počtovaje otdeļeņije, Ozernij, Učreždeņije ŽH 385/17A. Kalniņš apcietināts jau 1962. gadā un par piedalīšanos pagrīdes pretpadomju nacionālistiskā organizācijā notiesāts uz 10 gadiem ieslodzījumā. Attiecīgie soda panti runā par tā saukto dzimtenes nodevību un pretpadomju aģitāciju un propagandu. Pret viņa notiesāšanu atklāti protestēja daudzi Latvijas inteliģences pārstāvji, taču bez panākumiem. Potmas lagpunktā 17A Viktors Kalniņš ieslodzīts kopā ar plaši pazīstamo Krievijas žīdu rakstnieku Jūliju Danielu un vairākiem redzamiem krievu intelektuāļiem. Tur citu vidū ieslodzīti tādi visā pasaulē ievērību guvuši krievu literāti kā Jurijs Golanskovs, kurš izdeva pagrīdes žurnālu „Fenikss", un Aleksandrs Ginsburgs — žurnāla „Sintaksis" redaktors. Jau 1968. gada februārī Kalniņš kopā ar Danielu un citiem sāka 10 dienu ilgu bada streiku, protestējot pret nometnes administrācijas nelikumībām un patvarībām. Pēc tam viņš vēl vairākas reizes piedalījies protestos un bada streikos. 1969. gada novembrī citi likteņa biedri streikoja Kalniņa dēļ, kad viņam bija aizliegts saņemt no Latvijas dāvanu saini, bet tā paša gada decembrī Kalniņš kopā ar vairākiem citiem sāka bada streiku, lai protestētu pret Jūlija Daniela un Vladimira Ronkina pārvešanu uz briesmīgo Vladimiras cietumu. Kalniņš vairākkārt par nepaklausību ieslodzīts īpašā nometnes karcerī — BUR (Barak usiļnovo režima), kur notiesātajam jāpavada ilgāks laiks.

Domāju, ka pārāk neatkāpšos no temata, ja dažos vārdos pakavēšos pie filologa un Latvijas brīvības cīnītāja Viktora Kalniņa raksta Pad. savienības augstākās padomes loceklim — Kirgizijas pārstāvim Rasulam Gamzatovam. Atkal uzsveŗu, ka dzimtenes apmeklēšana un šo faktu prātā paturēšana ir viena un tā pati problēma. Šī Kalniņa vēstule rakstīta pagājušā gada beigās. Tajā galvenokārt runa par šausmīgajiem apstākļiem padomju soda nometnēs. Vispirms norādīts uz 1961. gadā izdotajiem noteikumiem par labošanas un darba nometnēm un cietumiem, kuŗi praktiski likvidējuši pēc Staļina nāves 1953. gadā pieņemtos uzlabojumus un reformas. Padomijā darba nometņu apkaunojošā sistēma joprojām ir un paliek soda sistēmas pamats—raksta Kalniņš, aizrādot, ka tāda pati kārtība valda vēl vienīgi Ķīnā. Visa Krievija ietīta soda nometņu tīklā. Pretēji

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

65. N-RS. TREŠDIENA, 1970. G. 23. SEPTEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Member Ethnic Press Association of Ontario 1970-1971

LASĪTĀJU VĒSTULES

PAR TRIMDAS DIMDINĀŠANU

1970. gada 29. jūnijs, Royal York viesnīcas koncertzālē, jauniešu sacensība mūzikā. Ieejas maksa viens dolars, kādi divdesmit klausītāji. Piedalās četrpadsmit jauniešu — nākamie pianisti, stīdzinieki un dziedātāji. Programmā Vītola, Ķeniņa, Šopēna un citu pazīstamu komponistu darbi. Žūrijas komisija ar prof. Ķeniņu vadībā apmierināti smaida. Priecājas arī klausītāji: aug jauna latviešu mūziķu paaudze.

Četras stundas vēlāk, tā pati zāle, sarīkojums „Trimda dimd". Ieejas maksa trīs līdz pieci dolari, vairāk nekā tūkstots klausītāju. Četrpadsmit mākslinieku (5 Čikagas Piecīši, 4 Mēs no Toronto, 3 Ceļinieki, 2 Brāļi Graši), kas savā mūzikālajā varēšanā ne tuvu nevar mēroties ar pirmajiem četrpadsmit. Programmā mūzikas sēnalas, bezgaumīgs humors un pat rupjības. Kāds kontrasts!

Dzirdējām tur ģitaras pavadījumā gan vecas ziņģes, gan oriģinālkompozicijas (to vidū pāris Norviļa dziesmu, kuŗas gadu gaitā pie dzīru galdiem pārvērtušās gandrīz līdz nepazīšanai) un, protams, tautas dziesmas, kur nu bez tām! Tikai ģitaras pavadījums, neparastās harmonijas un bieži izkropļotais ritms tās ietērpa it kā Amerikas mežonīgo rietumu lopu dzinēju skrandās.

No „trimdas dimdinātājiem" klase par sevi kā techniskajā varēšanā, tā, diemžēl, arī rupjībās bija Čikagas Piecīši. Jau pirmajā dziesmā meita dziedāja ar pliku nabu, bet puisis ar pliku pēterīti, un, lamāšanās sacensībā klausoties, viens otrs godīgi audzināts jaunietis daudz ko varēja mācīties.

Vai kāds sašutumā atstāja koncertzāli, svilpa, protestēja, svieda ar tomātiem? Taču ne! Mēs klausījāmies, smējāmies, aplaudējām un beidzot iemācījāmies trīsbalsīgi nodziedāt dziesmu „Šrum". Tā esot zviedru dziesma, kaut tās pirmsākumi meklējami Kurzemē. Meldija atgādināja kādu bērnībā bieži dzirdētu vācu ziņģi, teksts bija kādas desmit vai divpadsmit reizes atkārtoti vārdi: „Plika, traka sieva bija, kreklu nesa padusē." Kāds aistētisks baudījums! Cik lieliski tas iederas dziesmu svētku laikā „Nākotnes 70" programmas ietvaros!

Vai, varbūt, tas tomēr būtu citādi?

Jānis Barušs, Toronto

★

PASKAIDROJUMS

S. Sniedzes rakstā par „Ceļa Zīmju" 45. numuru (LA 60. n-rs) izteikti iebildumi pret dažiem vārdiem. Vēlos paskaidrot, ka „beníni" nav „nevajadzīgi ievazāts jaunvārds", bet gan nosaukums slavenai Afrikas ciltij, kuŗas izcilie mākslas darbi, sevišķi bronzas skulptūras, rietumu kultūras tautās kļuva plaši pazīstami jau ap gadsimta maiņu. Senā Benīnas ķēniņvalsts tagad ietilpst Nigērijas robežās.

„Ko nozīmē „rēji notikumi"? — prātojumi par to, cik tas man licies izteiksmīgi, vai tas ir mans atvasinājums, vai arī „izcelts no senču pūra", ir gluži lieki, jo tā ir vienkārša drukas kļūda. Pareizi — „ārēji notikumi".

Ilze Šķipsna, Teksasā

★

APTURĒSIM SARKANOS VILCIENUS

1940. gada jūlijā talantīga latviešu dzejniece sveica komūnistu okupācijas varu un Latvijas iekļaušanu Pad. savienībā ar dzejoli „Lielajam Staļinam" (Atpūta, 1940. g. jūlija vidū), kas sākas ar pantu: „No ziemeļiem tāliem, no tundrām,/ No dienvidiem, saule kur smej,/ Pār kalniem, caur ielejām mundrām/ Uz Maskavu vilcieni skrej." Dzīves ironijas sekās šie vilcieni tiešām skrēja, pildīti ar sāpēm, asarām un izmisumu, uz smagām ciešanām pārbagātu nākotni. Arī manas ģints un ģimenes piederīgie tika šajos vilcienos vizināti, daži pat vairākkārt — un vairs neredzēti. Pēc 30 gadiem ir daudz kas aizmirsts un arī mainījies, izņemot komūnistu okupāciju Latvijā un šīs varas tautu iznīcināšanas kāri.

Izvērtējo pēdējo pāris gadu notikumus, publikācijas un skaņu priekšnesumus, ir jākonstatē fakts, ka brīvajā rietumu pasaulē latviešu vidū literātūras un mākslas pasākumu aizsegā izveidojušās darboņu grupas, kas apzināti (vai arī gara apmulsuma sekās) gatavo ceļus vilcieniem, lidmašīnām un laivām uz Latviju — caur sarkano Maskavu un tās varmācīgo režīmu un kalpiem. Jo sevišķi tas bija jaušams ASV latviešu 4. rietumkrasta dziesmu dienu plānošanas posmā Losandželosā un „Nākotnes 70" programmas ietvaros Toronto. Tā kā mēs vēl dzīvojam demokratisko zemju brīvībā, tad arī katrs varam izvēlēties sev tīkamāko un piemērotāko ideoloģiju un partiju savu uzskatu un domu izpausmei un personīgajai rosmei, tādēļ nevaram aizliegt šiem darboņām rosīties.

Iebildums gan jāceļ brīdī, kad šo darbošanos ievij to sarīkojumu virknē un aizsegā, kuŗu mērķis ir celt un rosināt tautas vienību, brīvības domu un ideju.

Šķiet, tagad pienācis laiks sabiedrībai pašai sākt domāt asāk un arī ātrāk, izvērtēt ideoloģiju un notikumu attīstību sasaistībā ar atsevišķām personām un grupām. Galvenais jautājums ir, un uz to jāatbild katram par sevi, vai vienīgais un pareizākais ceļš nokļūšanai brīvajā Latvijā ir caur sarkano Maskavu vai Maskavu vispār? Ja ir vēl citi ceļi un iespējas, tad — neļausim sarkanajiem Maskavas vilcieniem iebraukt latviešu pulcēšanās vietās un sarīkojumos, neļausim arī viltus jeb garā apmātiem „praviešiem" latviešu jaunatnē un sabiedrībā sludināt mācības un ideoloģijas, kuŗas svešas latviešu tautas ētiskajām jūtām un kaitīgas Latvijas brīvības domai.

Arī latvietis, Toronto

ED. KEIŠA LATVIEŠU VALODAS KURSS (53)

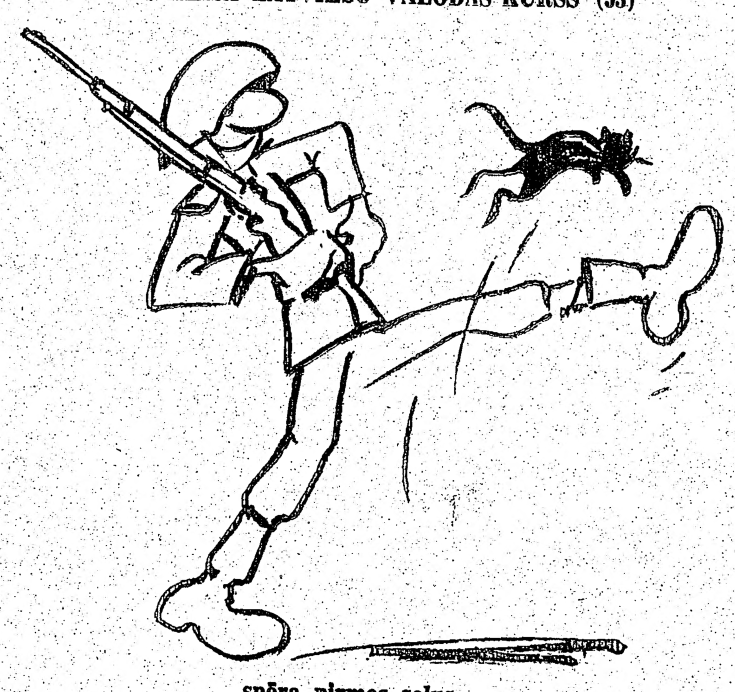

...spēra pirmos soļus...

(38. turpinājums)

Varētu piebilst, ka Grieķijas daba ar skaidriem kalnu siluetiem, bezgala maigām caurspīdīgām krāsu pārejām ir viena no tām retajām zemēm, kur teātris, ļaunākā gadījumā, varētu iztikt arī pavisam bez dekorācijām, īpaši vēl tādēļ, ka lielākā tiesa grieķu traģēdiju izaug un samezglojas no tīri iekšējiem, psīchologiskiem sarežģījumiem.

Laukos svinētos Dionīzija — auglības, vīna un līksmības svētkus, sava veida Jāņus, Peizistrats 534. gadā pārcēla uz Atēnu pilsētu. Šais svētkos, lielākajos Atēnu valstī, svarīgākais notikums bija jaunu traģēdiju un satiru uzvedumi,kas no sešām svinamām dienām aizņēma trīs. Teātris atradās Akropoles dienvidaustrumu nogāzē, kur tā cildenās atliekas redzamas vēl šobaltdien.

Teātrim bija mācīt tautu līdzjūtībā, cilvēcībā, izturībā, varonībā, bija mācīt pārspēt sevi, dzīvot ne tikai sev, bet arī citiem un citos: mācīties risināt un šķetināt iekšējus konfliktus; mācīties apbrīnot varonību un to atdarināt dižos darbos. Ne traģēdijai vien bija didaktiska nozīme, tāda bija arī komēdijām un satirām, kuŗām bija izraisīt veselīgus smieklus, izsmejot ļaužu aplamības un netikumus, lai tos tādā veidā audzinātu.

Panatēnaijā, lielākajos Atikas vienības svētkos, kas notika ik piekto gadu, aktieŗi skandēja homēriskās poēmas, visu Homēra epu, kas trīsceturtdaļās nebija nekas cits kā dialogi. Aktieŗi — tikai vīrieši, pat kad tiem nācās tēlot sievietes, — iemiesoja dzejnieku radītos tēlus, tauta, dzīvodama šai paceltajā humānisma gaisotnē, tiecās šiem tēliem līdz.

Atēna — pilsētas un valsts augstākā dieve — bija gaismas, vieduma, zinību, mūzikas, dejas, mākslas un viedās varonības dieve, kuŗai bija tikai tēvs Zevs, bet nebija mātes un nebija arī nekādu sievišķu vājību.

Tāds īsumā bija grieķu teātris ar saviem lielākajiem dzejniekiem: Aischilu, Sofoklu, Eurepidu un komēdiju pusē — Aristofanu, kuŗu dzimšanas un miršanas gadi ieslēgti starp 525. un 386. gadu. Citiem vārdiem, viņi savus darbus bija radījuši pēc viņu tautiešu uzvarām pār persiešiem: Maratonā (490), Salamīnā (480) un Platajā (479). Vecākais šo lielo dzejnieku vidū — Aischils — bija piedalījies Maratona kaujā, kur viņa brālis krita. Viņš savu pirmo godalgu sacensībās ieguva 6 gadus vēlāk (484). Četrus gadus pēc tam, traģēdiju sacensībā viņu pārspēja 27 gadus vecais Sofokls, kas 15 gadu vecumā bija vadījis zēnu kori Salamīnas uzvaras svinībās. Grieķu traģēdijas rakstītas un uzvestas grieķu uzvaru aizsardzībā un rosinājumā. Tikai viens no trim lielākajiem grieķu traģēdiju autoriem, Aischils, bija piedalījies visās trīs izšķirējās cīņās par Grieķijas brīvību: Maratonā, Salamīnā, Platajā.

Bet grieķu traģēdiju tēvs vairumu savu traģēdiju — viņš sacerējis ap 90 — sarakstījis pēc persiešu pieveikšanas. Viņa talants un dižums ir grūti aprakstāms. Ikviens no mums zina nosaukt putekļus un dubļus, bet tikai Aischilam bija spēja tos apvienot šādā izteicienā: „izslāpušie putekļi, dubļu brāļi un kaimiņi". Viņa dzejnieka ģenijs atdzīvināja putekļus un dubļus, paplašinot mūsu dabas un reizē dzīves jomu. Taču galvenais Aischila nopelns, ko pamatoti izceļ Aristotelis, ir tas, ka „viņš pirmais ieveda otru aktieri; viņš samazināja koŗa nozīmi un deva vadītāju lomu dialogam" (Aristotelis, Poētika, 1449a). Tas nevis dubultoja, bet simtkāršoja teātŗa iespējas. Uzvest skatuvē divus skatītājiem tuvus tēlus, kas iemieso pretējus principus un izcīna cīņu savā starpā — ir milzu sasniegums. Tā var būt pat visu laiku lielākā dāvana teātrim.

Palaikam dzejnieku vārdi un darbi iet katrs savu ceļu. Ne tā Aischilam. Viņš bija cīnītājs ar šķēpu un ar vārdu. Tālab viņa kapakmens uzraksts ir tik aizgrābjošs. Tur nav ne vārda par viņa skatuves uzvarām:

„Aischils, atēnietis, Euforiona dēls, ir miris. Šis kaps Gelas labības laukā to klāj. Par viņa cildeno drosmi ziņa vēstīt Maratona svētītie lauki un gaŗmatainie medieši*)"

Viņa gara drosme bija ne mazāka par viņa fizisko drosmi. Ar šo no grieķu teātŗa atvadāmies, lai pievērstos latvju teātrim.

LATVIEŠU TEĀTRIS

Kas bijusi pirmā luga, kas uzvesta latviešu valodā? Latviešu literātūras vēsture uz šo atbild: „Pirmā luga latviešu valodā ir Jaunā Stendera veiktais dāņu rakstnieka Ludviga Holberga (1684—1754) komēdijas Kalnu Jepe lokālizējums Lustes spēle no zemnieka, kas par muižnieku tapa pārvērsts' (1790)." Luga pirmoreiz izrādīta 1868. gada 14. jūnijā Rīgas Vingrotāju zālē no pulksten 6 līdz 9 vakarā. To rīkoja vēlāk nodibinātās Rīgas latviešu biedrības aktīvākie darbinieki: Jānis Baumanis, Richards Tomsons, Kristaps Bergs, pēdējam noturoties teātŗa komisijas vadībā desmit gadu.

Mājas Viesis ārkārtas notikumu pieteica šādā sludinājumā: „Šī patte latviska apgādšanas biedrība 2tra Juni dienā pēc pusdienas plkst. 6 turnhallē liks rādīt pirmo latvisku kumediņu, un proti, to lustspēli no Žūpu Bērtuļa. Kas vien šo kumediņa stāstu lasījis un pazīst, tas nekavēsies uz skatīšanu nākt. Izrādītāji un līdzspēlētāji visi jau labi irr ierīkojušies un tādēļ varram cerret, ka viss izdosies pareizi." (Nr. 21, 1868).

Par spīti sludinājumam, kas Žūpu Bērtuli pieteica kā „pirmo latvisku kumediņu", tā tomēr nebija pirmā luga latviešu valodā. Pirmā latviešu valodā izrādītā luga bija Šillera Laupītāju tulkojums (notikums situējams starp 1787. un 1794. gadu). Uzvedumu vadījis kāds latviešu dzimtnieks, kas nav vēlējies savu vārdu nodot tālākām latvju paaudzēm. Spēlētāji bijuši latviešu dzimtnieki. Izrāde notikusi kādā muižas šķūnī.

Ziņas par šo ārkārtīgo notikumu atrodam Otto P. Pētersona,*) City of New York College mācības spēka, sacerētajā grāmatā Schiller in Russland, kas publicēta 1934. gadā Ņujorkā, Bruderhaus apgādā. Tur lasāms, ka drīz pēc Šillera Laupītāju izrādes Rīgas vācu teātrī 1786. gada 28. decembrī noticis arī Laupītāju uzvedums latviešu valodā.

Daugavgrīvas un Carnikavas mācītājs Ad. Albans 1834. gadā raksta:

„Kāds dzimts latvietis (ein Lette von Geburt), vietējā dižciltīgā muižā uzaudzināts, reiz ar savu kungu aizbraucis kādā pilsētā, tur redzējis 'Laupītājus'. Gabals viņu tik ļoti aizgrābis, ka viņš tūdaļ pēc atgriešanās mājās to pārtulkoja un kādā šķūnī ar citiem zemniekiem (mit anderen Bauernkerlen) izrādīja, pašam tēlojot Kārli Mōru.

Viņam bija ap 17 gadu, kad sācis šo tulkojumu. Parakstītājs (Albans) par to dzirdēja pēc apmēram 10 gadiem (1825) — un viņu, tagadējo Daugavgrīvas draudzes locekli, lūdzu pēc manuskripta. Pēc ilgas pierunāšanas viņš to beigās uzdāvināja Latviešu literārajai biedrībai (der lettischen Litterarischen Gesellschaft*), taču ar lūgumu, ka nemin viņa vārda.

Viņš St. Pēterburgā bija iemācījies galdnieka amatu, raksta ļoti pareizi vāciski un latviski un bauda vispārēju cienību. Korrektūru, ko tas vēlējās izdarīt pirms manuskripta atdošanas, es viņam noliedzu." (Op. cit. 285. un 286. lpp.)

Kādas gan pārdomas izraisa varonīgais Šillera drāmas pirmais ceļlauzis latviešu teātŗa druvā! Godināsim viņu ar klusu „paldies".

Pirmais Šillera „Laupītāju" uzvedums, tātad, būtu noticis ap to pašu laiku, kad notikusi to pirmā izrāde krievu valodā Maskavas universitātes teātrī, proti, ap 1783. gadu. Mūsu lielais bibliofils Jānis Misiņš gan domā, ka latviešu izrāde notikusi daudz vēlāk — 1825. gadā. (J. Misiņš, Latviešu teātŗa izrāde pirms simt gadiem, Dailes teātris, VI, 1925.). Pētersons arī atzīmē, ka pirmais latviešu valodā tulkotais Šillera dzejolis esot ōda Priekam — An die Freude, ko Bethovens savā pēdējā simfonijas finālā ar orķestri un kori pacēlis nemirstības vēdās un Kaudzītes izsmējuši Mērnieku laiku Pietuka Krustiņa „Apsveicināšanas dzejolī pie goda mielasta".

Kur Šillers izsaucas:

Freude, schoener Goetterfunken
Tochter des Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum.

*) Tā grieķi sauca persiešus.

*) Pētersons bija vācu valodas profesors minētajā koledžā, uzturējies labu laiku Pēterpilī; cēlies no Baltijas.

*) Tulkojuma rokraksta oriģināls glabājoties LSPR Zinātņu akadēmijas fundamentālajā bibliotēkā.

(Turpinājums sekos)

Emma Kalniņa-Znotiņa

Tikšanās ar Dagmāru Kurmiņu skaņu platē

RIETUMVĀCIJAS DAUGAVAS VANAGU IZDOTĀ SKAŅU PLATE — VELTĪJUMS LATVIJAI UN LATVIEŠU KAŖAVĪRIEM

Aktrises Dagmāras Kurmiņas re-čitācija Rietumvācijas DV valdes izdotās skaņu plates ieskaņojumā ir skaists sveiciens no tāluma kat-ram latvietim, kas to klausās. Bet klausītāji, vismaz Ziemeļamerikā, droši vien, nezina, ka skaistās balss un koptās izrunas īpašniece latvie-šu autoru dzeju par dzimteni un tās kaŗavīrus pazīst galvenokārt no grāmatu lappusēm, no nostāstiem, no vēstures. Taču dzejnieku darbi māksliniecei ar viņas fantaziju un iejūtu aizveduši tur, no kurienes viņa pati iznākusi tikai septiņu ga-du vecumā. Tagad Rietumvācijas teātŗu skatuvēs darbodamās, ar izglītību vācu valodā, Dagmāra Kurmiņa nes sevī kādu retu vērtī-bu — mīlestību uz savu tautu un tās dzejniekiem. Viņa nav skatīju-si dzimtenes ainavas ar mākslinie-ces redzīgām acīm, tāpat kā nav dzirdējusi mūsu kaŗavīru soļu rak-stu pa dzimtenes ceļiem un ielām. Viņa nav arī izjutusi tā brīža sa-vādo spēku, kad latviešu kaŗavīri vakara jundā dzied „Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils". Viņa nezina, kā kaŗavīrs skrandās un izmisumā cietiem soļiem brien pa savas ze-mes dubļiem, pa tās zemes, kuŗu tautai nemitīgi laupījušas svešas varas. Bet māksliniece pasaka ar savu balsi, ka viņa karsti mīl visu, kas saistās ar to vietu, kur tā dzi-musi; arī tad, ja tā būtu tikai tei-ka. Bet Dagmārai Kurmiņai tā nav teika, tā ir daļa no viņas gara.

Dagmāras Kurmiņas apavos ie-birušas dzimtenes smiltis, kad vi-ņa agrā bērnībā devusies bēgļu ceļos. Mazos smilšu graudiņus auk-lēdama, māksliniece izaudzinājusi to, ko dzirdam viņas priekšnesu-mā.

Ar Raiņa moto „Daudz simtu jū-džu tālumā" stāstītāja ved klausī-tājus ar latviešu autoru dzeju pa dažādām dzimtenes vietām. Rāmā stāstījumā viņa aizved līdz Kārļa Bāboa dzejai, kuŗu sakot, dzir-dam teicēju ievelkam elpu, un tad nāk skanīgs sauciens: „Vidzeme, Vidzeme, dzimtene mana!" Gribot negribot, domās tai jāatsaucas: „Sveika, vidzemniece, ak, tad no turienes tu nāc!" Atminēts, jo, klausoties tālāk, dzirdami viegli lauztie patskaņu savienojumi. It kā šķirstītu grāmatas lappuses ar novadu tautas tērpu zīmējumiem, vērojot rakstu savdabīgo locījumu katrā novadā, tāpat krāsu atšķirī-bu tērpu daļās, — meklējam Dag-māras Kurmiņas dzimtā novada izloksnes pēdas. Vai tā Cesvaine, Tirza, varbūt Stāmeriena vai Gul-bene? Taču to pazīt tikai tie, kas nāk no šīm vietām. Tie arī vissil-tākām sirdīm klausīsies Dagmāras Kurmiņas balss plūduma rakstu-rīgos patskaņu lauzumus.

Par autoru izvēli un apvienoju-mu vienlaicīgā priekšnesumā var būt dažādās domās. Ja dzimtenes ainavas saistās ar stāstītājas fan-tazijas un izjūtu plūsmi ar liris-kām iezīmēm, ja pārejas no viena autora raksturīguma uz otru nav ar spēcīgām iezīmēm, tad citādi ir ar kaŗavīriem veltīto darbu sa-virknējumu.

Friča Bārdas „Parole" rakstīta citā laikā un pārāk atšķirīga no otrā pasaules kaŗā tik iemīļotā Andreja Eglīša dzejas raksturīgu-ma. Recitētāja turējusies pie satu-ra, bet savā priekšnesumā nerāda tik lielo dažādību dzejas noskaņā un formā. Māksliniece to varētu, jo balss viņai klausīga — līdzās lo-kanam lirismam ieskanas spēcīgi drāmatiski toņi. Tos Dagmāra Kur-miņa lieto pavisam reti. Vienīgais dzejolis, kurā saklausāms drāma-tiskais smagnējums ar jaudu, ir Leonīda Breikša „Brīvības piemi-nekļa balāde". Tas arī ir viens no Dagmāras Kurmiņas labākajiem sniegumiem dzejdarbu priekšnesu-mā. Jau pieminētie drāmatiskie toņi teicējas balsī, ja viņa tos lie-totu, ļautu arī krāsainākk stāstīt Jāņa Grīna „Tālivalža gals" un iespējām tik bagāto, viņas balss krāsojumiem īsti piemēroto Rūdol-fa Blaumaņa „Tālavs taurētājs".

Dzīvākais darbs krāsojumu zi-ņā recitētājai izdevies Leonīda Breikša „Virsaiša ļaudis". Tajā zēns-jautātājs ir skanīgs un krā-sains. Vectēva atbildēs Viestura tēls nedzīvo ar autoram raksturī-go, momentāli spēcīgo vīzijas gai-sotni. Iespējams, ka māksliniece savā priekšnesumā vadās gal-venokārt no stāstītājas, ne iejū-tām krāsotas formas. Bet vairākos dzejoļos viņa no šīs savas eventuā-li nodomātās priekšnesuma rakstu-rības atkāpusies. Tā kā Dagmāra Kurmiņa ar savu sniegumu var ie-interesēt katru klausītāju, tad arī gribētos to dzirdēt visās iespēja-mās variācijās un toņu kārtās; skaisto balsi, kas nāk no tālienes, kas stāsta par vietām un lietām, kuŗas „daudz simtu jūdžu tālu-mā"... Recitējuma formā vairāki mākslinieki, zinādami ilustrātīvās mūzikas nozīmību, to lietojuši priekšnesuma iedzīvinājumam. Ie-spējams, ka dzimtenes ainavām un jo sevišķi veltījumiem kaŗavīriem attiecīgi pieskaņota mūzika apvie-notu dzeju, Dagmāras Kurmiņas skaisto balsi un klausītājus ar vēl lielāku tuvību. Taču arī tagad vi-ņa ar savu sniegumu jau pienā-kusi klausītājiem gandrīz rokām sasniedzamā tuvumā. Domājams, ka Dagmārai Kurmiņai šis ieska-ņojums nebūs vienīgais. Par to liecina daži pāri okeanam atklīdu-ši stāsti. Dagmāra Kurmiņa esot visur tur, kur latvieši nāk pulkā kopā. Viņa arī steidzoties uz to pusi, kur saklausījusi latviešu va-lodas skaņas.

Gunta Anna Korna Albertas uni-versitātē Edmontonā ieguvusi B.S. gradu farmācijā un jau saistīju-sies darbā Edmontonā.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Kārlis Strāls „Ugunpainie kras-ti", stāsti, Ojāra Jēgena ilustrā-cijas un vāka zīmējums, izdevis Tilta apgāds 1970. gadā, 189 lpp.

Tonija Krūka „Uniforma", stās-ti un tēlojumi, izdevis apgāds Dau-gavas Vanags Toronto 1970. ga-dā, Reiņa Birzgaļa vāka zīmē-jums, 272 lpp.

Pēteris Aigars „Nemirstīgais nemiers", romāna „Atkusnis sā-kās oktobrī" II daļa, izdevis ap-gāds Daugavas Vanags Toronto 1970. gadā, 315 lpp.

„Latviešu kaŗavīrs otra pasau-les kaŗa laikā", dokumentu un atmiņu krājuma 1. sējums (no 1939. gada septembra līdz 1941. g. jūnijam), galv. redaktors Os-valds Freivalds, militārais redak-tors Oskars Caunītis, Daugavas Vanagu centrālās valdes izde-vums 1970. gadā, 304 lpp.

Andrejs Irbe

SPĀREI IR DOTA TIKAI VIENA VASARA

aizrit pēdējā vasara
aizrit pēdējā asara
vilkuvāļu vasara
vilku plakstu asara

tveŗu domu, bet spāre lido, un meldros vējš,
virs ūdens lido vējš, tveŗu domu, savu domu,
bet spāre lido, un meldros vējš meldru ziedos,
pār ūdeni aizskrien vējš, un spāre lido

NEDOMĀ TO, KO TU DOMĀ,
BET GAN DOMĀ TO, KAS
JĀDOMĀ!

tveŗu spāri, tveŗu domu, bet meldros vējš, un
spārei ir dota tikai viena vasara, tveŗu domu,
virs meldriem vējš, dzīslās ķieģeļu asinis,
dzīslās asinis ķieģeļu sarkanas, tveŗu domu,
lido spāre un virs meldriem vējš, bet asinis rit,
ķieģeļu asinis rit, lido spāre pār ūdeni, lido
pūka, lido vilkuvāļu pūka un ceļas augšup ar vēju,
lido spāre, krīt salna, ķieģeļu sarkanās asinīs
lido spāre, balta nakts salna lido vējā, lido tuvāk,
un lido spāre, lido doma, lido salna, balta salna.

nevajag vasaru
nevajag asaru
vilkuvāļu vasaru
vilku plakstu asaru

Austra Augenberga

Eiropas mūzikas festivālu krize

AUSTRUMVĀCU PROPAGANDA EDINBURGAS 24. MŪZIKAS FESTIVĀLĀ

Vecie un slavenie Baireutas un Zalcburgas festivāli pašreiz pār-dzīvo krizi. Baireutā krizi ievadī-ja jau pirms gadiem Vīlanda Vāg-nera nāve. Viņš ar savu neizsik-stošo fantaziju, enerģiju un re-volūcionāro meklētāja garu neļā-va Baireutas svētku spēlēm sa-stingt rutīnā. Dzirdētas runas par šķelšanos Vāgneru ģimenē pirms Vīlanda nāves, bet it se-višķi tagad. Runā par Vāgneru ģimenes „diktātoriskām" tiek-smēm" un strīdu ar vienu no līdz-šinējiem Baireutas diriģentiem, par nespēju pievilkt svētku spē-lēm izcilus dziedātājus. Arī Zalc-burgas festivālam izteikti pārme-tumi, ka tas sastindzis savā „kla-siskajā rutīnā" un par maz ievē-rojis jaunā laikmeta un jaunās pa-audzes prasības.

Edinburgas mūzikas festivāla direktors ir centies izvairīties no līdzīgiem pārmetumiem, uzņe-mot šāgada programmā daudz moderno kompozīciju un pārdro-šus inscenējumus, dodot iespēju uzstāties arī gados jauniem māk-sliniekiem. Pat klasiskās mūzikas koncertos bija uzņemtas daudzas kompozīcijas, kuŗas to autori ra-dījuši savas mākslinieciskās dar-bības sākumā.

Kā parasti savos rakstos par Edinburgas festivālu, no daudza-jiem iespaidiem trīs nedēļu laikā atzīmēšu tikai pašus spilgtākos.

Tā kā šis ir Bēthovena gads, tad programmā dominēja viņa darbi, vismaz kamermūzikas un simfoniskajos koncertos. Pazīsta-mais vācu Amadeus kvartets at-skaņoja visus Bēthovena stīgu kvartetus — ar savu parasto ie-dziļināšanos mūzikas garā, dziļo izjūtu, spožo techniku un skaisto toni, šoreiz pat ar sevišķu aiz-rautību. Mazāk pazīstamajām Bēthovena čella kompozīcijām bi-ja veltīti divi koncerti, kuŗus de-va pianists Dan Barenboims un viņa dzīvesbiedre čelliniece Žake-līna Diprē. Kaut abi mākslinieki ir vēl gados jauni, viņu priekšne-sums sasniedzis jau māksliniecis-ku briedumu.

Kā parasti, tikai superlātīvi jā-lieto, runājot par vācu baritona D. Fišera - Diskaua Bēthovena dzesmām veltīto koncertu. Bēt-hovena dziesmas koncertos nav bieži dzirdamas, jo tās uzstāda ļoti augstas prasības dziedātāju balsij un technikai, bet Fišers - Diskaus tās veica viegli, it kā ro-taļādamies. Viņa balss nav zau-dējusi savu skaisto tembru, viņa technika ir apbrīnojama. Kā vien-mēr, viņa priekšnesumā katrs vārds bija izjusts un guvis savu īsto nozīmi. Bija tiešām jāapbrī-no viņa spēja viena koncerta lai-kā iejusties visdažādākos kompo-nista dvēseles noskaņojumos, piemēram, dziesmu ciklā, kurā paudās Bēthovena reliģiskie pār-dzīvojumi, un mīlestībai veltīta-jā dziesmu ciklā „An die ferne Geliebte". Pēdējā īsti dārgakme-ņi bija liegu skumju un ilgu ap-dvestā „Wo die Berge so blau..." un sapņaina maiguma cauraustā „Die Wolken".

Jāatzīmē arī rumāņu pianista Rada Lupū Bēthovena sonātām veltītais koncerts. Viņš ir tikai 25 gadus vecs, bet jau ieguvis pir-mās godalgas vairākās starptau-tiskās sacensībās. Lupū technika tiešām apžilbina, piemēram, viņa presto un forte, bet valdzina arī sapņainie pianissimo. Viņa pieeja atskaņojamām kompozīcijām nav intelektuāla, bet emocionāla. Var-būt varētu viņam pārmest vienī-gi pārāk asos, pēkšņos kontras-tus, piemēram, „Valdšteina so-nātā".

Šogad festivālā uzstājās 8 sim-foniskie orķestŗi, no tiem divi no ārzemēm — Stokholmas un Am-sterdamas.

Stokholmas orķestris novirzī-jās no valdošās Bēthovena prog-rammas, atskaņojot Dvoržaka „Rekviēmu" diriģenta A. Dorati vadībā, piedaloties arī Stokhol-mas filharmonijas korim un so-listiem. Tas bija, manuprāt, šā-gada festivāla augstākais snie-gums simfoniskajā mūzikā; aug-stākajā mērā izsmalcināts, līdz smalkākajām niansēm noslīpēts atskaņojums, kurā grūti izcelt kā-du atsevišķu vietu, jo tā bija vie-na nedalāma perfekta vienība. Latviešus varētu interesēt, ka šo 1914. gadā dibināto orķestri tā darbības pirmajos 10 gados vei-dojis G. Šnēfogts (Schneevoigt), kuŗam piekrita liela loma Rīgas mūzikas dzīvē pirms pirmā pa-saules kaŗa. Orķestŗa pašreizē-jais diriģents, Ungārijā dzimu-šais Anatols Dorati, ir slaveno un-gāru komponistu Kodaļi un Bar-toka skolnieks.

Tūlīt aiz stokholmiešu koncer-ta jāmin Londonas Jaunā filhar-monijas orķestŗa un Edinburgas festivāla koŗa sniegtā Bēthovena „Missa solemnis" Džulini vadībā. Džulini izveidojies par vienu no labākajiem reliģiskās mūzikas di-riģentiem mūsu laikā. Viņa at-skaņojums bija dienvidnieciskāks, temperamentīgāks nekā minētais stokholmiešu koncerts. Edinbur-gas festivāla koris ir lielāks par Stokholmas kori un vienmēr iz-pelnījies slavinājumus, tomēr šo-reiz varēja vēlēties mazliet vai-rāk atturības forte vietās, īpaši runājot par soprāniem. Bētho-vens kompozīcijā „Missa solem-nis" izteicis savus visdziļākos per-sonīgos (ne konvencionālos) reli-ģiskos pārdzīvojumus vai, runā-jot viņapaša vārdiem, rakstījis šo darbu „ar visu savu sirdi". Tā ir kontrastiem bagāta kompo-zīcija: piemēram, ievadījumā de-likātais, liriskais „Kyrie", drāma-tisks un titānisks spēks „Gloria" daļā, apbrīnojami maigā, liegā stīgu instrumentu spēle pārejā no „Sanktus" uz „Benediktus". Iz-klausās pavisam neticami, ka Bēthovenam sākumā nācies grū-ti atrast diriģentu un orķestri, kas izpildītu šo brīnišķīgo kompozī-ciju. Tās pirmatskaņojums noti-cis 1824. gadā Pēterpilī, pateico-ties Bēthovena labvēlim kņazam Golicinam un cara galmam.

Amsterdamas Concertgebouw or-ķestri mēdz pieskaitīt mūsu lai-ka izcilākajiem. Mākslas līmenis nav atkarīgs no valsts lieluma un bagātības! Runā, ka šim orķes-trim esot Bruknera mūzikas tra-dicijas, un tā pašreizējais diri-ģents B. Haitings esot šo tradici-ju turpinātājs. Tādēļ arī šis or-ķestris vienā koncertā atskaņoja Bruknera 8. simfoniju, par ko jūsmoja Bruknera mūzikas cie-nītāji.

Šogad Edinburgā viesojās Frank-furtes un Prāgas operas. Pirmā uzveda Prokofjeva „Uguns eņģe-li" savā jaunā diriģenta Kristofa Donaņi (pazīstamā komponista mazdēla) vadībā. Operas saturs ņemts no krievu rakstnieka - sim-bolista Brjusova romāna. Tā dar-bība norisinās 16. gadsimtā Vā-cijā — raganu prāvu laikā un beidzas ar histerisku mūķeņu or-ģiju. Pagājušajā ziemā Edinbur-gas pilsētas tēvi, pilsētas galvu ieskaitot, brauca uz Frankfurti skatīties, vai šī aina nav pārāk „nemorāliska" puritāniskajai Edinburgai... Neviļus bija jāpa-smaida par mūsdienu publiku: Prokofjeva mūzikai veltītie kon-certi agrāk parasti bija pustuk-ši, bet šoreiz operas nams bija pārpildīts, tātad — „skandals" pievelk. Galveno lomu dziedāja pazīstamā jaunā dziedone Anja Silja, kuŗas vārdu agrāk māksli-nieku aprindās bieži saistīja ar Vī-landu Vāgneru. Šī loma likās tie-ši radīta viņas balsij un tēloju-mam, jo Anjai Siljai vislabāk pa-dodas patoloģiskās sieviešu lo-mas modernajās operās, piemē-ram Lulū Berga operā; viņa esot arī ļoti laba Salome. Sensāciju kārie Londonas kritiķi apsveica „Uguns eņģeļa" uzvedumu kā „spožāko dārgakmeni Edinbur-gas festivāla kronī".

Otra sensācija bija Skotu na-cionālās operas uzvestā modernā vācu komponista Hences „Jauno mīlētāju elēģija" ar pašu Hen-ci kā režisoru. Par saviem galē-ji kreisajiem politiskajiem uz-skatiem viņš deva plašu intervi-ju vienam no Londonas kriti-kiem. Viņš esot tuvs vācu kreiso radikālo studentu vadoņa Dučkes draugs, viņš atzinīgi izteicās par Kubas režīmu, esot arī veltījis vienu no savām kompozīcijām Če Guevaras piemiņai.

(Turpinājums sekos)

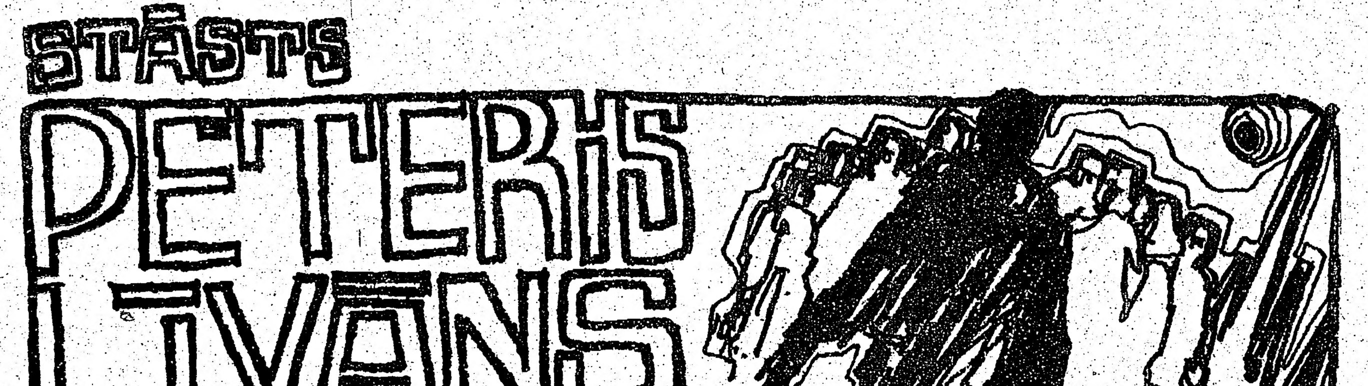

(28. turpinājums)

— Ak vecpuiši, vecpuiši! Kad jūs beidzot sadomā-jat precēties, tad jau nākošajā pusstundā pēc bildi-nāšanas kožat sev lūpas un mēģināt atrast kādu ize-ju, lai bildinājumu varētu atsaukt. Kāpēc jūs baidā-ties loģiskākā un normālākā dzīves veida? Sevišķi, ja dabūjat tādu sievu kā Zāles kundzi?

Līvāns mierīgi ļāva Katlapa kundzei izrunāt līdz galam. Kad tā bija beigusi, viņš gandrīz nemanā-mi pasmaidīja, pagriezās un nolika atnesto grāmatu profesoram Katlapam priekšā uz galda.

— Paldies. Bet tagad kādu laiku vairs nenesiet. Nebūs laika.

— Kāpēc? — Katlaps bija pārsteigts, bet tad at-ģidās. — Ak tā, pareizi... Nu jā, tad jau gan... Sa-protu.

— Maira, man ar tevi jārunā. Vari nākt? — Lī-vānam Katlapi vairs neeksistēja.

— Skaidrs! — Maira bija tūlīt gatava gājēja. — Katlapa kundze, vai paklausīsaties, kas notiek ma-nā istabā? Pirmīt bija aizmiguši, bet tomēr... Mēs jau ilgi nebūsim.

— Jauns samīlējies pāris — un nebūs ilgi! — Kat-lapa kundze smējās.

Īsi atsveicinājies, Līvāns pirmais izgāja no istabas.

Maira sekoja.

Viņi izgāja no nometnes, gaŗām sardzes māji-ņai, pāri lielceļam, pagriezās pa labi un aizsoļoja, kur sākās pļava. Lielceļa grāvja otrā pusē bija iemīts kāj-celiņš, ko lietāja arī riteņbraucēji, un kas gāja līdz-tekus šosejai.

Vakars bija silts un kluss, pļavā snauda mit-rums, un lejā pie upītes biezēja pelēka migla.

Maira satvēra Pētera roku.

— Tev netīk, ka biju Katlapiem izstāstījusi?

— Nē, netīk. Bet nav arī nekāda nelaime. Nekā slēpjama nedarām. Mārcis saka, ka tev pirmā vīra miršanas papīri jau kabatā. Vai tas tiesa?

— Jā. Un tad?

— Tu jau agrāk rīkojies precēties?

— Nē. Bet man tīkas visas lietas turēt kārtībā. Un izceļojot tikpat vajadzētu.

— Ak tā... Jā, tas gan tiesa.

Līvāna balsī bija skaidri saklausāma atviegli-nājuma pieskaņa.

Maira to ievēroja.

— Tu mani turēji aizdomās, ka es jau agrāk es-mu gatavojusies uzbrukt tavai vecpuiša brīvībai?

— Nē, bet ka tev... ka tu ar kādu citu... un ka jums tikai pajucis.

Maira pārtrauca soļot un piespieda arī Pēteri apstāties.

— Un tad? Vai tas mūsu attiecības pārgrozītu?

Bija tumšs, un runātāji varēja saskatīt tikai viens otra sejas vispārējās aprises. Pļavā grieza grie-ze. Viņiem bija jāpakāpjas sāņus, jo pa taku tuvojās divritenis, kuŗa ragos blisināja maza dinamo dzīta elektriska spuldzīte. Pa šoseju, gaŗiem staru pirk-stiem ceļu taustīdami, aizslīdēja divi automobiļi.

— Tas nekā daudz nemainītu, — Līvāns atbildē-ja, kad riteņbraucējs bija aizbraucis gaŗām. — Bet redzi... tas tā jocīgi sanāk: kad mēs runājām par precēšanos, tad es šo ideju svēru tikai no tā viedokļa, kā mums pieciem būtu labāk. Bet nu ir pagājušas ti-kai divdesmit četras stundas, un viss ir pārvērties.

— Kas ir pārvērties?

— Viss. Es tevi vairs negribu precēt tikai tāpēc vien, ka Mārcim vajaga mātes, tev vīra un taviem bērniem apgādnieka, bet tāpēc, ka... Es vienu brī-di šodien iedomāju, kā būtu, ja tu visu atsauktu... ja kaut kas gadītos starpā un viss pajuktu? Un tad... tad man kļuva tik nelāgi... uznāca tāda tukšuma sajūta, ka...

— Ar ko tu izskaidro, ka kancelē tu visas lietas proti nosaukt īstajā vārdā un nemaz nestomies, bet tagad laipo kā pa purva ciņiem? Tu neviena spredi-ķa neesi norunājis, nelietojot mīlestības vārda, bet tagad no tā vairies kā no diloņslimnieka. Kāpēc tu nevari pateikt to, ko es tev saku bez mazākās kautrē-šanās: es tevi mīlu? Kāpēc tu citus māci mīlēt, bet pats mīlestības kaunies? Tu, jauns būdams, nekad ne-biji iemīlējies?

Līvāns pārdomāja.

— Nē, — viņš teica. — Īsti iemīlējies, laikam, ne-kad nebiju. Nav jau tā, ka man meitenes nepatika. Patika. Sevišķi tajos laikos, kad vēl studēju agrono-miju. Bet vēlāk vairs nebija laika. Kad sāku mācī-tāja darbus, man nelikās pareizi lakstoties, bet tādas, ko precēt, nevienas nesatiku. Un tā tas palika — līdz šim brīdim. Tikai —

— Tikai?

— Tikai runāt par to, ko var pierādīt vienīgi ar ilgiem gadiem — man tas liekas pārsteidzīgi un pui-ciski. Ko tad nozīmē mīlēt? Iekārot? Nē, sevi atdot. Tā ir pēdējā muļķība, ja saka, ka laulība sākas ar mīlestību. Laulībā divi cilvēki, kopā dzīvojot, var iz-augt līdz mīlestībai, bet laulība sākas ar fizisko pie-vilcību, aprēķinu un labām cerībām.

— Arī mūsu nodomātā laulība?

— Arī tā. No manas puses viņa sākās ar aplēsi, bet kopš tu mani... tu atceries to skūpstu... kopš tā brīža es ne tikai domāju, bet arī jūtu... tu jau zini, ko.

Maira klusi iesmējās.

— Jūsmīgākas mīlestības apliecināšanas no tevis jau laikam man neizspiest.

Viņi sāka atkal soļot. Ceļš meta līkumu un gāja gabalu blakus mazajai upei, kas plašus lokus vīdama ietvēra pilsētu. Pēteris un Maira bija spiesti pamest pļavas taku un soļot pa šoseju. No retajiem automo-biļiem vairoties, tiem bija jāturas šosejas malā, bet arī tad cieši blakus, un Maira kādā brīdī satvēra Pē-teri zem rokas.

— Pēteri?

— Jā.

— Kāpēc tu vairies man pieskarties? Tagad pat: es tevi paņēmu zem rokas, bet tikpat labi būtu va-rējusi mēģināt iekārties kāda ceļmalas koka zarā, ja tas bijis vajadzīgā augstumā. Liekas, ka mans pieskā-riens tevi apvaino.

Līvāns neatbildēja, bet sāka iet gaŗākiem, stei-dzīgākiem soļiem. Maira ar pūlēm tika līdz.

— Pēteri? Kāpēc tu neatbildi? Tev liekas, ka es tev uzbāžos? Ka sievietei neklājas tik skaidri parādīt savu pieķeršanos un savu... kaut tu to neatzīsti, es to tomēr saukšu par mīlestību. Tu domā, ka šai ziņā visai iniciātīvai jānāk no vīrieša?

— Nē, Maira, — Līvāns ar kreiso roku satvēra Mairas pirkstus un cieši paspieda. — Tā es nedomā-ju. Bet es pazīstu sevi. Es ar kārdināšanām tieku ga-lā tikai tādā veidā, ka no tām vairos. Par Kristu sa-ka, ka Viņš ar tām pratis cīnīties un tās uzvarējis. Es no viņām māku tikai bēgt. Bet ilgi jau man no tevis nebūs jābēg.

Viņš atņēma Mairas roku no savējās un ļāva tai noslīdēt zemē. Tālāk viņi gāja tuvu blakus, bet katrs par sevi, lietišķi pārrunādami visu vajadzīgo sakarā ar savām gaidāmajām laulībām.

*

Par mācītāja nodomu apprecēties nometnē ru-nāja maz. Pirms gada tas būtu bijis pārspriešanas cienīgs notikums, bet tagad katra domas bija aizņem-tas ar paša problēmām. Izceļošana bija svarīgākais jautājums, un ļaužu prāti galvenām kārtām rosījās ap to. Līvāns tikai gadījuma pēc bija viņu mācītājs; viņi to nebija vēlējuši, viņi to nebija meklējuši. Bez tam viņš bija visai īpatņs; sauss, pastrups un dažreiz arī pārāk tiešs. Viņu pacieta tāpat kā pacieš baku po-tēšanu: nekas patīkams tā nav, bet bez tās iztikt arī nevar.

(Turpinājums sekos)

KANADAS ZIŅAS

KANADAS LATVIEŠU 5. DZIESMU SVĒTKU rīcības komiteja ziņo, ka organizācijas un skolas var bez maksas pieprasīt aizvadīto dziesmu svētku vadoņus un žetonus. Pārējie interesenti vadoni var dabūt par 1 dol., bet žetonu par 75 centiem. Pieprasījumi adresējami: Mrs. M. Rubenis, 174 Sheldon Ave., Toronto 520, Ont., Canada.

HAMILTONA

● Dzīvesbiedre Alma, meita Laima, dēli Jānis un Gusts, kā arī četri mazbērni sēro par 10. augustā 67 gadu vecumā mirušo Hamiltonas latviešu biedrības koŗa dziedātāju Jāni Vilku, kuŗa brāli, kaprāli Gustavu Vilku Zviedrijā 1946. gadā kopā ar citiem internētajiem latviešu karavīriem izdeva Pad. savienībai. — Jānis Vilks savu 50 gadu ilgo dziedātāja mūžu sāka 1920. gadā Jaunciema korī, pēc tam 1923. gadā Latviešu nacionālās jaunatnes savienības korī (dir. J. Cīrulis), tai pašā laikā īsāku brīdi arī Reiteŗa korī. Liels dziesmu dienu skaits aizvadīts arī Ziemeļblāzmas korī (dir. Brenners). No 1929. gada viņš vadīja ev.-lut. baznīcas korī Rēzeknē un vēlāk kopā ar rakstnieku Antonu Rupaini nodibināja Latgales Tautas pils kori. No 1937. gada J. Vilks dziedāja

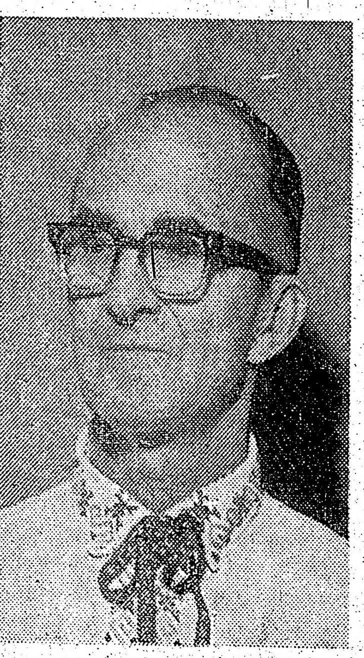

Jānis Vilks (†)

V. Ozoliņa korī Rīgā. Viņš piedalījies visos dziesmu svētkos neatkarīgās Latvijas laikā. 1944. gadā viņš devās bēgļu ceļā uz Zviedriju, kur darbojās arī mūzikas laukā kā koŗa diriģents un ērģelnieks, bet 1949. gadā ieceļoja Kanadā, kur Edmontonā vadīja Latviešu biedrības Imanta dubultkvartetu, kamēr 1951. gadā pārcēlās uz Hamiltonu. Še viņš nepārtraukti dziedāja Hamiltonas latviešu biedrības korī, vīru korī Viesturs un Hamiltonas ev.-lut. Kristus draudzes korī. Aizgājējs daudz darbojies arī teātŗa mākslā kā režisors, aktieris un deklamātors. Jānis Vilks bija dedzīgs latviešu patriots, kas mīlēja mūsu brīvo dziesmu un par to stāvēja un krita. Vieglas smiltis svešajā zemē!

I. S.

LONDONA

● Londonas latviešu kopa 12. septembrī atzīmēja savus 22. gadasvētkus. Tos ar īsu uzrunu atklāja valdes priekšsēdis prof. A. Dreimanis, pēc tam Hamiltonas meiteņu kvintets Rota skandināja 14 latviešu tautas dziesmu, vairākas no tām dziedot pirmo reizi. Klausītāji ar interesi sekoja meiteņu priekšnesumiem, koncerta nobeigumā saņemot arī piedevas. Diemžēl, Londonas latviešu jaunieši tikai mazā skaitā noklausījās pašu vecuma meiteņu dziedāšanā. Citu vecumu tautiešu sarīkojumā netrūka. Pēc koncerta visi pāris stundu pakavējās pie azaida galda, kuŗu bija sarūpējusi kopas dāmu komiteja Annas Arndas vadībā, bet F. Arnds atskaņoja skaņu lentē uzņemtu latviešu dziesmu virkni.

Ps.

● DV Londonas nodaļas meistarsacīkstēs šaušanā, kuŗas bija apvienotas ar draudzības sacensību starp DV Londonas un DV Kičeneras-Voterlū nodaļām, 30. augustā J. Kalniņa lauku īpašumā Grantonā piedalījās 22 vanagi, 6 vanadzes un 11 jauniešu. Nodaļu sacensība bija īsti spraiga, uzvarot londoniešiem ar tikai viena punkta starpību 387—386. Individuālajās sacensībās senioru klasē uzvarēja R. Dambenieks ar 140 no iespējamiem 150 punktiem, 2. vietā J. Glinavs ar 132 un 3. J. Kalniņš ar 109 punktiem. Strēlnieku klasē veiksmīgākais bija O. Zers ar 136 punktiem, atstājot 2. vietā T. Bērziņu ar 132, bet 3. vietā A. Beitānu ar līdzīgu punktu skaitu. Vanadzes un jaunieši sacentās 50 jardu distancē, šaujot no diviem stāvokļiem. Vanadžu konkurencē uzvarēja E. Beitāne ar 78 no iespējamiem 100 punktiem, 2. I. Bērziņa ar 59 un 3. L. Tampa ar 38 punktiem; jauniešu jaunākajā klasē (līdz 15 gadiem) pārākais bija G. Glinavs ar 89 punktiem, 2. E. Petrovskis ar 83 un 3. I Beitāne ar 58 punktiem, bet vecākajā grupā — 1. I. Dambenieks ar 93 punktiem, 2. G. Brikmanis ar 85 un 3. J. Tesvins ar 85 punktiem. Māla baložu šaušanā 20 dalībnieku konkurencē uzvarēja A. Dambenieks ar 23 trāpījumiem, 2. T. Bērziņš ar līdzīgu „baložu" skaitu un 3. J. Kvēps ar 20. Sacensības vadīja V. Miķelsons, T. Bērziņš un J. Tesvins, bet par tiesnešiem darbojās R. Bērziņš, R. Epneris un T. Zandersons, bet māla baložu šaušanu pārzināja T. Bērziņš, tiesnešos esot J. Rikteram un G. Brikmanim. Sacīkstes atklāja un veiksmīgākajiem dalībniekiem balvas pasniedza DV Londonas nodaļas pr-dis G. Brikmanis, pateicoties visiem dalībniekiem, sacensību vadītājiem un balvu dāvinātājiem. Bez pašas nodaļas ceļojošās un balvas personīgā īpašumā bija dāvinājuši R. Neilanda nekustamu īpašumu tirdzniecības birojs, Londonas latviešu kreditsabiedrība, K. Atara maiznīca „Riga Rye", A. Radziņa transporta uzņēmums „Trucking", V. Dauguļa apmetuma darbu uzņēmums, J. Glinavs, J. Tesvins, uzņēmums Trafalgar Arms Ltd. un Labata alus darītava Labatt. Abu nodaļu draudzības sacensībā izcīņā ir „Draudzības kauss", bet individuāli sekmīgākajiem vienību dalībniekiem abas nodaļas bija dāvinājušas balvas personīgā īpašumā, kuŗas ieguva Z. Melderis, A. Melderis (Kičenera), O. Zers, A. Radziņš, I. Beitāne un E. Pētersons (Londona). DV Londonas nodaļa šogad veltījusi daudz pūļu šautuves uzlabošanai un paplašināšanai.

R. N.

VINIPEGA

● Manitobas provinces 100 gadu jubilejas ietvaros Vinipegā no 3. — 9. augustam notika etnisko grupu sarīkojums „Panorama 70". Tā atklāšanā 3. augustā Karlinga alus darītavas telpās piedalījās visas provinces galvenās amatpersonas, bet vakarā atklāja atsevišķo etnisko grupu novietnes, kopskaitā 21. Latvieši savai novietnei bija izvēlējušies Stratkonas klubu, kur bija iekārtota mākslas un rokdarbu izstāde ar bagātīgu eksponātu klāstu. Pārdeva alu, speķa pīrāgus un dzeltenmaizi, gūstot ap 250 dol. atlikumu, kuŗu ieskaitīs kultūras mērķu sekmēšanas fondā. Latviešu novietni, kuŗa Manitobas valdības mākslas un etnisko grupu vadītāju novērtējumā šai sarīkojumā izvirzījās pirmajā vietā, apmeklēja ap 10.000 interesentu, kuŗi dzīvi interesējās ne tikai par mūsu mākslu un etnografiju, bet arī par latviskajiem ēdieniem, tā ka radās iespaids, ka labs noiets būtu latviešu pavārgrāmatai angļu valodā. Provinces valdības pārstāvji un Vinipegas pilsētas amatspersonas ar šo labi izdevušos „Panorama 70" sarīkojumu bija tik ļoti apmierinātas, ka tagad plāno iekārtot īpašus etnisko grupu apstādījumus un puķu dārzus.

J. Z.

BRAMPTONA

● Uz dzīvi savā jaunceltajā mājā Aktonā pārcēlies Ernests Plūdums, kuŗš 17 gadu veica Bramptonas latviešu ev.-lut. draudzes priekšnieka pienākumus. Viņam rīkotajā atvadvakarā, kuŗā draudzes priekšnieka pienākumus pārņēma līdzšinējais vietnieks Konstantīns Ezītis, bija ieradies arī draudzes mācītājs A. Briedis no Toronto. Draudze no sava ilggadējā priekšnieka atvadījās, pasniedzot viņam pateicību par veikto darbu dāvanu.

LATVIEŠU APRIŅĶIS

● Māc. A. Briedis 26. septembrī plkst. 7.30 vakarā vadīs Pļaujas svētku dievkalpojumu Šelburnā, kuŗu Community Center telpās kopīgi rīko Latviešu lauksaimniecības biedrība un DV Druvas nodaļa. Svētku laicīgajā daļā piedalīsies Sv. Katrīnu kokļu ansamblis, tautas deju kopa un vanadžu teātŗa ansamblis. Piedalīšanās maksa, kopīgas vakariņas ieskaitot, 3 dol. no personas, bet bērniem brīva.

Tā mēs toreiz studējām...

MAG. OEC. ELVĪRAS KARLSONES - APINES, LATVIJAS UNIVERSITATES 125. STUDENTES, ATMIŅAS

Šogad latviešu akadēmiskā saime atskatās uz savas Alma Mater — Latvijas universitātes Rīgā 51 gada pastāvēšanu, pulcējoties plašāka vai mazāka apmēra svinībās un atceres aktos. Toronto latviešu akadēmiskās Latvijas universitātes 51. dibināšanas atceri rīko 27. septembrī plkst. 5.30 pēcpusdienā Latviešu namā, kur svētku aktā akadēmisko runu par tematu „Metodikas un satura maiņas izglītībā" teiks pazīstamais sabiedriskais darbinieks un Toronto universitātes profesors Arnolds Bāliņš, korporācijas Frat. Lataviensis saimes loceklis. Sakarā ar Latvijas augstākās mācību iestādes gadasvētkiem mag. oec. Elvīras Karlsones - Apines atmiņas par laiku, kad vislielākajās grūtībās pirmie studenti uzsāka mācības pašu latviešu universitātē. Viņu jau pirmajā dienā Latvijas universitātē uzņēma kā 125. studenti. Tagad E. Karlsone Apine savas trimdas dienas vada Montreālā.

Grūti ticēt, ka 51 gads jau pagājis, tik skaidrā atmiņā ir palicis brīdis, kad reģistrējos jaunatvērtajā Latvijas universitātē tās pirmā dienā kā 125. studente.

Ar Latvijas universitātes nodibināšanu tika pavērts ceļš uz tālāku izglītību daudziem jauniešiem, kuŗiem tas bija slēgts ar pirmā pasaules kaŗa un Latvijas atbrīvošanas cīņām. Maz bija to, kas 1919. gadā iestājās universitātē tieši no skolas sola, jo daudzas Rīgas un citas Latvijas vidusskolas bija evakuētas uz Krieviju drīz pēc pirmā pasaules kaŗa sākšanās. Liels skaits jauno studentu izglītības turpināšanu uzsāka ar 4 — 5 gadu atstarpi starp vidusskolu un universitāti.

Daudzi vēl atradās bēgļu gaitās Krievijā un vienai daļai latviešu jaunekļu šī gadu atstarpe izglītības gūšanā vēl turpinājās ar iesaistīšanu jaunās Latvijas armijas rindās sakarā ar nepabeigto cīņu pret lieliniekiem austrumu frontē un Bermonta armijas uzbrukumu Rīgai 1919. gada sākumā.

Maz bija arī tādu, kas varēja pilnīgi un vienīgi nodoties studijām. Latvija bija kaŗā izpostīta un nabaga, vairums studentu iesaistījušies pašuzturēšanas darbā, galvenokārt valsts iestādēs. Tā no plkst. 9 rītā līdz 3 pēcpusdienā universitāte bija patukša, jo tas tolaik bija valsts iestāžu darba laiks. Lekcijas universitātē notika no plkst. 7 — 9 rītā un pēc plkst. 3 līdz astoņiem vai pat deviņiem vakarā, lai dotu iespēju tās noklausīties arī strādājošajiem.

Latviešu mācību grāmatu mums nebija, tādēļ arī lekcijas reizēm bija stāvgrūdām pārpildītas, jo eksāmenus varējām likt galvenokārt pēc lekciju piezīmēm. Tā kā sākumā bija arī latviešu profesoru trūkums, daudzas lekcijas vācu un krievu valodā lasīja profesori, kuŗi bija pārņemti no kādreizējā Rīgas politechniskā institūta un Tērbatas universitātes.

Kā Olava komercskolas absolventei 1915. gadā, tikko 16 gadu vecumā, mans ceļš universitātē dabīgi veda uz tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāti. Kurss tajā laikā bija ļoti liberāls ar tautsaimniecības, tiesību un tirdzniecības zinātnēm, valodām tirdzniecības korespondencei, ķimiju un matēmatiku. Šajā fakultātē mēs bijām ieguvuši ļoti vērtīgus mācības spēkus. Tautsaimniecību mums mācīja prof. Dr. Kārlis Balodis, kuŗš pārnāca no Vācijas ar lielu vārdu savā darba laukā. Prof. Hedenštrēms (Hedenstroem) lasīja tirdzniecības ģeografiju, prof. Lēbers (Loeber) — tirdzniecības tiesības, prof. Albāts — tarptautiskās tiesības, prof. Ausējs augstāko matēmatiku, Teodors Zeiferts mācīja latviešu valodu, prof. Henzels (Hensel) — statistiku, dekāns un profesors Kārkliņš — grāmatvedību. Faktiski še vajadzētu atzīmēt visus tā laika mūsu fakultātes mācības spkus, jo viņi mūs mācīja tikpat jūsmīgi, kā mēs viņus klausījāmies.

Diemžēl, drīz pēc universitātes atklāšanas, jau oktobŗa pirmajā pusē, mācības nācās pārtraukt sakarā ar Bermonta armijas uzbrukumu Rīgai. Sākās smags cīņu laiks, kas beidzās ar Rīgas atbrīvošanu no Bermonta armijas, Latgales atbrīvošanu no lielniekiem un miera parakstīšanu ar Pad. savienību. Tikai 1920. gada rudenī, kad kaŗa viļņu sabangotā dzīve ievirzījās daudzmaz normālās sliedēs, un Latvijas armiju pakāpeniski demobilizēja, jauniešus un studentus atbrīvoja. Tad sākās arī īsta Latvijas universitātes darbība. Reizē ar mācībām pieauga arī studentu pašdarbība dažādās studentu organizācijās kā atsevišķo fakultāšu apvienībās, tā studentu korī, uni-

(Turpinājums 5. lpp.)

Darbības vadlīnijas dos biedri

ROSĪGA GATAVOŠANĀS PRESES BALLEI TORONTO

Latviešu preses biedrības Kanadas kopas jaunā valde uzsākusi rosīgu darbību, pēc nesen notikušās konstruēšanās sēdes sanākot pirmajā darba sēdē atkal 16. septembrī valdes priekšsēža M. Lorberga dzīvoklī Toronto. Atzīstot, ka panākama lielāka aktīvitāte, valde nolēma šajās dienās izsūtīt biedriem apkārtrakstu ar visu nepieciešamo informāciju par pēdējā laika darbību un pašreizējo stāvokli, tai pievienojot arī aptaujas lapu biedru domu noskaidrošanai, jo to izkliedētības dēļ kopīgas sanāksmes praktiski nav iespējamas. Vienojoties, ka jādarbojas pēc biedru vairākuma ieskatiem, valde atzina, ka vadlīnijas turpmākajam darbam noteicamas pašiem biedriem, tādēļ aptaujās prasītas viņu domas par galvenajiem pašas Latviešu preses biedrības un Kanadas kopas uzdevumiem, par kopas valdes nozīmīgākajām funkcijām, par veidiem, kā kopdarbībā uzdevumi vislabāk būtu veicami, aicinot izteikt arī ierosinājumus un vēlmes. Valde arī konstatēja, ka, pārņemot pienākumus no iepriekšējās valdes, kopas darbības līdzekļos ir ap 2400 dol., rezerves fondā, kas domāts kopas literāro prēmiju piešķiršanai ap 400 dol., bet Latviešu nama Toronto akcijās ieguldīti 500 dol.

Minēto nodomu īstenošana būs iespējama tikai pēc biedru atbilžu saņemšanas, tādēļ pašreiz kopas valde visu uzmanību veltī Preses balles un ar to saistītā rakstnieku cēliena izkārtošanai, jo laika nav atlicis daudz, tādēļ priekšdarbi steidzami. Pārrunājuši pienākumus, kādi turpmākajā darbā piekrīt katram valdes loceklim, sēdes dalībnieki pievērsās pašreiz primārajam uzdevumam — Preses ballei, kuŗa ir vienīgais kopas pasākums, kas dod līdzekļus darbībai un atbalstam citiem. Kā jau ziņots, Preses balle notiks 24. oktobrī Casa Lomas pilī Toronto, kur kapella sāks spēlēt plkst. 7.30 vakarā, polonēzi uzsāks plkst. 8, bufeti slēgs plkst. 12.30, bet balle beigsies plkst. 1 naktī. Ieejas maksa ballē būs 7 dol., bet kopas biedriem un studentiem 5 dol. Tā kā ielūgumus nav iespējams izsūtīt visiem tautiešiem, tie saņemami pie kopas biedriem vai Lotus puķu veikalā (792 Bathurst St., tālr. 533—3884), kur, sākot jau ar šo nedēļu, vienīgajā vietā iegādājamas arī ieejas kartes ballē iepriekšpārdošanā. Vadoties no pērnā gada balles skaitļiem, valde pagaidu budžetā izdevumus aplēsa uz 1841 dol. Bez tradicionālajām laikrakstu „Latvija Amerikā" un „Laika" pārsteiguma balvām (ceptās „preses" pīles un šampanieša) būs arī citas, kuŗas vai nu „izspēlēs" programmas vadītāja noslēpumā turētā veidā, vai arī izlozēs uz ieejas karšu numuriem, bet nekādas īpašas vakara loterijas nebūs. Šogad numurēti būs arī balles izdevuma „Preses Pīle" (to rediģēs R. Noritis) eksemplāri; arī uz šiem numuriem izdevuma iegādātājiem „kritīs" pa pārsteiguma balvai. Balles telpas dekorēs mākslinieces V. Mērniece, par boli gādās E. Jirgena, vakara norisi vadīs R. Noritis, bet programmas daļā uzstāsies D. Jablokovas-Vorpas sagatavotie Canadian Junior Ballet audzēkņi.

Ja izdosies ieceri īstenot, tad rakstnieku cēlienu 25. oktobrī Latviešu namā, kur tas sāksies plkst. 11 dienā, būs veltīts galvenokārt jaunatnei. Sakarā ar ļoti ierobežoto laiku priekšdarbu veikšanai, rīkotāji izšķīrušies šoreiz iztikt galvenokārt ar „vietējiem" spēkiem. Taču būs arī tālāku ceļu braukuši viesi: principiālu piekrišanu jau devuši Aivars Ruņģis un Dīna Rauna no Kalamazū, bet no Čikagas saņemtas vēstis, ka ceļam uz Toronto posās Valentīne Hermane un Olģerts Cakars. Rakstnieku cēlienu organizē un vadīs Lidija Auzāne- Ticmane.

Vdg.

Traģiski beidzies karavīra mūžs

Uz Latviešu kaŗa invalidu apvienības ASV izbūvētajiem Brāļu kapiem Katskilu kalnos no Tenesijas pārvesta DV Londonas nodaļas biedra Jāņa Simsona pelnu urna. Viņa mūžs beidzās traģiski visai neparastos apstākļos, varētu teikt — pat spītīgi. Izcīnījies otrā pasaules kaŗā austrumu frontē, arī Volchovā, un vēlāk franču ārzemnieku leģionā Indoķīnā, liktenis Jānim Simsonam bija lēmis noslīkt peldbaseinā.

J. Simsons ar dzīvesbiedri Liliju, izmantojot pēdējās skaistās vasaras dienas, bija no savas dzīvesvietas Londonā, Ontario, ar kādu kanadiešu tūristu grupu devies uz Nešvilli, Tenesijas pavalstī, kur 5. septembrī, ļoti karstā dienā, pēc kāda paziņas apmeklējuma meklēja veldzi sava moteļa peldbaseinā. Tā seklajā ūdenī viņu vēlāk atrada bez dzīvības. Policija domā, ka viņš ar galvu atsities pret peldbaseina cementa grīdu un zaudējis samaņu, tādēļ par nāves cēloni minēts negadījums.

Traģiskais notikums jo lielāka likteņa ironija ir tādēļ, ka Jānis Simsons savā laikā kā franču ārzemnieku leģiona izpletņu vienības cīnītājs aizvadījis Indoķīnā 5 gadus un cīņu laikā reiz 48 stundas slēpies zem ūdens, elpojot caur niedras cauruli, kad pretinieki bija ielenkuši viņa vadu, kamēr pēc divām dienām biedri to izglāba.

Jānis Simsons bija kurzemnieks, dzimis 1914. gada 15. februārī Ciravas pagastā. Otram pasaules kaŗam beidzoties, viņš atradās Parīzē, kur, neredzēdams citas izejas, pieteicās franču ārzemnieku leģionā, ko tai laikā badā un chaosā darīja arī citi latvieši un citu tautu karavīri Francijā. Pēc ieceļošanas Kanadā viņš 18 gadu aizvadīja Londonā.

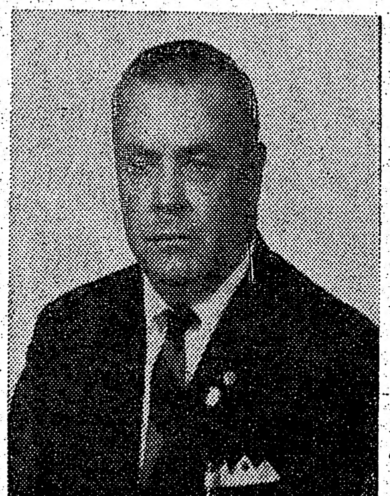

Jānis Simsons (†)

Nelaiķi pārpelnoja Nešvillē, bet pelnu urnu pārveda uz Brāļu kapiem pie latviešu veterānu atpūtas mītnes Rotas Katskilu kalnos, kur urnas apbedīšana paredzēta oktobrī.

—rs

TORONTO ZIŅAS

● Kā jau ziņots, bērnu vasaras nometnē Sidrabenē arī šogad instruktores Judītes Vāgneres vadībā, viņai palīdzot Imantam Kārkliņam, notika trīs nedēļu ilgas apmācības peldēšanā, nodarbībām notiekot katru dienu, izņemot svētdienās. Sarkanā krusta oficiālos pārbaudījumus peldēšanā iesācēju grupā no 23 dalībniekiem nolika Roberts Balodis, Zigmunds Balodis, Dāvids Bokhalders, Tiņo Cipāns, Haralds Hartmanis, Astrīda Kalna, Ilze Kraujiņa, Anna Pauzera, Inta Pauzera, Valda Pauzera, Ivars Pavasars, Brigita Rapa, Jānis Rāviņš, Ernests Skujiņš un Sandra Zone. Par 1. pakāpes pārbaudījuma (Junior) izturēšanu apliecības no 34 dalībniekiem saņēma Sandra Botta, Daina Brammane, Juris Brammanis, Pēteris Blatchins. Inese Briede, Artūrs Elksnītis, Ruta Grāvleja, Linda Henga, Paulis Jasmanis, Ivars Knostenbergs, Imants Koškins, Uldis Lagzdiņš, Andrejs Lapiņš, Pēteris Lapiņš, Linda Lazda, Valda Mackara, Ingrīda Rieta, Tarmo Sārs, Alda Stafecka, Olivers Šteins un Jānis Vīmanis. 2. pakāpes (Intermediate) pārbaudījumus no 17 dalībniekiem savukārt izturēja Andris Briedis, Viktorija Gregora, Dīna Kalna, Kārlis Lardo, Valda Mackara, Indra Pulciņa, Jānis Ritums, Ilona Zaļakmene un Andis Zīlāns. Noliekot pārbaudījumus 3. pakāpē (Senior), Dāvis Lapiņš, Māra Rāviņa, Artūrs Senkēvičs un Roberts Vāgners pēdējos trīs gados Sidrabenē ieguvuši visas peldēšanas zīmes; bez viņiem šīs klases pārbaudījumu izturēja vēl Ivars Grimba, Andris Lagzdiņš, Sandra Ozola un Viesturs Timrots. Pārbaudījumu sevis glābšanā ūdenī (Survival swimmer) no 10 dalībniekiem nolika Linda Henga, Dīna Kalna, Linda Lazda, Indra Pulciņa, Viktors Skujiņš, Aldis Vāgners un Andis Zīlāns.

● Pēc plašākas Latviešu nama iekšienes pārbūves, kuŗu uzsāka pērnajā rudenī un pabeidza tieši uz dziesmu svētkiem, vēl izveidojama arī pagraba zāle. Vajadzīgos līdzekļus iecerējusi sagādāt E. Galdiņas vadītā nama dāmu komiteja, rīkojot īpašu loteriju, kuŗā izlozēs lielāku skaitu brīvu ceļojumu uz Kanadas rietumiem, austrumiem un citām vietām. Tā, piemēram, laimestos paredzēts ceļojums vienai personai uz Edmontonu 79,35 dol. vērtībā, otrs ceļojums uz Halifaksu (50,85 dol.) Kanadas austrumkrastā, četri ceļojumi uz ziemeļiem — Sadberiju, pieci uz Beriju, bet astoņi uz Hantsvillu. Izloze notiks dāmu komitejas rīkotajā saviesīgajā vakarā 24. oktobrī Latviešu namā, ar kuŗu rīkotājas cer „izkonkurēt" vienu no gada lielākajiem sarīkojumiem — Preses balli, kas tai pašā laikā notiks Casa Lomas pilī.

● Dziesmu svētku jaunatnes nedēļas rīcības komitejas „Nākotnes 70" darbinieki un talcinieki 26. un 27. septembrī pulcēsies divu dienu sanāksmē Glen Echo salā, ezerā pie Grēvenherstas. Sala jau vairākus gadus ir iemīļota latviešu, arī igauņu, lietuviešu un vāciešu atpūtas vieta, bet tagad tai mainījušies īpašnieki, Mirdzai un Imantam Fricbergam savu pasākumu izbeidzot. Taču salu arī tagad apmeklē daudzi latvieši, īpaši jaunatne. „Nākotnes 70" izbraukums agrāk bija plānots pie Dr. V. Gulēna Bankroftā, bet vēlāk vietu mainīja.

● Toronto latviešu koncertapvienība izstrādājusi šīs sezonas sarīkojumu kalendāru. Sezonas pirmajā koncertā 15. oktobrī First Unitarian Church auditorijā (175 St. Clair St. W.) plkst. 8.30 vakarā viesosies duopianistes Ingrida un Karina Gūtbergas no ASV, bet 5. novembrī tai pašā zālē plkst. 8.30 vakarā koncertēs Austrālijas viešņa — kolorātūrsoprāns Velta Skujiņa, klavierpavadījumus spēlējot Valdim Treimanim no Čikagas. Arī trešais koncerts, kuŗā uzstāsies jaunā pianiste Brigita Ritmane no Portlandes, 28. janvārī notiks tai pašā zālē un laikā, vienīgi 4. un sezonas pēdējam koncertam 8. maijā izraudzīta Parkdale Collegiata zāle, jo viesosies Klīvlendas latviešu biedrības koris diriģenta *Jēkaba Ūdŗa vadībā*; arī sākuma laiks šim koncertam noteikts par stundu agrāk — plkst. 7.30 vakarā.

● TLB inženieŗu un techniķu kopas rudens sezonas pirmais referāta vakars, kuŗā aicināti ierasties visi interesenti, notiks 1. oktobrī plkst. 8 vakarā Latviešu namā, kur V. Sabanskis runās par tematu „Televīzijas kopšana un labošanas maksas patiesās vērtības kontrole". Pēc referāta paredzētas arī pārrunas. Kopas gadskārtēji rīkotā tradicionālā inženieŗu balle paredzēta 23. oktobrī plkst. 8 vakarā viesnīcā Inn on the Park.

● DV Toronto nodaļas 20 gadu darbības atceres sarīkojums notiks 3. oktobrī plkst. 7.30 vakarā DV namā. Svētbrīdi vadīs māc. A. Briedis, bet priekšnesumu daļā dziedās Toronto vanadžu ansamblis, bet vēlāk saviesīgajā vakarā duo „Edijs un Fredijs" (E. Pulciņš un A. Grīnbergs), spēlējot DV deju kapellai. — 7. novembrī plkst. 7.30 vakarā nodaļa DV namā savukārt rīko „Karavīru daudzinājumu", kuŗu ievadīs ar svinīgu aktu. Programmā piedalīsies Hugo Miķelsons (deklamācijas), Ērika Beitāne (soprāns), Jānis Barušs (tenors), Maija Baruša (klavieres) un vīru koris Viesturs diriģenta J. Baruša vadībā. Nobeigumā saviesīgs vakars.

● DV Toronto nodaļas šacha sekcijas ierosmē 27. septembrī plkst. 8 vakarā DV namā notiks latviešu šachistu sanāksme, darba sekā paredzot ziņojumus un pārrunas par kluba turpmāko darbību (dalībnieku maksu, sacensības un turnīrus, iestāšanos šacha savienībā), Ziemeļamerikas latviešu 8. šacha kongresu un meistarsacīkstēm nākošajā gadā Klīvlendā u.c. Sanāksmē reģistrēs arī DV Toronto nodaļas šacha sekcijas dalībniekus un ievēlēs kluba valdi.

Lai veicinātu šacha spēli Kanadas latviešu vidū līdz labi organizētai vienībai, sanāksmē aicināti piedalīties visi šacha interesenti. Pašreiz DV Toronto nodaļas šacha klubu vada N. Brasliņš.

● Sv. Jāņa draudzes dāmu komiteja Pļaujas svētkos 4. oktobrī, rīko savu gadskārtējo mantu loteriju, bet turpmāko sarīkojumu plānā ir tējas vakars pēc Latvijas valstssvētku dievkalpojuma, Ziemsvētku tirdziņš 28. novembrī un Ziemsvētku ieskaņai veltīts garīgs koncerts 12. decembrī ar dziedones Antoninas Vaivodes un ērģelnieka Viktora Kvieša piedalīšanos.

Pārmaiņas Kanadas skautu organizācijā

SIDRABENĒ NOTIKS LATVIEŠU GAIDU UN SKAUTU KOPNIEKU KURSI

Līdzīgi visām organizācijām, arī Kanadas skauti rūpējas par lielāka jauniešu skaita iesaistīšanu savā organizācijā. Šai sakarā jau pirms diviem gadiem pārveidoja un modernizēja skautu nodarbību programmu.

Tagad iets vēl viens solis uz priekšu un vienkāršota organizācijas administrācija. Līdz šim Kanadas skautu organizācija bija sadalīta novados (district), kuŗi sastāvēja no 15—20 skautu vienībām. Šos novadus vadīja priekšnieks (district commissioner) ar vairākiem palīgiem, tomēr galvenā noteikšana visās lietās bija novada vecāku padomei (district executive) un tās priekšsēdim (district chairman). Šīs padomes katru gadu ievēlēja no atsevišķajām vecāku padomēm vienībās no novada vadītājiem.

Ar 1. septembri līdzšinējie novadi ir likvidēti ar visām to amatpersonām. To vietā tagad darbojas mazāki rajoni ar 3—6 skautu vienībām katrā, ar nolūku šo vienību skaitu attiecīgās pilsētas rajonā divkāršot. Šos rajonus (Service team) vada priekšnieks ar vienu vai vairākiem palīgiem, kuŗi visi nāk no uniformēto vadītāju vidus. Rajona priekšniekam jeb kapteinim (Service team captain) piekrīt visas līdzšinējā novada priekšnieka amata tiesības un pienākumi, viņš arī veic visus līdzšinējās novada vecāku padomes un tās priekšsēža pienākumus. Ar to katra rajona jeb novada vadība samazinās par 6—10 personām, visas lietas izlemjot rajona priekšniekam pašam saziņā ar augstāko priekšniecību. Šī jaunā kārtība līdzinās latviešu skautu jendas iekārtai. Vecāku padomes atstātas bām, tām veicot savus līdzšinējos pienākumus.

Ieguvums jaunajā iekārtā būs tas, ka mazais rajona vienību skaits dos iespēju attiecīgajām amatpersonām vienības biežāk apmeklēt un dot padomus pulciņu vadītājiem. Daudz vairāk vērības veltīs arī vecāku padomju un vienību galvinieku (sponsor) iepazīstināšanai ar to uzdevumiem un skautistikai atsevišķajām skautu vienībām merķiem. Līdz šim daudzas vecāku padomes vienības praktiski nedarbojās vai arī bija neziņā par saviem uzdevumiem, kas stipri traucēja pulciņu darbību. Še jāpiezīmē, ka to nevar teikt par latviešu skautu vienību vecāku padomēm, kuŗas labi veic savus pienākumus. Turpmāk vairāk vērības veltīs arī vadītāju sagatavošanai, par vadītāju kandidātiem pulciņos iesaistot piemērotus jauniešus jau no 14 gadu vecuma.

Šī jaunā administrātīvā kārtība pagaidām ieviesta gan tikai Lieltoronto skautu apgabalā, kuŗā skautu organizācijā sastāv ap 29.000 zēnu un 12.000 pieaugušo. Ja jaunierkārtojumam būs labi panākumi, to vēlāk ieviesīs visā Kanadā. Par vienu no jauno rajonu priekšniekiem iecelts arī latviešu skautu vadītājs Edmunds Ozols, kuŗš līdz šim vairākus gadus veica novada priekšnieka palīga pienākumus. Viņa vadītajā rajonā jau ietelp 6 skautu vienības, ieskaitot abas latviešu un vienu ķīniešu, kā arī Toronto bērnu slimnīcas skautu vienības.

☆

Kanadas latviešu gaidu un skautu jendas laikā no 10.—12. oktobrim Toronto Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā Sidrabenē rīkos kopnieku kursus, kuŗu atklāšana paredzēta 10. oktobrī plkst. 8.30 rītā, bet nobeigums 12. oktobrī plkst. 3 pēcpusdienā. Kursantiem jāierodas Sidrabenē jau 9. oktobrī plkst. 7—10 vakarā. Dalības maksa 6 dol. apmērā nokārtojama, ierodoties novietnē, pie skautu inspektora S. Leimaņa.

Kursos var piedalīties divi dalībnieki no katra gaidu un skautu kopa — kopnieks vai kopniece, apakškopnieks vai apakškopniece, vai arī pulciņa vecākā izraudzītie skauti un gaidas, kas tuvākajā laikā ieņems šos amatus. Vienību priekšniekiem un priekšniecēm kursanti jāpieteic vēlākais līdz 5. oktobrim gaidu nozarē vadītājai G. Upītei (36 Ray St. S., Apt. 5, Hamilton 12, Ont.; tālr. 529—0880), bet skautu nozarē vadītājam S. Leimanim (71 Allonsius Dr., Etobicoke, Ont.; tālr. 621—0184). Par kursantu transportu uz nometni atbildīgi vienību priekšnieki vai pulciņu vecākie.

E. O.

...ZIŅAS

...svētkiem, vēl izveido- ...zgraba zālē. Vajadzī- ...iecerējusi sagādāt E. ...dītā nama dāmu ko- ...ot īpašu loteriju, kurā ...u skaitu brīvu ceļo- ...adas rietumiem, aus- ...citām vietām. Tā, pie- ...estos paredzēts ceļo- ...personai uz Edmon- ...ol. vērtībā, otrs ceļo- ...faksu (50,85 dol.) Ka- ...umkrastā, četri ceļo- ...mieriem — Sadberiju, ...riju, bet astoņi uz ...loze notiks dāmu ko- ...ā saviesīgajā vaka- ...ī Latviešu namā, ar ...as cer „izkonkurēt" ...a lielākajiem sarīko- ...eses balli, kas tai pa- ...as Casa Lomas pili.

...svētku jaunatnes ne- ...komitejas „Nākotnes ...un talciniekі 26. un ...pulcēsies divu dienu ...en Echo salā, ezerā ...stas. Sala jau vairā- ...iemīļota latviešu, arī ...iešu un vāciešu atpū- ...tagad tai mainījušies ...rdzai un Imantam ...avu pašvaldību izbei- ...lu arī tagad apmeklē ...ipaši jaunatne. ...„izbraukums agrāk ...pie Dr. V. Gulēna ...t vēlāk vietu maini-

...latviešu koncertap- ...ādājusi šīs sezonas ...kalendāru. Sezonas ...ncertā 15. oktobrī ...an Church auditori- ...Clair St. W.) plkst. ...tras dziesmu ...duopianistes ...arina Gūtbergas no ...ovembrī tai pašā zā- ...vakarā koncertēs ...viešņa — koloratūr- ...Skujiņa, klavier- ...spēlējot Valdim ...o Čikagas. Arī tre- ...kurā uzstāsies jau- ...Brigita Ritmane no ...janvārī notiks tai ...laikā, vienīgi 4. un ...jām koncertam 8. ...zīta Parkdale Colle- ...viesosies Klīvlen- ...biedrības koris dir- ...Odra vadībā; arī ...šim koncertam no ...agrāk — plkst.

...ieru un techniķu ko- ...zonas pirmais refe- ...esenti, notiks 1. ok- ...vakarā Latviešu na- ...abanskis runās par ...vizijas kopšana un ...vis patiesās vērtī- ...Pēc referāta paredzē- ...kalendārs. Kopas gads- ...tradicionālā izbrau- ...redzēta 23. oktobrī ...viesnīcā Inn on

...ro sarīkojums no- ...plkst. 7.30 vakarā ...vētbrīdi vadīs māc. ...pētniekiem darbojas ...oronto vanādžu an- ...vēlāk saviesīgajā ...Edijs un Fredijs ...un A. Grīnbergs). ...kapellai. — 7. ...st. 7.30 vakarā ...savukārt rīko „Ka- ...hājumu", kuŗu ieva- ...aktu. Programmā ...go Miķelsons (dek- ...rika Beitāne (sop- ...Baruss (tenors), ...(klavieres) un viņu ...diriģenta J. Barusa ...ēs saviesīgs va-

...nodaļas šacha se- ...27. septembrī plkst. ...ma notiks latviešu ...sme, darba sekā pa- ...ju un pārrunas par ...darbību (dalībnie- ...turnīrus; ...viešu ...ha savienība). Zie- ...turnīrs 8. šacha kon- ...starsacīkstēm mājā ...lendā u.c. Sanāk- ...rī DV Toronto no- ...ekcijas dalībnieks ...a valdi. ...šacha spēli Kanadas ...labi organizētai ...smē aicināti piedalī- ...interesenti. Pārrē- ...ādas šacha klubu

...raudzes dāmu ko- ...svētkos 4. oktobrī, ...skārtējo mantu lo- ...rīko latviešu ...dievkalpojuma, ...ziņspelkami veltīts ga- ...28. novembrī ...iesakņai veltīts ga- ...decembrī ar zīme- ...Vaivodes un ērģel- ...Kviešа draudzes.

Spraigs 4 dienu kongress

(Pārnesums no 1. lpp.)

dziļāk, ko viņi domā. Uz Latviju nav jābrauc kā politiskam apgaismotājam, jo par tādiem tur smin, bet kā cilvēkam. Runājot par dzimtenes latviešiem, no apciemojuma pārbraucot, mums vajadzētu prātā paturēt viņu teikto:

„Ja jūs mājās par mums stāstīt, neaizmirstiet, ka mēs paliekam šeit."

Svētdienas vakars beidzās ar M. Vilkas un L. Zobenas koncertu. M. Vilka atskaņoja uz klavierēm Šopēna un Bartoka darbus, bet L. Zobena (čells) sniedza Brāmsa un Bacha darbus, bez tam vēl uz klavierēm pašas kompozīcijas.

Kongresa otras dienas referātos J. Zalcmanis un G. Pāvuls apskatīja latviešu leģionāru izdošanu. J. Zalcmanis savā referātā mēģināja parādīt noskaņojumu, kas kapitulācijas laikā valdīja latviešu leģionāros un zviedru sabiedrībā. Lai vēl labāk ilustrētu, referents deva īsu pārskatu par latviešu karavīru vēsturi, tuvāk izgaismojot Latviešu leģiona rašanos un izīršanu. Leģiona nostāju J. Zalcmanis raksturoja vārdiem: „Nepareizs sabiedrotais, bet pareizs ienaidnieks." Iztirzājot Enkvista grāmatu un Bergenstroles filmu, jābūt skaidrībā par šo leģionāru uzskatu. Nobeigumā J. Zalcmanis tuvāk izgaismoja Enkvista grāmatu un Bergenstroles filmu, apskatot dažādas argumentācijas.

G. Pāvuls pievērsās pašreizējai sabiedriskās domas veidošanai un latviešu problēmas izgaismošanai Zviedrijā. Referents pieskārās līdzšinējai Enkvista un Bergenstroles reakcijai, papildinot ar saviem uzskatiem. Viņš domāja, ka vispār aktuāli jāreaģē, piemēram, argumentācijā mēģināt kaut kā apvienot ar pašreizējā stāvokļa uzrādīšanu Latvijā.

Pirmdienas pēdējais referents bija I. Alksnis. Viņa temats skāra komūnisma ideoloģiju un propagandu.

Pēc referātiem notika E. Grīna vadītais literārais vakars, kurā dzejoļus lasīja pats E. Grīns, bet savus dzejoļus dziedāja P. Johansons un A. Grasis. Vakara otrā daļā iepriekš minētie dzejnieki un Antra Johansone lasīja nerātnās tautas dziesmas. Tomēr gaidītais efekts publikā izpalika, kas parādīja zināmu latviešu valodas vārdu trūkumu jauniešos: viņi pilnīgi neizprata daudzu vārdu nozīmi.

Pēdējās kongresa dienas programmā no rīta ietilpa U. Ģērmaņa referāts par kultūras sakariem ar Latviju. Viņš bija atsūtījis skaņu lenti no Kalamazū, ASV, lasītā referāta.

Vienīgo kultūras rakstura tematu apskatīja A. Grasis, sniedzot interesantu informatīvu referātu par latviešu tautas dziesmām. Viņš salīdzināja apgāda Imanta tautas dziesmu izdevumu ar pašreizējās Latvijas izdevumu, tāpat stāstīja par tautas dziesmu krāšanu, vecumu un citas ziņas.

Pēdējais kongresa referents bija A. Lejiņš. Kaut sākotnēji viņš bija paredzējis runāt par Ziemeļamerikas, Eiropas un Latvijas jauniešiem, tomēr galvenokārt stāstīja tikai par dzimtenes jauniešiem un stāvokli tur, jo tikko bija atgriezies no Latvijas apciemojuma.

Vakarā N. Millers izrādīja filmas par ELJAs agrākajiem kongresiem un par pirmo pasaules latviešu jaunatnes kongresu Hanoverā.

Pēdējā kongresa dienā notika ELJAs biedru gada sapulce, kurā izvērtās garumā un ilga 12 stundu. Pēc organizācijas darbības apskata ievēlēja jaunu valdi, kurā darbosies šādā sastāvā: priekšsēdis V. Griguls (Anglija), vicepriekšsēdis K. Graufelds (Zviedrija), sekretāre T. Arnīte (Anglija), biedrzinis A. Ozoliņš (Zviedrija), kasieris G. Šilde (Rietumvācija), kultūras daļas vadītājs A. Grasis (Zviedrija) un ELJAs dokumentācijas pārzinātājs K. Kangeris (Rietumvācija). Revīzijas komisijā ievēlēja J. V. Liepiņu, L. Liepiņu un I. Druviņu, visus no Rietumvācijas. Par locekļiem otra pasaules latviešu jaunatnes kongresa rīcības komitejā ievēlēja G. Šildi, A. Grasi un V. Griguli. Kongresu paredzēts 1972. gadā no 9.—25. septembrim kādā Rietumvācijas pilsētā. Par ELJAs biļetena redaktoriem ievēlēja M. Būmani un O. Rozīti, abus no Rietumvācijas.

Sapulces nobeigumā visi dalībnieki vienojās Rietumvācijas kancleram Brantam nosūtīt šādu vēstuli: „Eiropas latviešu jaunatnes apvienības 16. sapulce Udevellā, Zviedrijā, protestē pret Rietumvācijas un Pad. savienības līguma 3. paragrafu, cik tālu tas skar Baltijas valstis. Latvija, Igaunija un Lietuva nav vainīgas pie otra pasaules kaŗa un tā sekām. Tādēļ Vācijas bundesrepublikas valdībai nav tiesību pieņemt izšķirošus lēmumus, kas aizskar Baltijas valstu eksistences intereses."

Par ELJAs 16. kongresu var sacīt, ka tas bija intensīva darba kongress, kurā visu laiku līdz pēdējai iespējai tika izmantots.

K—ris

DV apvienības Klīvlendā protektorātā rīkotajā tēlotājmākslas izstādē par kollekcionāra Teofila Cirkeļa izsludinātajiem tematiem. Augšējā uzņēmumā: prof. Augusts Annus (pa labi) pie savas godalgotās gleznas, kuŗu savā īpašumā ieguva V. Briedis ar dzīvesbiedri (pa kreisi). — Apakšā: Gleznotājs Teodors Grīnbergs ar dzīvesbiedri no Toronto pie saviem darbiem; no viņiem pa labi — R. Upe un DV apvienības Klīvlendā vicepriekšsēdis V. Zemesarājs.

Foto: P. Blūms

Pulcēšanās zem saules koka

(Pārnesums no 1. lpp.)

iecerētie mērķi ir tie paši, kuŗus ceram piepildīt savā neatkarīgajā valstī. Notinghamas šerifam pasniedza latviskā tradicijā grebtu kausu ar dzintara rotājumu, bet viņa un sūtniecības vadītāja dzīvesbiedrei ziedus.

Jaunatnes svētku dalībniekus vēl sveica Latvijas ev.-lut. baznīcas vārdā prāv. R. Mužiks, DVF valdes vārdā L. Ceriņš, no ELJAs Anglijas valdes T. Arnīte, bet rakstveida sveicienus nolasīja rīcības komitejas priekšsēža vietniece Z. Pālīte.

Koncertā jauniešu koŗi košos tautas tērpos (turpat vai 60 balsīm) diriģēja komponists Alberts Jērums. Dzidro balsu nestās tautas dziesmas mūsu mūzikas klasiķu sabalsojumā svētku saime uzņēma ar bagātīgiem aplausiem. Dziesmas atskaņoja Dagnija Balode un Lilija Zobena. Pēdējā bija koncertam komponējusi vienu solodziesmu un tautas dziesmas sabalsojumu duetam. Klavierdarbus atskaņoja Jāna Jēruma, Ilga Millere un Aivars Pitāns. Ar vainagu mirdzumu un raitu soli tautas deju uzvedums un raitu soļu krāšņumu. Piedalījās deju kopas Pērkonītis, Metieniņš, Ritenītis, Kamoliņš un Sakta. Saktas koklētājas un Londonas ansamblis (kokle, stabule, eģīte) deju uzvedumā deva gan instrumentālas, gan arī piedziedājumu savienotas interlūdes. Šim sarīkojumam ievadvārdus teica LNPL prezidija locekle Marianna Zariņa.

Pēdējās svētku dienas rītu 6. septembrī notika latviešu ar luterāņu un katoļu dievkalpojumu, kuŗos piedalījās prāvesti J. Savickis, P. Cirsis, R. Mužiks un mācītājs A. Dzenītis. Solistes bija Dagnija Balode un Lilija Zobena, ērģeles spēlēja komponists Alberts Jērums.

Pēc dievkalpojuma daļa jauniešu un pieaugušo devās uz mūziejus kas atrodas Notinghamas universitātes studijā, bet citi uz interesantu informācijas sarīkojumu par Minsteres latviešu ģimnaziju Vācijā. Tās audzēknis Vilnis Zalkalns stāstīja par skolas tapšanu, skolēnu dzīvi mācību laikā, internātā, sarīkojumos skolā un ārpus tās, par audzēkņiem ar viņiem saistītiem tiesību un problēmām, visu ar savu biedru palīdzību ilustrējot ar rūpīgi krātu diapozitīvu klāstu. Viņa stāstu noklausījās krietns skaits jauniešu un vecākās paaudzes apmeklētāju, izvirzot dažādus jautājumus, uz kuŗiem runātājs atbildēja precīzā un labā latviešu valodā. Minsteriešu viesošanās jāatzist par svētīgu ieteiktu Anglijas latviešu draugu vidū. Ne reizi vien varēja kādu jaunieti dzirdēt nošpācamies: „Runā latviski, šie klausās!"

LNPL kārtējās jauniešu sacensības mūzikā, kuŗas parasti notikušas un arī turpmāk notiks vēlākā datumā un vairākos Anglijas novados, šoreiz bija piesaistītas jauniešu dienām, lai sacensību dalībnieki varētu satikt vairāk citu jauniešu un noskatīties to sniegumos un veikumos. Sacensību kārtotāja bija Marianna Zariņa, žūrijas vadītāja D. Pavasara. Piedalījās krietns individuālo dalībnieku skaits un viens instrumentāls ansamblis. Par sekmīgo dalībnieci ar pirmo godalgu apbalvoja pianisti Ināru Rūtiņu, bet pārējās godalgas izpelnījās akordeonisti P. Ziemelis un J. Zakis, stabulētājs G. Sproģis un dziedātāja Karina Rūtiņa. Klavierniеku godalgas bija iedalītas pēc vecuma grupām, un tās ieguva Lia Heisters (līdz 10 gadiem), Andris Heisters (līdz 12 gadiem), Arnolds Talats (līdz 14 gadiem), Ingrida Rūtiņa (līdz 16 gadiem) un Laima Ozola (līdz 21 gadam). Ar interesi un prieku žūrija vēroja Ināru Rūtiņu, kuŗa jau guvusi daudz atzinības un uzvaru grūtajā sacensībā starptautiskajā festivālā Langolenā.

Svētku nobeigumā Trentas celtnes zālē notika teātŗa izrāde ar Notinghamas un apkārtnes jauniešu pulciņa tēlotājiem. Tai bija izraudzīta R. Blaumaņa luga „Zagļi". Pulciņš ar prieku bija nodevies tās iestudēšanai un ar panākumiem to izrādījis Anglijā jau 4 vietās.

Svētkos redzēja lielu skaitu sabiedrisku, preses un draudzes darbinieku. Biedriskums un prieks atspīdēja jauniešu sejās un — lepnums — par paveikto. Patīkami bija manīt viesus no citām trimdas zemēm, kaut vai Mārtiņu Būmani no Rietumvācijas, Minsteres latviešu ģimnazijas žurnāla „Snīpis" redaktoru, tāpat Juri Reinfeldu no ASV, kuŗš pēc dzīves Austrālijā bija atsūtījis savu tautiešu darbā pie Eiropas latviešu jaunatnes apvienības priekšsēža.

Gribas cerēt, ka košais saules koka meklētāju pulks neizirs, bet ves ciešākas saites piederībā pie savas tautas, pulcējoties un piedaloties latviešu tradiciju vērptajā kultūras darbā un savas dienas ievijot mūsu trimdas vēsturē.

Margarita Ausala

Ducis godalgu savdabīgā izstādē

DV apvienības Klīvlendā protektorātā no 5.—7. septembrim notika pazīstamā mākslas darbu kollekcionāra Teofiļa Cirkeļa ierosinātā tēlotājmākslas izstāde, apvienota ar izsludinātu sacensību māksliniekiem. Šai savdabīgajai izstādei, kuŗa jūtami atšķiras no visām līdz šim DV apvienības rīkotajām, T. Cirkelis bija izsludinājis divus sacensības tematus — „Latvija krusta ēnā" un „Kungs, ved mūs uz dzimteni un mājām". Ar to izstādei bija dots gan drūms, taču nopietnu pārdomu noskaņojums. To uzsvēra arī prof. A. Annus, izstādi atklājot: „Esmu ļoti priecīgs, ka mums ir entuziasts, kuŗš uzņēmies darbu, lai rastos izstāde, kas daudzējādā ziņā tēlotu latviešu tautu liktenīgā laikmetā."

Izstādīti bija visi iesūtītie darbi — gleznas, grafikas un skulptūras, kuŗus godalgošanai izvērtēja īpaša komisija: priekšsēdis prof. J. Siliņš, mākslas kritiķis K. Ansons un kollekcionārs T. Cirkelis. Komisijas priekšsēdis paziņoja, ka darbu godalgošanai saziedoti 1125 dol., kas tālu pārsniedz Kultūras fonda balvas tēlotājmākslai. Izstādes iniciātora T. Cirkeļa doto pirmo godalgu 400 dol. apmērā žūrija dalīja, piešķirot ik 200 dol. prof. Augustam Annusam par gleznu „Kungs, ved mūs uz dzimteni" un Annai Dārziņai par gleznu „Latvija aiz krusta ēnas". Otru godalgu, DV apvienības Klīvlendā atvēlētos 150 dol., saņēma Miķelis Geistauts par kokā darinātu skulptūru „Latvija krusta ēnā", bet trešo godalgu, B. Glozgavas ziedotos 150 dol., izpelnījās Gundega Cenne par īpašā technikā gleznoto darbu „Atgriešanās". Atzinības balvās kopsummā sadalīja 425 dol., un tās saņēma V. Reinholds par darbu, „Kaŗavīri bēdājās", R. Āgoliņš par darbu „Jāņa atklāsmes grāmatas Jātnieki", R. Balodis par darbu „Latviskā impresija", H. Baumanis par dabu „Ceļmalā", L. Eglītis par darbu „Jaunā koklētāja", E. Priedīte par darbu „Bez pajumtes", O. Skuškis par darbu „Latvija krusta ēnā" un A. Treibergs par darbu „Latvija krusta ēnā".

Izstādes iniciātors T. Cirkelis pateicās māksliniekiem, godalgošanas komisijai, godalgu devējiem, skates sakārtotājiem un apmeklētājiem, uzrunas nobeigumā atzīstot: „Visi kopā esam veikuši lielu darbu. Tas pārdzīvo tagadni un ieies nākotnē." Izstādi DV apvienības valdes uzdevumā sakārtoja un pārzināja mākslinieks Bernhards Sniedze ar saviem čaklajiem palīgiem. Atklāšanā uzrunu teica arī DV apvienības priekšnieka vietnieks V. Zemesarājs. Izstāde vērtējama kā sekmīgi izdevusies, apmeklētāju skaits pārsniedza 400 un 15 darbu pārgāja tautiešu īpašumā.

J. E.

Uz jauna ceļa

VASARAS SKOLU FONDS PAPLAŠINA DARBĪBAS LOKU

Līdzšinējā Vasaras skolu fonda darbība, aptveŗot vienīgi ASV vidieni, radījusi sarežģījumus fonda piešķīrumos, jo nācies grūti noraidīt stipendiju lūgumus gadījumos, kad pieprasītājs dzīvo ārpus vidienes apgabala. Tādēļ fonda pilnvarnieku kollēģijas sēdē 29. augustā Gaŗezerā pieņēma valdes locekļa V. Miķelsona ierosinātos jaunos darbības noteikumus, kuŗus viņš bija jau iz strādājis, paredzot fonda turpmāko darbību visu ASV apmērā, bet tāpat kā līdz šim, tas padots Amerikas latviešu apvienības pārraudzībai. Fonda mērķi ir sekmēt audzināšanas un latviskās izglītības pasākumus — skolas, kursus, seminārus, nometnes u. t. t. Līdzekļus savu mērķu īstenošanai fonds iegūst ziedojumu un novēlējumu veidā, kā arī rīko loterijas vai cita veida pasākumus. Fonda augstākā pārvalle ir pilnvarnieku kollēģija, kuŗā pa vienam pārstāvim sūta ALA, ALJA, LELDAA, latviešu gaidu un skautu organizācijas, katoļu un baptistu apvienības. Kollēģija izrauga fonda valdi un revīzijas komisiju.

Vispārēju darbības pārskatu kopš fonda dibināšanas 1966. gada līdz sēdes dienai sniedza priekšsēdis prof. R. Markuss, uzsverot Gaŗezera vadības centienus jaunatnes latviskās izglītības augstās prioritātes pakāpes sasniegšanā, par ko fonda valde var būt pateicīga Gaŗezeram un tā vasaras vidusskolas vadībai ar audzinātājiem. „Vasaras vidusskola kļuvusi reālitāte, uz kuŗu ikviens tautietis var raudzīties ar lepnumu," teica lielais jaunatnes draugs R. Markuss, nobeigumā vēlēdamies, lai sabiedriskie darbinieki, kuŗi izraudzīti fonda pārvaldē, ievērotu stingrāku sabiedrisko disciplīnu.

Financiālo pārskatu sniedza kasieris A. Rieksts, minot saņemtos ziedojumus un atlikumus no fonda rīkotajām gadskārtējām loterijām, kā arī piešķirto stipendiju saņēmējus, no kuŗiem daudzi atrakstījuši sirsnīgas pateicības vēstules. Kasieris minēja arī personas, kuŗām nav atbildības sajūtas, nenorēķinoties par loterijas lozēm.

Runājot par nākotnes darbību, P. Austriņš ieteica to savlaicīgi izplānot, lai nerastos parallēlisms ar citām organizācijām. Aivars Osis domāja, ka jauniešu intereses ir kāpinātas un progresējušas, tādēļ cerams atbalsts no ALJAs valdes.

Pārvēlot fonda valdi, par priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo prof. R. Markusu no Grand Rapidiem, par kasieri līdzšinējo A. Riekstu no Grand Havenes, par sekretāru — V. Miķelsonu no Kalamazū, bet par valdes locekļiem K. Liepiņu no Grand Havenes un A. Osi no Čikagas. Revīzijas komisijā savukārt ievēlēja Ö. Jirgensonu un V. Valtu (visus no Grand Rapidiem).

Bez ievēlētajiem valdes un revīzijas komisijas locekļiem sēdē vēl piedalījās ALAs informācijas biroja vadītājs Dr. I. Spilners no Pitsburgas un V. Vārsbergs no Gaŗezera, R. Jankavs no Kalamazū, Atis Ozols no Detroitas un P. Austriņš no Kalamazū. Savus pārstāvjus nebija sūtījuši Amerikas latviešu katoļu apvienība un gaidu organizācija. Sēdi vadīja P. Austriņš, protokolēja V. Miķelsons.

Pēc kopīgām pusdienām, kuŗas sagatavoja Gaŗezera virtuve, sēdes dalībnieki apskatīja Gaŗezeru, par ko sevišķi ieinteresējās ALAs informācijas biroja vadītājs I. Spilners, jo bija še pirmo reizi.

V. Bokis

Uzticīga Kristus kalpa jubileja

Latvijas ev.-lut. baznīcas mācītāju vidū, kuŗiem plecos jau uzlikta paliela gadu nasta, savas neizsīkstošās darba rosmes un sirdsdedzes dēļ redzamu vietu ieņem Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā (LELDAA) pārvaldes ilggadējais priekšnieks prāvests Aleksandrs Veinbergs, kuŗam 24. septembrī piepildīsies 65 mūža gadi.

Viņa darba rosmes un kalpošanas prieka avots, laikam, sākotnēji būs meklējams dievbijīgo vecāku namā, kuŗi katru svētdienu no Čiekurkalna Rīgā mēroja ceļu uz Brāļu draudzes dievkalpojumiem un pārdomu vakariem. Arī teoloģijas studijas Latvijas universitātē iesācis, jaunais Dieva meklētājs turpināja sildīties tās neliekuļotās, sirsnības apgarotās ticības gaisotnē, kuŗa reiz iezvanīja vienīgo plašāko un nozīmīgāko reliģisko atmodu latviešu tautas vēsturē. Lielu un paliekošu iespaidu uz topošo teologu atstāja arī viņa skolotājs Rīgas pilsētas 2. ģimnazijā — Dieva priekšā jau aizsauktais archibīskaps prof. K. Kundziņš, kuŗa lekcijas universitātē palīdzēja labāk izprast Kristus evaņģelija dziļāko pārlaicīgo saturu.

Teoloģijas studijas A. Veinbergs beidza 1932. gadā — 12 jaunu teologu vidū ar teoloģijas licenciāta gradu, kuŗu piešķīra tikai augstāko atzīmju ieguvējiem. Nākošā gada 12. februārī viņš Doma baznīcā deva solījumu kalpot Kristum, viņu ordinējot par mācītāju. Ordinācijas solījums saskaņā ar sensenām baznīcas tradicijām prasa, lai mācītājs savā dzīvē un nostājā pret cilvēkiem būtu patiess, lai nebaidītos atklāti cildināt to, kas cildināms, un nosodīt to, kas nosodāms; vēl vairāk — dodot mācītāja amata solījumu, kandidāts solas „neko nedarīt ne pēc ienaida, ne pēc draudzības", sludinot Dieva vārdus „laikā un nelaikā".

Prāvests Aleksandrs Veinbergs

Atskatoties uz prāv. A. Veinberga raitajiem mūža gadiem, jāsaka, ka viņš savu Rīgas domā doto solījumu ir apzinīgi, krietni un godīgi pildījis. Nokalpojis kandidāta gadu lielajā un rosīgajā Dundagas draudzē, A. Veinbergs pārliecinājās, ka ievēlēšanu draudzes mācītāja amatā dažkārt nosaka faktori, kuŗiem nav sakara ar jauna mācītāja spējām, ticības degsmi un kalpošanas prieku. Bet — viņš nebija sarūgtināts. 1934. gadā A. Veinbergs aizgāja par mācītāju uz Alojas draudzi, kur viņa ierosmē izveidots Staiceles dievnams, iekārtota jauna kapsēta ar jauncelto latviska stila kapu namu Salacas krastā. Tālie ceļi un daudzie dievkalpojumi, vairāk nekā 80 gadā, prasīja lielu enerģiju un piepūli, taču A. Veinbergs nenogura un ticēja savai sūtībai. Viņam atlika pat laika literāram darbam un vēstures pētījumiem. Viņš rakstījis par Brāļu draudzi un tās ietekmi latviešu literātūrā, par Vidzemes dziesmu grāmatas vēsturi, par latvisko un kristīgo māju u. c.

Skaisti iesākto un svētīgo darbu pārtrauca otra pasaules kaŗa beigu traģēdija. Bēgļa gaitas A. Veinbergu noveda svešumā — vispirms Mērbekā, Vācijā, bet 1950. gada martā viņš izceļoja uz ASV, apmetoties uz dzīvi to galvaspilsētā Vašingtonā. Kamēr še noorganizēja latviešu draudzi, A. Veinbergs kādu laiku strādāja fizisku darbu gan būvniecībā, gan dārzkopībā, vēlāk kādus 6 mēnešus veica draudzes veidošanu ar amerikāņu sinodes atbalstu, bet, kad sinode pārliecinājās, ka draudze grib palikt uzticīga Latvijas ev.-lut. baznīcai un tās vadībai trimdā, materiālais un morālais atbalsts izbeidzās. Lai kalpotu latviešu draudzei, A. Veinbergs atkal kādu laiku dienišķo maizi pelnīja fiziskā darbā. Bet — „darbs ceļ vīru": A. Veinberga vārds pamazām iemantoja labu skaņu latviešu draudžu un mācītāju vidū, un tagad, jau turpat 10 gadu, viņš atkārtoti ievēlēts LELDAA pārvaldē un tās priekšnieka amatā. Šai darbā uzticamajam un uzticīgajam Kristus kalpam dažkārt nācies pieredzēt arī rūgtākus brīžus, bet vienmēr viņš ir saglabājis dvēseles mieru un rīkojies tā, lai neciestu mācītāja amata cieņa un visas mūsu kopbaznīcas intereses. Savu „es" A. Veinbergs nekad nav izcēlis vai mēģinājis izgreznot ar raibiem goda svārkiem. Viņš ir gribējis tikai kalpot un nav juties sarūgtināts, ja visas ieceres un nodomi nav piepildījušies.

Mums ilgi dzīvojot svešumā, izaugusi jauna latviešu paaudze. Tai bieži vien ir citādi uzskati par baznīcas tradicijām, darba metodēm draudzēs un draudžu primārajiem un sekundārajiem uzdevumiem. Prāv. A. Veinbergs vienmēr bijis tiltu cēlējs starp paaudzēm, arī domstarpības cenšoties izlīdzināt tā, kā viens no visu laiku lielākajiem teologiem Aurelijs Augustīns (4. gadsimtā) teicis: „Sancti sanctorum modo redent" — Svētie atdara svēto veidā, t. i. kristieši vienmēr cenšas ļaunu uzvarēt ar labu.

Šādā veidā arī prāvests Aleksandrs Veinbergs ir ziedojis savā mūža raženākos gadus mūsu baznīcai, un par to viņam pienākas mūsu baznīcas atzinība un pateicība.

Arnolds Lūsis,
archibīskaps

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Prof. Luža Bērziņa 100. dzimšanas dienas atceres sarīkojumā 13. septembrī Betlemes baznīcas zālē, Bruklinā, viņa meita Ruta Keggi referēja par tēva darbu „Zelta auns". Tā ir satira, grāmatā izdota 1932. gadā. Klausītājiem likās, ka darbā aprakstīts K. Ulmaņa autoritārās valdīšanas laiks, taču grāmatas iznākšanas gads norāda, ka aprakstītais laiks bijis agrāk. Darbu lasīja aktrise Austra Šteinberga, bet pēc katras nodaļas R. Keggi sniedza paskaidrojumus. Klausītāji dzirdēja arī prof. L. Bērziņa balsi, lentē uzņemtu dažus gadus pirms viņa nāves. J. Krastiņš bija sagādājis vairākus profesora un viņa kādreizējās darbības apkārtnes uzņēmumus. Sarīkojumā bija ap 100 dalībnieku, kuŗus pirms referāta Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Bruklinas novada dāmu komiteja pacienāja ar kafiju un maizītēm.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes iesvētījamo mācības sākās 13. septembrī Jonkeru baznīcā. No pieteiktajiem 17 jauniešiem pirmajā dienā bija ieradušies 16. Iesvētīšana paredzēta 1. novembrī Jonkeru baznīcā. Šī draudzei būs trešā iesvētīšanas svētdiena šai gadā, jo Pūpolu svētdienā jau iesvētīja jauniešus Bruklinā, bet Vasarsvētkos Salā.

● Ņujorkas latviešu koncertapvienība šai sezonā abonentiem paredzējusi trīs koncertus: 25. oktobrī dziedās Montrealas vīru koris Junda, 31. janvārī uzstāsies rietumkrasta jaunā pianiste Brigita Ritmane, bet 4. aprīlī mecosoprāns Valija Melliņa ar Verēnu Stelpi-Dambrāni. Abonements trim koncertiem maksā 6 dol. un pieteicams A. Valteram.

ČIKAGA

● Čikagas latviešu organizāciju apvienības darbības rudens posma sēdi atklāja pr-dis R. Kalunds, ziņojot, ka piedalījies dažādās cittautu komiteju sēdēs un sarīkojumos un apsveicot Sv. Pāvila draudzi Čikagā kā jaunu biedru apvienībā. Radio komitejas pārstāvis J. Vilciņš, sen. informēja, ka katrs raidījums izmaksā 35 dol., izdevumus galvenokārt sedzot ar amerikāņu firmu sludinājumiem. Radio komiteja atkārtoti lūdz Čikagas latviešu organizācijas sniegt savus ziņojumus, ar to daļēji atvieglinot raidījumu budžetu. Pretkomūnistiskās okmitejas pr-dis L. Neimanis ziņoja par ALAs kongresa laikā notikušo informācijas darbinieku sanāksmi, kuŗas izveidotajā sakarnieku tīklā politiskās darbības veicināšanai aktīvu piedalīšanos apsolījusi arī Čikagas pretkomūnistiskā komiteja. Par iesākumu šī uzdevuma īstenošanai uzskatāms šoruden paredzētais referātu cikls Čikagas vidjās un augstākās mācību iestādēs. Kā katru gadu, arī šoruden 30. oktobrī Čikagā rīkotajā tautību izstādē latviešu stendu iekārtos un pārzinās Kr. Barona skola. Latvijas valstssvētku aktā runu teikt aicināts ALAs valdes pr-dis U. Grava. Iztrūkstošā locekļa vietā revīzijas komisijā ievēlēja Sv. Jāņa draudzes pr-ku E. Venteru. Sēdē piedalījās 21 delegāts un pieaicinātie preses pārstāvji.

I. Š.

GRAND RAPIDI

● Par Latviešu biedrības teātŗa kopas priekšnieci izraudzīta līdzšinējā Aleksandra Ceriņa, bet valdē — Tereze Valdmane, Ruta Puriņa, Olga Jansone un Berta Ostrova, pie „valdīšanas" vairs netiekot nevienam „stiprā dzimuma" pārstāvim. Teātŗa kopa nākošajā gadā atskatīsies uz 20 darbības gadiem, visu laiku esot samērā akvīvai ar lugu iestudēšanu, tikai 1969./70. gada sezonā dažādu nodomu dēļ nodomi neīstenojās.

Tā mēs toreiz . . .

(Pārnesums no 4. lpp.)

versitātes sporta biedrībā, korporācijās un dažādās citās kopās.

Ātri pieauga arī jauno studentu un universitāti beigušo skaits. Kad 1927. gadā atjaunoju personīgu apstākļu dēļ pārtrauktās studijas, biju kopā jau ar „tūkstošniekiem", un mans zemais 125. matrikulas numurs man likās uzkrītošs un gandrīz vai slēpjams. . . Toreiz gan nedomāju, ka dzīvošu tik ilgi, ka tas kļūs atkal uzkrītošs, bet ne vairs slēpjams.

Kad studijas 1929. gadā beidzu, jutos bagātīgi sagatavota dzīvei un darbam. Kaut Latvijas universitāte bija jauna, vēl augšanas un tapšanas stadijā, mācību standarts tomēr bija augsts, stingrs un rūpīgs, kas it sevišķi tautsaimniecību studējošajiem pavēra plašas un daudzpusīgas darba iespējas vēlākajā dzīvē. To vislabāk varēju novērtēt, kad, pārceļoties no Eiropas uz Kanadu, it viegli atradu Halifaksā piemērotu un patīkamu darbu, arī konkurence ar kanadiešiem nekādas grūtības neradīja.

Elvira Karlsone - Apine

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Dievkalpojumi notiek rēgulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā.

Māc. Ā. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

27. septembrī pl. 11 dienā dievkalpojums.

4. oktobrī pl. 3 pēcpusdienā Pļaujas svētku dievkalpojums, pēc tā dāmu komitejas rīkotais Pļaujas svētku draudzes vakars. ar mācītāja referātu par tematu „Kas ir kristīgs cilvēks?"

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

27. septembrī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā un svētdienas skolas mācību sākums.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

27. septembrī, pl. 11 dienā kapu svētki Woodland kapsētas latviešu nodalījumā.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

27. septembrī pl. 1.30 dienā dievkalpojums.

4. oktobrī pl. 1.30 dienā Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

11. oktobrī dievkalpojums nenotiks.

17. oktobrī draudzes bazārs Victoria Hall telpās.

18. oktobrī pl. 1.30 dienā dievkalpojums.

Dievkalpojumi angļu valodā notiek katra mēneša otrā un ceturtā svētdienā pl. 9.30 rītā.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

No 19. — 27. septembrim — J. Popeļa gleznu izstāde 200 Balmoral Ave.

27. septembrī — pl. 5.30 Latviešu namā Latvijas universitātes dibināšanas atcere. Akadēmiskā runa: prof. A. Bāliņš „Metodikas un satura maiņas izglītībā".

1. oktobrī — plkst. 8 vak. Latviešu namā TLB inženieru un techniķu kopas referātu vakars.

3. oktobrī — plkst. 7 vak. DV namā DV Toronto nodaļas 20. gadasvētki.

15. oktobrī — pl. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā (175 St. Clair W.) Toronto latv. koncertapvienības sezonas 1. koncerts: duopianistes Ingrida un Karīna Gūtbergas.

18. oktobrī — pl. 5 pēcp. „Pūt vējiņi" izrāde Ryerson zālē.

23. oktobrī — plkst. 8 vak. The Inn on the Park viesnīcas zālē TLB inženieru un techniķu kopas tradicionālā inženieru balle.

24. oktobrī — pl. 7.30 LPB Preses balle Casa Loma pilī.

24. okt. — pl. 8 vak. saviesīgs vakars ar deju Latviešu namā.

25. oktobrī — pl. 11 rakstnieku cēliens Latviešu namā.

31. oktobrī — plkst. 8 vakarā gadskārtējā sporta balle Latviešu namā.

5. novembrī — pl. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā Toronto latv. koncertapvienības 2. koncerts: koloratūrsoprāns Velta Skujiņa no Austrālijas, pie klavierēm V. Treimanis no Čikagas.

7. novembrī — pl. 7.30 Daugavas Vanagu namā Karavīru daudzinājums. Piedalās H. Miķelsons, E. Beitāne, M. Baruša, J. Barušs un vīru koris Viesturs.

28. janvārī — pl. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā Toronto latv. koncertapvienības 3. koncerts: pianiste Brigita Ritmane no Portlandes, ASV.

8. maijā — pl. 7.30 vakarā Parkdale Collegiate zālē Toronto latv. koncertapvienības 4. koncerts: Klīvlendas latviešu biedrības koris ar diriģentu Jēkabu Ūdri.

LONDONA

No 10. — 12. oktobrim — LNJAK 16. kongress.

Patrioti cīņu turpina, vēl ieslodzījumā

(Pārnesums no 2. lpp.)

visām starptautiskajām konvencijām, kuras parakstījusi Pad. savienības valdība, šajās nometnēs pastāv spaidu darbi un viscietsirdīgākā izmantošana. Tur ieslodzītos sistēmatiski badina un pazemo, viņu personīgo cieņu mīda kājām. Cauri šīm nometnēm nemitīgi plūst ļaužu straume, kas sniedzas miljonos, kuŗus sabiedrībai nodod atpakaļ kā fiziski un morāliski sakropļotus cilvēkus. Tāds, lūk, ir rezultāts apzināti kultivētai sodīšanas politikai, kuŗu speciāli izstrādājuši īpaši lietpratēji, izdodot pat profesionāla rakstura grāmatas, kuŗas cinisma ziņā spēj godam sacensties ar nacistiskās Vācijas koncentrācijas nometņu ekspertiem. Tālāk vēstules autors — mūsu tautietis, latviešu intelektuālis un jaunās paaudzes pārstāvis — plaši citē 1968. gadā Maskavā izdoto grāmatu par „labošanas darba iestāžu rosmes ražīgumu", kuŗas centrālā doma ir, ka darba apstākļiem jāatbilst soda mērķim, jāsagādā noziedzniekam zināmas ciešanas...

Uz 10 gadiem ieslodzītais filologs Viktors Kalniņš savā rakstā Pad. savienības augstākās padomes loceklim Gamzatovam tālāk uzsveŗ, ka politisko ieslodzīto lielāko daļu veido nacionālo kustību dalībnieki pēc kaŗa no Rietumukrainas un Baltijas valstīm, smokot nometnēs jau 20 — 25 gadus. Aiz viņiem visiem nāvei nolemto režīms, kas kādreiz 17 vai 18 gadus vecus jaunekļus padarījis par 40-gadīgiem invalidiem. Attieksmē uz nacionālajām kustībām jākonstatē, ka soda izpildīšanas metodes šo Krievijai tik sāpīgo nacionālo jautājumu ne atrisina, ne arī spēj atrisināt. Kalniņš aicina neaizmirst, ka šīs kustības izraisa galvenokārt nepareizā, vēl vairāk — noziedzīgā politika tautu savstarpējo attieksmju jautājumā. Tāda īstenota jau Staļina diktatūras laikā, kad veselas tautības tika ar varu izsūtītas no viņu dzimtajām vietām un kad sākās piespiedu asimilācijas politika. Daudzi jautājumi tautu savstarpējo attieksmju laukā palikuši neatrisināti līdz pat šai dienai un izraisa arvien jaunu neapmierinātību un sadursmes. Tas viss savukārt ir iemesls tam, ka arvien lielāks kļūst apcietināto un ieslodzīto jauniešu skaits. Viņus iesloga galvenokārt par tā saukto nacionālās pašnoteikšanās propagandu. Šādas vajāšanas, — uzsveŗ Viktors Kalniņš, — no tiesiskā viedokļa ir pretlikumīgas, jo Pad. savienības satversme taču paredz tautu tiesības uz pašnoteikšanos. Ieslodzīt ļaudis soda nometnēs nacionālās pašnoteikšanās propagandas dēļ savukārt nozīmē tikai tautu savstarpējā naida izraisīšanu, tautu šķelšanās un atsvešināšanās uzkurināšanu.

Tiktāl latviešu jaunās paaudzes intelektuāļa Viktora Kalniņa rakstītais Potmas soda nometnē. Viņš savā rakstā vēl daudz izteicies par reliģisko un domu brīvību, par neatkarīgā vārda nepieciešamību u. t. t. Nav nemaz daudz jāpaskaidro, ka par šo drosmīgo rīcību Kalniņam jau tagad smagi jāmaksā. Cik ilgi? Kas to lai zina!

Vai jāturpina uzskaitīt vēl cītu latviešu pretestības kustības dalībnieku vārdus un likteni? Kopā ar Kalniņu lagpunktā 17A mīt jaunās paaudzes cīnītājs Agnis Šēfers. Kāds citu turienes ilggadējs iemītnieks — Jānis Kapiciņš — reizē ar nāvi atbrīvojies no savām mokām šāgada 16. janvārī. Viņa soda mērs bija 15 gadu par piedalīšanos latviešu nacionālajā kustībā. Agņa Šēfera brālis Kārlis savukārt ieslodzīts Vladimiras cietumā. Adrese: Gorod Vladimir, Počtovij Jaščik, Od. — 1, St. 2. Dzejnieks Knuts Skujenieks reizē ar Kalniņu notiesāts uz 8 gadiem ieslodzījumā. Kad organizācija Amnesty International pēc viņa taujāja, atbilde no Rīgas bija, ka viņš ir brīvs, dzīvo galvaspilsētas tuvumā un dzejo. Taču viņa brīvība ilga tikai pāris nedēļu... 19 gadu vecā Biruta Geidāne kopš pagājušā gada ieslodzīta Potmas trešajā — sieviešu „lagotdeļenijā". Viņai piespriests pusotra gada ilgs ieslodzījums par pretpadomju propagandu. Cik gan bīstamai vajadzēja šai propagandai būt!... Padomju varas acīs pat 19 gadu vecie ir ļauni un rafinēti, grūti labojami kriminālisti turklāt! Par citu Birutu — Birutu Blūmu — mēs zinām jau kopš 1953. gada. Kingiras soda nometnē viņa vadīja sieviešu protesta demonstrāciju un stājās pretī krievu tankiem. Cepuri nost šo cilvēku priekšā! Viņiem ir drosme. Viņi riskē ar visu, pat ar savu dzīvību. Ko mēs varam un gribam tam pretim likt?

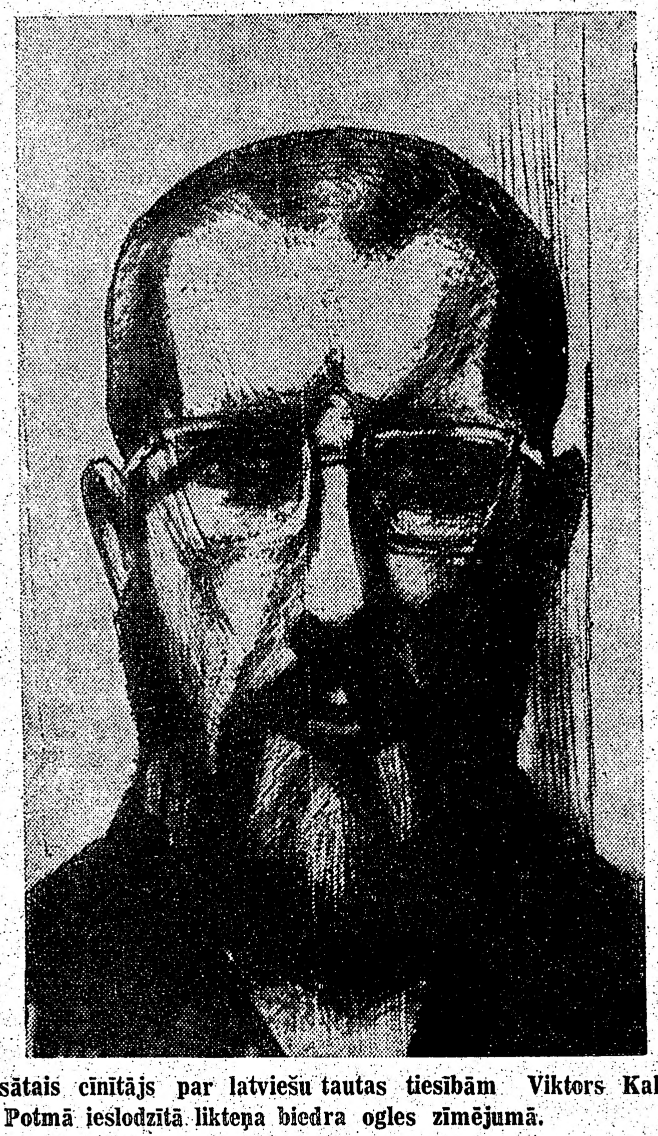

Notiesātais cīnītājs par latviešu tautas tiesībām Viktors Kalniņš kāda Potmā ieslodzītā likteņa biedra ogles zīmējumā.

Copyright Europa Civilta, Romā

Visas ziņas par pašreizējiem latviešu ieslodzītajiem saņemtas no itāliešu brīvības cīnītāju organizācijas starptautiskā mērogā Europa Civilta (00182 Roma, Largo Brindisi 18—5, Italy). Tai izdevies iegūt arī Viktora Kalniņa portretu. No tās iegūta arī še apskatītā Kalniņa protesta raksta oriģināla fotokopija krievu valodā.

Esmu tik daudz runājusi par latviešu opozicionāriem un par pretestības kustību Pad. savienībā vispār tieši tādēļ, ka, pēc manas visdziļākās pārliecības, tai ir ļoti ciešas saites ar apskatāmo tematu par sakariem ar Latviju. Domājot par braukšanu jebkāda veida sakariem ar Latviju, mēs nedrīkstam — nekādā ziņā nedrīkstam! — aizmirst mūsu brīvības cīnītājus viņā pusē! Šī neaizmiršana un atcerēšanās var izpausties daudzos un dažādos veidos. Nav teikts, ka mums Latvijā par viņiem būtu jādemonstrē. Negribu pat nākt klajā ar prasību, ka mums, Latviju apmeklējot, viņi obligāti jāpiemin. To nekādā ziņā nevajadzētu, jo tas varētu apdraudēt apmeklētāju drošību vai kaitēt tiem Latvijā dzīvojošajiem, kuŗiem faktiski mēs tik ļoti gribētu palīdzēt un kuŗiem mums arī būtu jāpalīdz. Domāju, ka mūsu iekšējā nostāja ir vissvarīgākā šai jautājumu kompleksā. Lai kur mēs būtu un lai ko darītu, mums jābūt iekšēji vienotiem ar viņiem — mūsu labākajiem, mūsu drosmīgākajiem, mūsu pašaizliedzīgākajiem!

Lai mēs darītu ko darīdami, lai būtu kur būdami, mums jāapzinās, ka šie opozicionāri, šie cīnītāji ir mūsu būtiskākā tautas daļa, mūsu nākotnes nesēji un cerība. Mēs neesam notikumu centrā, kaut dažreiz to iedomājamies. No mūsu braukšanas vai nebraukšanas uz Latviju pasaules ass nesalieksies un zvaigžņu ceļi nesagrozīsies, bet no viņu nostājas atkarīgs daudz kas vairāk. Tāpēc palīdzēsim viņiem, kā vislabāk to spējam un protam. Par visu vairāk nekad un nekādos apstākļos mēs nedrīkstam derības slēgt un draudzību dibināt ar mūsu brīvības apspiedējiem un viņu cietuma sargiem. Mēs nedrīkstam līksmoties kopā ar cilvēku medniekiem, okupantu kalpiem un nodevējiem tai pašā laikā, kad mūsu labākie un priekšzīmīgākie iet cauri ugunij, naktij un ellei!

„Tauta raud, bet koknesieši dejo," teica Rūdolfs Blaumanis ar visdziļāko īgnumu un viņam raksturīgo griezīgo ironiju, kad reakcijas laikā pēc 1905. gada revolūcijas, laikā, kad krievu soda ekspedīcijas šāva un kāra brīvības cīnītājus, koknesieši rīkoja lielu zaļumballi. Nebūsim tādi kā koknesieši pirms 65 gadiem. Tas nenozīmē, ka mums būtu tikai jāsēro, ka mēs nedrīkstētu vairs atļauties nekāda prieka. Ar to gribu tikai uzsvērt kaut ko citu: mūsu varoņi Potmā, Vorkutā un citur ar savu piemēru aicina uz darbiem. Būsim viņu cienīgi!

Lilija Zariņa

Redakcijas piezīme: Rakstot vēstuli Pad. savienības augstākās padomes loceklim Gamzatovam, Viktora Kalniņa vēlēšanās bija, lai šīs vēstules teksts nokļūtu brīvajos Rietumos, kas arī izdevies. Tādēļ šīs vēstules tuvāks apskats ir viņa gribas piepildījums.

Par svētkiem varēja liecināt arī Latvijas karogi

KANADAS LATVIEŠU 5. DZIESMU SVĒTKI — KOMENTĀRI, ATSKAŅAS, PAPILDINĀJUMI (5)

Čikagietis Ilmārs Bergmanis lasītāja vēstulē „Laikā" izteicis bargu kritiku par dziesmu svētkiem un ar tiem saistīto jaunatnes nedēļu, būdams ļoti neapmierināts, pat izteikdams šaubas par to, vai daudzi no svētku apmeklētājiem uz nākošajiem vispār vēl brauks. Daļa viņa neapmierinātības lietas bez pamata un izskaidrojama ar vietējo Toronto apstākļu un iespēju nepazīšanu, jo ne jau viss Kanadas latviešu mētropolē ir tā kā Čikagā vai citās ASV pilsētās.

Pārspīlēts ir I. Bergmaņa apgalvojums, ka dziesmu svētki būtībā bijuši „naudas ieraušana, kur vien var", pat par niecīgākajiem pakalpojumiem prasot samaksu. Kā piemēru viņš min to, ka svētku informācijas centrā Royal York viesnīcā bijis jāmaksā pat par reģistrācijas kartītes pielikšanu pie informācijas dēļa, lai iebraucējs paziņām šādā veidā varētu pavēstīt savu apmešanās vietu un panākt tikšanos lielajā svētku burzmā. Dziesmu svētkos Klīvlendā par šāda veida pakalpojumiem samaksa neesot prasīta. Protams, var debatēt, vai Toronto par adreses izlikšanu vajadzēja samaksu prasīt, taču jāievēro, ka arī šis niecīgais pakalpojums apmeklētājiem prasa zināmus, kaut arī niecīgus izdevumus, jo — kaut vai pati aprakstāmā un izliekamā kartīte ir jāpērk. Centam nākot pie centa, kopsummā sanāk dolari, un būtu arī jāievēro, ka, mazliet gan pārspīlējot, šī kontinenta Dievs saucas Dolars. Kā dolaru nopelnīt, to še bērniem māca jau mazatnē, turpretim ticības mācības skolu programmās nav. Kā jau teikts, attieksmē uz samaksu par šo pakalpojumu varētu debatēt, taču pilnīgs absurds ir apgalvojums, ka svētki bijuši „viena vienīga naudas ieraušana". Cik rīkotāji īsti „ierāvuši", to, cerams, jau drīzumā prese varēs ziņot atklātībai, kad būs „visi gali savilkti kopā", taču jau tagad skaidri zināms, ka svētku atlikums tālu nelīdzināsies tām summām, kuŗas pelnījuši citi. Piemēram lai minēts, ka Royal York viesnīca vien, kā pēc neoficiāliem avotiem kļuvis zināms, no latviešu kabatām svētku laikā ieņēmusi 68.000 dol. Bet pelnīja arī King Edward, Sheraton un citas viesnīcas, arī ēdnīcas, taksametru šoferi un citi.

I. Bergmanis arī žēlojas, ka licies, ka vecākā paaudze bijusi atstumta malā, bet jaunajai dota pilna vaļa un brīvība, atzīstot: „Ir pareizi teikts, ka jauniešiem pieder nākotne, taču neaizmirsīsim arī, ka vidējā un vecākā paaudze bija gatavojusies un braukusi uz šiem svētkiem ar lielu pacilātību un saviļņojumu, tādēļ nemaldīšos, ka daudzi jutās vīlušies." Gribētos teikt, ka I. Bergmanis tomēr maldījies! Vispirms viņš pats pareizi atzīst, ka jauniešiem pieder nākotne, tādēļ varēja tikai priecāties, ka viņi ne tikai kuplā skaitā pulcējās Toronto, bet izrādījās arī ļoti aktīvi, uzņēmīgi, dedzīgi. Tas taču ir kardinālais trimdas uzdevums — iesaistīt jauniešus kopīgos pasākumos, un, laikam, taču būs tā, ka Toronto notikušie dziesmu svētki šai ziņā bijuši vielielākais veikums un labākais panākums mūsu 25 gadu ilgajā trimdā. Var tikai vēlēties un cerēt, ka uzsāktais tāpat arī turpināsies. Protams, bija arī ieskatu domstarpības, bet tās nav pārāk nozīmīgas; tās ir gluži dabiska parādība, un fakts ir, ka tikai ieskatu dažādībās var izkristallizēties labākais, vērtīgākais, pareizākais. Vienveidīga domu uniformēšana ir tikai šķietami pozitīva. Ja I. Bergmanim licies, ka vidējā un vecākā paaudze bijusi „malā atstumta", tad māc aizdomas, vai tikai viņš nav viens no pavisam nedaudzajiem, kas tā juties. Jāšaubās, vai no vidējās paaudzes (kur ir vecuma robeža?) jel kāds juties atstumts. Un — ja vispār — cik tādu bija vecākās paaudzes vidū? Būtu interesanti, ja laikraksta lasītāji šai jautājumā izteiktu savas domas, jo tās var būt noderīgas turpmāko svētku rīkošanā, pie tam ne tikai Toronto vien.

Bijis arī iespaids, — raksta I. Bergmanis, — ka svētku „apmeklētāji pamesti paši savai izrīcībai un savam liktenim", jo rīkotāji nebija rūpējušies par publisku transportu uz galvenajām sarīkojumu vietām; būtu derējis padomāt par autobusu īrēšanu starp Royal viesnīcu un Latviešu namu. Protams, īrēto autobusu satiksme no svētku centra vietas uz dažādām citām vietām būtu apmeklētājiem devusi lielākas ērtības, taču liekas, ka šī prasība tomēr mazliet par augstu. Ir arī jautājums, vai šādas pūles attaisnotos, vai nomātu autobusu „dienests" neprasītu piemaksas. Galu galā, nemaz nelietojot taksametrus, publiskā satiksme Toronto ir laba, ērta un ātra. Daža laba vērtējumā, varbūt, mazliet padārga, bet — vai ASV pilsētās stāvoklis labāks? Taču jāpiekrīt, ka mazliet vairāk par autobusiem rīkotāji būtu varējuši padomāt, ne tikai par brauciena organizēšanu uz Jāņu svinībām Sidrabenē. Svētdienās Toronto publiskā satiksme sākas tikai plkst. 9 rītā (līdz tam paretam apgrozoties nakts satiksmes autobusiem, ko iebraucēji, varbūt, nezina), un mūsu laikraksta Ņujorkas redaktors savās „privātajās piezīmēs" pamatoti norādījis, ka būtu derējis parūpēties par pāris autobusiem, kas svētdienas agrajā rīta stundā jauniešus no Royal York viesnīcas nogādā uz tautas deju mēģinājumu Maple Leaf Gardens arēnā, lai viņiem, pilsētu nepazīstot un ceļu nezinot, nebūtu jālieto taksametrus. Ja kāds bija „pamests liktenim", tad, varbūt, vienīgi šie jaunieši, par kuŗiem turpmākajos svētkos derētu vairāk padomāt.

Pavisam komisks ir I. Bergmaņa atzinums, ka beigu beigās labi vien bijis, ka autobusu satiksme starp Royal York viesnīcu un Latviešu namu trūcis, jo — kas vēlējies „latviski paēst". Latviešu namā atrastu tikai limonādi un alkoholiskus dzērienus siltu kāpostu vietā, par desiņām un cūkas cepeti nemaz nerunājot... Nule mūsu laikraksta Toronto ziņās bija visai interesanti dati par Latviešu nama virtuvē dziesmu svētku laikā patērētajiem produktiem, un tie apliecina, ka bijušas kā desiņas, tā arī cūkas cepetis. Ja Bergmanis Latviešu namā iegriezies brīdī, kad cepeša aptrūcis, tad viņam vienkārši nav laimējies, kas lielajā ļaužu pieplūdumā nav nekas sevišķs. Arī man, četrreiz izmēģinot, nelaimējās dabūt cūkas cepeti, taču desiņu netrūka nekad un kāposti bija silti! I. Bergmanim varu tikai aizrādīt, ka līdzīgās reizēs tāpat bieži gadās arī šķietami visādā ziņā par Toronto pārākajā Čikagā, kur DV organizācijas 20. gadasvētku laikā veltīgi iegriezos septiņās ēdnīcās un tikai astotajā laimējās dabūt stēku, kuŗa sīkstuma pieveikšanai zobi nebija pietiekami spēcīgi.

Par pamatotu varētu turpretim atzīt I. Bergmaņa žēlošanos, ka mūsu trimdas dzīvē tik reti rīkotais simfoniskais koncerts notika pēdējās svētku dienas vakarā, kad iebraucējiem no ASV jau bija jādodas mājup, lai nākošajā rītā būtu atkal savās darba vietās. Turpretim piektdienā, kad „Nākotnes 70" programma bija beigusies, nenotika „neviens vērtīgs sarīkojums, ko apmeklēt". Tā jau nu gluži gan nebija, taču piektdiena nenoliedzami bija sarīkojumiem nenoslogota. Būtu bijis labāk, ja svētki būtu beigušies svētdienas pēcpusdienā ar tautas deju lieluzvedumu, taču jāievēro arī rīkotāju techniskās iespējas sarīkojumu izkārtošanā.

Vienā ziņā I. Bergmaņa neapmierinātībai pilnībā jāpiekrīt: nekas pilsētā neliecināja, ka notiek ievērojama un plaša latviešu tautas manifestācija, pat Latvijas karoga nebija pie svētku centrālās vietas Royal York viesnīcas, par citām vietām nerunājot. Varētu jau še teikt, ka arī tā gluži nebija, jo, piemēram, Cyrano's restorānā blakus King Edward Sheraton viesnīcai bija izlikts paziņojums, ka latviešu dziesmu svētku apmeklētājiem dod 10% atlaidi uz ēdieniem (karoga gan nebija arī še), taču liekas, ka šī tad arī bija vienīgā „ārējā liecība" ja neievēro to, ka gandrīz visi taksametru šoferi zināja, ka notiek latviešu dziesmu svētki un kurp latvieši galvenokārt vēlas braukt. Liekas, ka vismaz viesnīcu karogošanu ārpusē būtu bijis iespējams panākt, arī karogu izlikšanu pie Maple Leaf Gardens arēnas. Citās Kanadas provincēs un pilsētās jau vairākkārt bijušas izsludinātas īpašas

(Nobeigums 7. lpp.)

1970. GADA MODEĻU IZPĀRDOŠANA
un
JAUNO 1971. GADA MODEĻU APSKATE
28. UN 29. SEPTEMBRĪ MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS

CHEVROLET CHEVELLE CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.
SAZINIETIES AR MŪSU FIRMAS LATVIEŠU PĀRSTĀVI:
HANS PLAUDE TĀLR. HO 6-1131

TRANSPOR
UZŅĒMUM
BALTIC MOVE
Tālr. 534-1403, Toro
apdrošināšan
VALD. BEB
tālr. 759-0
Veicam visādus
(mēbeļu, būvmater
LE 5-6619.
Lielākais un labāk
EIROPI
vislabākā kvalit
tip-to
(pretim
YORKD
(Sheppard A
Izdevēji —
MĒS IZDAR
GRĀMATA
ŽURNĀLI
iespiešana
ĀTRS DARBA IZ
AMBER PRINT
491 College
TEL.: 92
Kanadas D
125 Broa
PIEDĀVĀ ZĀLI P
DAŽĀDIEM SARĪKOJ
DAUGAVAS
ATVĒRTS BIEDRIEM
PIEKTDIENAI PLKST
NO PLKST
Dažādi dzēr
IEPRIECINI
PIEDER
PARAUGSAIŅI
DV
491 College

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
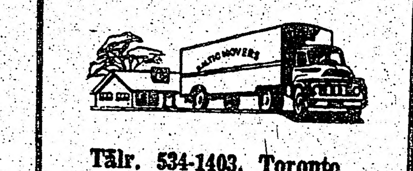
Tālr. 534-1403, Toronto

Auseklis
JANSONS
Mēbeles, aizkari, paklāji un grīdsegas.
Zemākās cenas Toronto.
Zvanīt 425-1594, mājās 281-1959

Vai esat nokārtojuši abonementu?

B B
apdrošināšana plus
VALD BEBRIS
1958 VICTORIA PARK AVE. SCARB
tālr. 759-0266

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

Nodaļas vanadze, ilggadējā vanadžu kopas priekšniece

Anna E. ĒBELIS

mirusi 1970. gada 1. augustā

un

nodaļas biedrs, Volchovas un Indoķīnas kauju dalībnieks

Jānis SIMSONS

miris traģiskā nāvē 1970. gada 5. septembrī

Sērās

DV Londonas nodaļa

Dieva mierā aizgājis

Eduards Lūsis

Dzimis 1907. gadā 14. septembrī Kārķu pagastā
miris 1970. gadā 22. augustā Louisvillē.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
brāļa meitas ar ģimenēm Toronto un radi Latvijā

KAKTIŅŠ
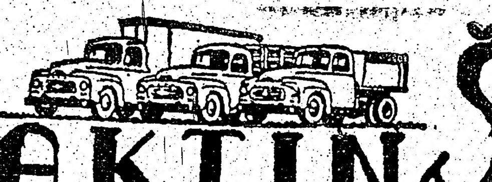
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

STUDENTEI
(no provinces)
izdodama istaba
ar atsevišķu vannas istabu un virtuves lietošanu
Bayview - Eglinton rajonā.
Zvanīt HU1-1557 vai rakstīt
117 Donegall Dr. Tor. 17, Ont.

Par svētkiem varēja liecināt . . .

(Pārnesums no 6. lpp.)

latviešu nedēļas, arī pie Toronto pilsētas valdes nama jau ir plīvojis Latvijas karogs. Vai nebūtu bijis iespējams izkārtot, ka dziesmu svētku laikā arī Toronto izsludina latviešu nedēļu? Taču — daudz jau dzirdēts ieskats, ka Kanadas latvi šu dziesmu svētku rīkotāji do ā tikai par dziedāšanu, vairoties no visa, kam varētu būt kaut mazākā politiskā piegarša. Šai ziņā turpmāk noteikti prasāms labāks izkārtojums un mūsu cionālo interešu ievērošana. To edrošinos klaji pateikt, lai cik svētku rīcības komitejai tas nepatiktu. No šī viedokļa mūsu laikraksts neatteiksies arī tad, ja svētku rīcības komiteja mūs turpinās „sodīt", ignorējot dažādā veidā mūsu laikrakstu un nepaziņojot savu sēžu laikus, kā tas atkal reiz notika 10. septembrī, kad tikai nejauši uzzinājām, ka notiek rīcības komitejas sēde, jo — bija „aizmirsies" mums to paziņot, kaut vairākkārt par sēdes laiku interesējāmies, lūdzām to paziņot un šo lūgumu atgādinājām.

Alvils Vītrups

Ziedputekšņi un to nozīme veselības kopšanā

Mazajam ziedputeksnītim ir ļoti svarīga loma ne tikai augu, bet arī bišu un cilvēku dzīvē. Bites, apmeklējot dažādus ziedus, ar savu pūkaino ķermeni pārnes ziedputekšņus no putekšnīcas uz zieda drīksnu un tādā veidā palīdz šos augus apaugļot.

Gaišās un saulainās dienās sēžot dravā pie stropa, var novērot, kā bites atgriežas stropā ar divām prāvām ziedputekšņu nastiņām. Vienā lidojumā pēc tām bite pavada no 30 minūtēm līdz 4 stundām. Ziedputekšņus bites vāc no ziediem ar savu žokļu palīdzību. Daļa putekšņu arī pielīp bites ķermenim. Bite šos putekšņus savāc, salipina kopā ar medu un siekalām un ievieto savu pakaļkāju „groziņos". Piepildot tos, bites ievēro noteiktu kārtību, lai būtu līdzsvars lidojot.

Apskatot šo „groziņu" krāsu, var spriest, kādu augu ziedus bites apciemojušas. Iesarkana krāsa ir bumbieriem, firziķiem un kastaņiem. Iezaļas krāsas ziedputekšņi ir liepām, kļavām un pīlādžiem. Bieži bites atgriežas ar zeltaini dzeltenu nesumu, tad piedzīvojis bitenieks zinās, ka bites bijušas ciemos pie kārkliem, vītoliem, lazdām, svērēm vai griķiem. Brūnas krāsas nesums būs no sarkanā un baltā āboliņa un ievām. Spilgti sarkana krāsa ir saulpuķu ziedputekšņiem.

Ziedputekšņu nozīme bišu dzīvē ir labi zināma visiem dravniekiem. Labi attīstītas bišu saimes ir tikai tādās dravās, kuŗas bagātīgi apgādātas ar ziedputekšņiem. Bites no tiem iegūst olbaltumvielu sava organisma uzturēšanai. Katrs niecīgais ziedputekšnis, kuŗu var saskatīt tikai zem mikroskopa, sastāv no ļoti vērtīgām uztura un ārstniecības vielām. Ziedputekšņi satur globulīnus, amīnskābes, ogļekli, taukvielas, dažādas minerālvielas, fermentus, daudz vitamīnu, piemēram, B1, B2, B6, B12, A, P, E, C, D un K, kā arī hormonus. Vienā bites vezumā var saskaitīt no 100.000 līdz 4 milj. ziedputekšņu.

Bites no ziedputekšņiem izgatavo tā saucamo bišu maizi, šo olbaltumu un hormonu maisījumu gatavojot šādā veidā: bite ar pilnajiem ziedputekšņu „groziņiem" ielaižas stropā un atbrīvojas no nesuma, novietojot to vaska šūnā. Citas stropa bites, galvenokārt jaunās, ar galvas palīdzību „iestampā" putekšņus šūnā. Kad šūnas apmēram trīs ceturtdaļas šādā veidā piepildītas, bites tās virsējo kārtu pārklāj ar medu, lai putekšņus padarītu gaisam nepieejamus. Reizē ar to tie pasargāti no bojāšanās. Tā no trim pusēm vaskā ietvertajos un augšā ar medu pārklātajos ziedputekšņos fermentācijas iespaidā notiek ķīmiska reakcija: daļa cukura pārvēršas pienskābē, kuŗa konservē pārējās putekšņu sastāvdaļas. Pēc vairākām fermentācijas pakāpēm „bišu maize" savā saturā atšķiŗas no ziedputekšņiem un medus.

Stropā trūkstot ziedputekšņiem, bišu māte pārtrauc oliņu dēšanu, un arī bites, kuŗas gatavo šūnas, izbeidz darbību. Reizē ar to samazinās bišu saimes lielums un šūnu daudzums. Biškopji novērojuši, ka dabā trūkstot ziedputekšņiem, bites bieži apciemo dzirnavas un klētis, nesot miltus uz stropu. Milti, sevišķi pākšaugu, satur bitēm tik ļoti vajadzīgās olbaltumvielas. Ir arī novērots, ka slapjos pavasaŗos, agro ziedputekšņu augiem noziedot lietū, kad arī pagājušā gada „bišu maize" jau izbeigusies un saimes eksistence apdraudēta, bites nesušas uz stropu koku trūdus, kuŗi jau pārvērtušies putekļos. Jāpiezīmē, ka bada laikā arī cilvēki ir maizei piejaukuši koka trūdus.

Ziedputekšņi ir dažādi ne tikai pēc krāsas, bet arī pēc formas un lieluma. Tā, piemēram, lazdām un bērziem tie ir 7 mikronu lielumā, bet citiem augiem sasniedz pat 150 mikronu. Tāpat tie atšķiŗas pēc ķīmiskā sastāva. Ir izpētīts, ka liliju un dzeltenās akācijas ziedputekšņos ir 20 reižu vairāk karotīna nekā burkānos, kaut tos uzskata par galvenajiem karotīna devējiem. Arī ziedputekšņu daudzums augos ir dažāds. Viens ābeles zieds satur ap 100.000 putekšņu. Lazdu skarā ir 4 milj., bet bērza skarā 6 milj. Arī ozoliem, ošiem, priedēm un eglēm sevišķi daudz ziedputekšņu. Vasarās priežu mežos gaiss ir smaržīgs, piesātināts ar putekšņiem un ēteriskām eļļām, kuŗas satur šie paši putekšņi.

Vairums ziedputekšņu nokrīt zemē, bet daļa gaisa strāvu iespaidā paceļas gaisā līdz 2500 m un lido horizontālā virzienā līdz 4500 m. Viena kukurūzas vālīte dod 20 milj. ziedputekšņu. Apaugļošanās vajadzībām šādai vālītei vajadzīgi tikai 800 — 1000 ziedputekšņu.

Aprēķināts, ka ASV un Kanadā bites gadā savāc ap 200.000 tonnu ziedputekšņu. Tā ir tikai niecīga daļa no daudzuma, ko dod daba. Katru gadu miljoniem tonnu šī vērtīgā produkta aiziet iznīcībā.

Tikai 1940. gadā sāka nopietni nodarboties ar jautājumu, kā bitēm, tām nekaitējot, ziedputekšņus atņemt. Pašreiz no stiprām bišu saimēm jau var iegū 10 — 20 kg vienā sezonā.

Atņemot bitēm ziedputekšņus, samazinās medus ienesums, tādēļ ziedputekšņu vākšana biškopjos nav populāra. Tīrajos ziedputekšņos vērtīgākais ir vitamīni un hormoni, kas tos ierindo vērtīgākajos ārstniecības un profilācijas līdzekļos. Ārstniecībā ziedputekšņi ieņem ievērojamu vietu ar savu daudzpusīgo iedarbību. Jau daudzkārt slimnīcās izmēģināta to iedarbība. Ir izpētīts, ka, sajaucot ziedputekšņus līdzīgā daudzumā ar medu, iegūstams labs līdzeklis nervu sistēmas ārstēšanai. Franču zinātnieks R. Šovēns 1957. gadā, pētījot ziedputekšņu iedarbību, izmēģinājumos ar pelēm, konstatējis, ka, piejaucot barībai nedaudz ziedputekšņu, peles ātrāk pieņēmās svarā, labāk vairojās un to iekšējos organos gandrīz nav atrodami slimību mikrobi, salīdzinot tās ar pelēm, kuŗas barotas ar parasto barību. Tas pierāda, ka ziedputekšņi satur arī antibiotiskas vielas.

Ziedputekšņi izrādās arī labs līdzeklis ļaundabīgas mazasinības ārstēšanai, normālizē zarnu darbību, vairo ēstgribu un darba spējas. Tie arī samazina asins spiedienu un vairo sarkanos asinsķermenīšus, ja slimo ar mazasinību. Ziedputekšņiem pieraksta spēju papildināt dzelzs saturu asinīs. Ārsts - zinātnieks Alons Kejs ieteic vīriešiem vecumā no 40 — 45 gadiem katru dienu lietot 15 g ziedputekšņu, sevišķi impotences gadījumos, kā arī prostata dziedzeŗa kārtīgai darbībai. Ir arī novērots, ka ziedputekšņi ir dabīgs pretlīdzeklis priekšlaicīgai novecošanai vidēja vecuma cilvēkiem.

Pašreiz Francijā ziedputekšņiem veltī lielu vērību kā labākajam diētas un profilācijas līdzeklim. 1967. gadā ziedputekšņus sāka plašākā mērogā lietot arī kosmētikā. Zinātnieks N. V. Cicins saka, ka, tikai pateicoties zedputekšņu daudzumam tajā, medum pierakstītas labas īpašības. Jaunākie pētījumi rāda, ka ziedputekšņi ir arī viens no labākajiem līdzekļiem siena drudža apkaŗošanā.

Ziedputekšņu atņemšana bitēm ir ļoti vienkārša. Pie stropa skrejas ierīko smalku tīkliņu, kuŗam bitēm jārāpo pāri, lai iekļūtu stropā. Bitēm atgriežoties ar pakaļkāju ziedputekšņu pilniem pakaļkāju „groziņiem", šīs nastiņas tīkliņā aizķeŗas un iebirst apakšā paliktajā kastītē.

Cik zināms, tad no nedaudzajiem latviešu biškopjiem Kanadā šajā nozarē darbojas S. Vasarājs Toronto.

Edmunds Ozols

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli
EIROPIEŠU DELIKATESĒM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
(Sheppard Avenue / Don Valley Parkway)

Izdevēji—
MĒS IZDARĀM SALIKUMA DARBUS
GRĀMATĀM
ŽURNĀLIEM
iespiešanai ofseta technikā
ĀTRS DARBA IZPILDĪJUMS. MĒRENAS CENAS.
AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 174, Ont. Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesinātāju)
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVĀ
ATVĒRTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENĀ — 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām
Uz redzēšanos!

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERIGOS UN PAZIŅAS

PARAUGSAIŅI	Cenas ASV dolaros
2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg	21.40
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. bruto 10 kg.	18.90
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg.	25.20
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes, brutto 5 kg.	26.45
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	41.40
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolādes, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 100 cigaretes, brutto 10 kg	41.35
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	71.50
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonāde, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja, 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, bruto 10 kg	41.70
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	73.40
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg	29.15
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigaretes, bruto 10 kg	33.90
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg	58.50
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes	25.50
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots	38.80
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr. pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr. rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes	32.90
25 Iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu	55.50
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu	42.40
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc.	27.40
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 250/300 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncentrāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas cukurs — 38 mārc.	39.50

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valdībai.

DV GRĀMATNICAS,
491 College Street, Toronto 174, Ontario,
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p. sestdienās no pl. 8.30 — 2 p.p.

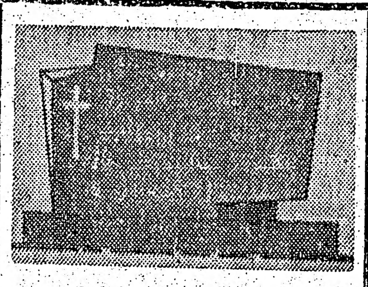
PIEMINEKĻI
Igaunu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Kur meklējami dīgļi pašreizējām briesmām Eiropā?

PIRMĀ OKEANA PĀRLIDOTĀJA ČARLA LINDBERGA ATZINUMI PAR ASV LOMU OTRĀ PASAULES KAŖĀ

Čarls Lindbergs, kas kļuva slavens 1927. gadā, pirmais pārlidojot Atlantijas okeanu, sagatavojis savu dienasgrāmatu, kuŗu drīzumā izdos Harcourt Brace Jovanovich apgāds Ņujorkā. Grāmatā ietverts laiks no 1937. — 1945. gadam, un tajā atrodamas plašas piezīmes un fakti par otra pasaules kaŗa politiskajām aizkulisēm, it sevišķi par ASV iestāšanos kaŗā, secinot, ka Amerikas savienotās valstis šo kaŗu nav uzvarējušas, bet zaudējušas, un brīdinot no Rietumu civilizācijas bojā ejas.

„Ir trauksmainas iespējas, ka otrs pasaules kaŗš iezīmējis mūsu civilizācijas lūzumu," saka Lindbergs savā kaŗa laika dienasgrāmatas ievadā. „Amerikāņu piedalīšanās kaŗā radījusi rietumu sabiedrotajiem vēl lielākus draudus no Pad. savienības un Ķīnas puses, kas mūs ievirzījuši atomieroču laikmetā. Vairāk nekā vienu generāciju pēc kaŗa beigām mūsu armija vēl vienmēr atrodas svešās zemēs, jo pasaule nav kļuvusi drošāka. Tieši pretēji, mūsu pašu demokratiskās-valdības sistēma ir apdraudēta ar katras valdības lielākajām briesmām — iekšēju neapmierinātību un nemieriem," atzīst Lindbergs un turpina: „Ar pavēli bruņotajiem spēkiem sakaut Vāciju un Japānu mēs atbalstījām vēl lielākās briesmas no Pad. savienības un Ķīnas, kuŗas draud mums ar atomkaŗu. Anglijas imperija lielās ciešanās ir sabrukusi, Francijai bija jāatsakās no savām lielajām kolonijām un pašai jāpārvēršas ,maigā diktātūrā'. Tai pašā laikā Pad. savienība nolaidusi savu dzelzs aizkaru, lai atdalītu Austrumeiropu, bet sarkanās Ķīnas valdība draud Āzijā." Lindbergs norāda, ka šai dienasgrāmatā dokumentējis savu piedalīšanos vienā no lielākajām krizēm pasaules vēsturē.

Izsekojot Lindberga domām par otru pasaules kaŗu, dienasgrāmata apliecina viņa intensīvo kampaņu atturēt ASV no iesaistīšanās tajā. Grāmatā arī aprakstīta viņa pēckaŗa Vācijas pārlūkošana un ticība, ka žīdi, Rūzvelta valdība un Anglijas simpatizētāji apvienojušies, lai iedrošinātu ASV iestāties kaŗā. Pirmskaŗa periodā Lindbergam pārmeta progermanismu. Rūzvelts viņu apzīmēja par pārbēdzēju un kritizēja par hitleriskās Vācijas apbalvojuma pieņemšanu. Savā grāmatā Lindbergs tagad vaļsirdīgi paskaidro, ka šo goda zīmi bez iepriekšēja paziņojuma viņam pasniedzis toreizējais Vācijas reichsmaršals Gērings ASV sūtniecības rīkotā dinejā. Par šo notikumu Lindbergs raksta: „Kad Gērings pienāca pie manis, viņš spieda man roku un pasniedza kastīti ar goda rakstu, sacīdams dažus vārdus vāciski. Es konstatēju, ka esmu apbalvots ar Vācu Ērgli, vienu no augstākajām goda zīmēm, kuŗa piešķirta ar Hitlera pavēli."

Lindbergs atkārtoti apliecina savu uzskatu, ka žīdi un Anglija izdarījuši spiedienu, lai ASV iestātos Eiropas kaŗā. Kad viņš 1939. gadā ticies ar toreizējo ASV viceprezidentu Džonu Gerneru, viņi abi bijuši norūpējušies, ka angļu un žīdu propaganda varētu ieraut ASV kaŗā. „Nav grūti saprast, kāpēc žīdi vēlējās iznīcināt hitlerisko Vāciju pēc visa tā, kas tur notika sakarā ar žīdu vajāšanām," atzīst Lindbergs.

Lindbergs pārcēlās uz Eiropu 1935. gadā, kad bija nolaupīts un nogalināts viņa pirmais dēls. Šajos četros gados, kuŗus aizvadīja ārzemēs, vispirms Anglijā, tad Francijā viņam bija iespēja tikties ar augstiem politiķiem Vācijā, Francijā un Anglijā. Viņš arī runāja ar padomju pārstāvjiem Pad. savienības apmeklējumā. Lindbergs brīdināja angļus un francūs par vācu gaisa spēku stiprumu, kas 1938. gadā, pēc viņa domām, bijuši stiprāki nekā visas Eiropas gaisa spēki kopā. Lindbergs devās vairākos ceļojumos uz Vāciju, 1936. un 1938. gadā, apgalvojot, ka to darījis ar ASV diplomātu ziņu. Abos gadījumos viņš ticies ar augstākiem vācu valsts ierēdņiem, apmeklēdams arī gaisa spēku rūpnīcas un pētījumu centrus.

Lindbergs tic, ka ne Anglija, ne Francija bija sagatavojusies kaŗam, kuŗā atzina gaisa spēku izšķirēju lomu. Viņš baidījās, ka ar Anglijas un Vācijas iestāšanos lielākā kaŗā pretējās pusēs. Rietumu civilizācijai draudētu lielas briesmas. Lindbergs tomēr ticēja, ka Vācijas ekspansija uz austrumiem pret Pad. savienību nebūtu mūsdienu pasaulei radījusi tik lielas briesmas...

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College iela, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

St. Clair — Yonge
IZĪRĒJAMA
ISTABA ar VIRTUVI
(ledusskapis un elektr. plīts).
Zvanīt Toronto 481-3212

Logan — Danforth
klusā mājā
IZĪRĒJAMS
2 istabu dzīvoklis un mēbelēta istaba ar vārīšanas iespējām.
Zvanīt Toronto 466-7435

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēŗu mājās

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251
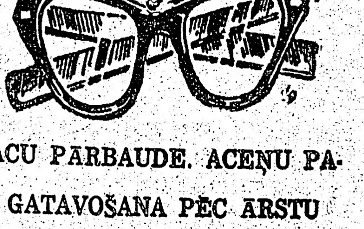
ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

BEACH rajonā
IZĪRĒJAMAS
2 istabas un virtuve trešā stāvā ar atsevišķu ieeju.
Pirmā stāvā — istaba ar virtuvi.
Zvanīt Toronto 691-0770

MEKLĒ
Eduardu Edgaru, Jāņa dēlu, ROMS,
dzimušu 1919. g. 19. februārī Latvijā. Lūdz rakstīt Mrs. R. Tetour, P.O. Box 881, Niagara on the Lake, Ont. Canada.

● Vairums no Vatikāna 150 vīru lielajiem policijas spēkiem septembrī nav pieņēmuši savus mēnešalgas čekus, protestējot pret atteikšanos paaugstināt viņu algu ar atpakaļejošu datumu par jau nokalpotiem 12 mēnešiem. Pāvesta žandarmi, kuŗu alga palielināta no 103.500 uz 120.000 lirām (apm. no 168 uz 192 dol.) mēnesī, izteikušies, ka ar viņiem apejoties sliktāk nekā ar pārējiem Vatikāna darbiniekiem, kuŗi saņēmuši algas pielikumu jau ar pērngada jūliju. Arī Vatikānā caurmērā par 10% cēlušās pārtikas produktu cenas, tāpat alkoholisko dzērienu. Gaļas cenas paaugstinājušās pat par 25%.

SPORTS

TORONTO LATVIEŠU MEISTARSACĪKSTĒS GOLFĀ, kuras notika 29. augustā Maltonas golfa kluba laukumā, piedalījās 32 dalībnieki, arī no citām pilsētām. Dāmu klasē uzvarēja pagājušā gada meistare Vija Grimba, bet handikapu grupā Austra Dzilna. Vīriešu konkurencē savu pērnā gada titulu nevarēja aizstāvēt Harijs Mikazāns, kuŗš ir arī viens no teicamākajiem Toronto latviešu tenisistiem, jo tai pašā laikā piedalījās visas Kanadas jaunatnes meistarsacīkstēs golfā citā vietā. Pirmās četras vietas ieguva jaunās paaudzes spēlētāji, uzvarot Jānim Kabucim no Brantfordas ar teicamu 75 punktu rezultātu; 2. vietā ierindojās Kārlis Grundmanis no Toronto ar 76, aiz viņa Ansis Tiltiņš no Montrealas ar 80, bet 4. vietā Ivars Bārs no Toronto ar 81 punktu. Handikapu grupā uzvarēja Ilmārs Dālbergs no Sv. Katrīnām, atstājot 2. vietā Elmāru Mikazānu (Harija tēvu) no Toronto. Tālāko ceļu uz sacīkstēm no Valoras, Kvebekā, bija mērojis Dailis Melnbārdis.

A. Dz.

JAUNIEŠA PANĀKUMI SPORTĀ

Jaukus panākumus sporta sacensībās guvis hamiltonietis Juris Bērziņš. Jau šāgada pavasarī viņu Dandas apgabalā (Ontario) no 30 jauniešu ledushokeja vienībām sezonas nobeigumā izraudzīja par labāko spēlētāju, apbalvojot ar īpašu kausu. Skolas brīvdienas viņš pavadīja pie vecvecākiem, kas dzīvo pie Česleja ezera, kur ir arī nometne ar labu golfa laukumu. Juris Bērziņš jau otru gadu ir šī kluba biedrs. Pagājušā gada rudenī viņš jauniešu klasē bija labākais golfa spēlētājs un ieguva kluba ceļojošo kausu, kā arī divas balvas personīgā īpašumā, divas balvas izcīnot arī šovasar. Kluba sezonas nobeigumā 5. septembrī viņu šoreiz atzina par labāko spēlētāju arī pieaugušo klasē, apbalvojot ar kluba ceļojošo kausu un divām citām balvām.

Arī citās sporta nozarēs aktīvais Juris Bērziņš ir tikai 15 gadu vecs un pašreiz mācās 11. klasē. Viņš beidzis arī Hamiltonas latviešu pamatskolu un labi pazīstams kā Sidrabenes sporta svētku dalībnieks.

L. C.

Medaļas otra puse

(Pārnesums no 1. lpp.)

kō stāvokli Latvijā un šeit, braucieni uz Latviju nedrīkst vājināt vai traucēt latviešu politisko un sabiedrisko aktīvitāti brīvajā pasaulē Latvijas brīvības atjaunošanā. 2) Šai sakarā brīvo valstu tradicionālais viedoklis, kā arī vēsturiskā prakse rāda, ka nav attaisnojami, ja cilvēki, kas sevi uzskata par politiskiem emigrantiem un darbojas trimdas organizācijās, apmeklē zemi, kuŗa padota viņu apkaŗotajai varai. Braucieni humānitāru iemeslu dēļ atstājami personīgā izšķiršanā. 3) Pozitīvi ir vērtējama vēlēšanās redzēt tēvzemi, rast sakarus ar tautu, dalīties bez politisku meslu došanas okupantiem ar tautu kultūras, mākslas un zinātnes laukos un vispār nostiprināt tautisko identitāti; īpaši tas attiecas uz latviešiem, kas izauguši ārpus Latvijas. Tā kā tiem jāturpina latviešu sabiedriskā un politiskā aktīvitāte brīvajā pasaulē Latvijas brīvības labad, tad arī viņu braucieni uz okupēto Latviju ir padoti tām pašām politiski sabiedriskajām konsekvencēm. 4) Lai novērstu okupācijas varai iespēju izmantot dzimtenes apmeklētājus saviem mērķiem un lai radītu jaunajā paaudzē apziņu, ka latviešu sabiedriskās organizācijas un draudzes arī ir nacionāli politisks fakts, turpmāk nopietna vērība pievēršama jaunatnes informēšanai par Latvijas neseno vēsturi, tagadējo stāvokli un komūnisma varas taktiku. Ir pamats pieņemt, ka inteliģenti, informēti jauni latvieši tādā gadījumā Latvijas brīvības idejai nezudīs. 5) Pētījumi par sakariem ar okupēto Latviju un turienes apstākļiem turpināmi, vācot ziņas, liecības un materiālus."

Nobeigumā vēlētos sirsnīgi lūgt tautiešus apsvērt nedaudzos PAR un daudzos PRET, tikai tad izšķirties par eventuālu tuvinieku apciemošanu dzimtenē.

Nekļūsim brīvajā pasaulē par klusiem ieročiem komūnistu rokās! Neiedomāsimies, ka komūnistu sātaniskās metodes netinas ap katru dzimtenes apciemotāju un katru tuvinieku, kuram arī pēc svešuma radu apciemojuma jādzīvo komūnisma jūgā.

Vai cilvēkiem, kuri uzņēmīgi braukā no viena latviešu centra uz otru un dedzīgi ieteic dzimtenes apciemojumus, nebūtu vispirms sev jājautā: vai es ar savu runāšanu varu uzņemties atbildību par savu tautiešu dzīvību dzimtenē? Vai šo jautājumu nederētu jautāt katram pašam sev, kas domā par dzimtenes apciemojumu: vai es drīkstu uzņemties atbildību? Atbildību par dzīvību?

AKTUĀLAIS KANĀDĀ

☆ Toronto universitāte, kas līdz šim bijusi vienīgā Ontario, kas pastāvējusi uz visu tās aizbildībā izdarīto pētījumu rezultātu publicēšanu, ierosinājuši šādu pašu nostāju ievērot arī pārējām 13 provinces universitātēm. Līdzšinējā praksē tresti un valdības departamenti, kas financē kādus pētījumus, paturējuši tiesības aizliegt publicēt pētījumu iznākumu. Šī klauzula ietelp daudzos provinces un federālās valdības pētījumu līgumos, pat Ceļu departamenta, kamēr Kanadas padome, Nacionālā pētījumu padome un Medicīnisko pētījumu padome uz veto tiesībām nepastāv. Ontario universitāšu prezidentu komitejas priekšsēdis Dr. Dž. Makdonalds cer, ka varēs vienošanos ar provinces universitātēm panākt līdz 16. oktobrim.

☆ Saskaņā ar pāvesta Jāņa XXIII laikā izdarīto maiņu noteikumos par laulību anullēšanu Kvebekas bīskapi apstiprinājuši jaunas vadlīnijas laulību slēgšanai un anullēšanai. Jaunie noteikumi izceļ psīchonalītisko pieeju un laulājamo garīgo briedumu vai tā trūkumu, kas var būt iemesls eventuālai laulību anullēšanai. Turpmāk priesteŗi īpaši centīsies noskaidrot, vai laulājamie atskārst sava soļa nozīmi un laulības nešķiramību. Noteikumi spēkā tikai Kvebekā, kuŗas archibīskapam un Romas katoļu baznīcas Kanadā prīmatam Morisam Rojam arī ir tiesības izdarīt laulību anullēšanu, kas agrāk bija panākams vienīgi Vatikānā.

☆ Aizsardzības ministrs Leo Kadjē iesniedzis atlūgumos, bet tūlīt pēc tam iecelts par Kanadas sūtni Francijā. 62 gadus vecā Kadjē pārcelšana amatos iekustinājusi vairākas maiņas Kanadas sūtniecībās Eiropā, kā arī pašā ministru kabinetā. Paredzama arī pasta ministra Kīraņa pārcelšana uz imigrācijas un darba spēka ministru, viņa vietu ieņemot ministram bez portfeļa Otto Langam. Šo, kā arī pārējās maiņas kabineta sastāvā ministru prezidents Trudo cer paziņot vēl pirms jaunā parlamenta sesijas sākšanās. Kadjē, kas aizsardzības ministra amatu uzņēmās vēl Pīrsona valdības laikā 1967. gadā, bija pirmais franču kanadietis šai amatā pašreizējā gadsimtā.

☆ Savā 75. dzimšanas dienā pagājušajā nedēļā Dž. Dīfenbēkers deklarēja, ka labprāt redzētu kādu no parlamenta komitejām izstrādājam deklarāciju par Kanadas nacionālajiem mērķiem — kaut ko, kas celtu jaunās paaudzes garu un norādītu ideālus, par kuŗiem kanadieši iestājas.

☆ Ontario mākslas galerijas Toronto dāmu komiteja sagatavo lozes provinces pirmajai lielajai legālajai loterijai. Par 2 dolariem ikvienam būs dota izdevība 17. decembrī laimēt vienu no diviem lielākajiem — 50.000 dol. vai 5.000 dol. laimestiem, vai arī kādu no desmit 50 dol. laimestiem. Lozes sāks pārdot 24. septembrī. Otra loterija paredzēta nāk gada maijā. Visi ienākumi nodomāti galerijas paplašināšanas piebūvēm.

☆ Vienīgo zelta medaļu, ko šogad Starptautiskajā grāmatu mesā Leipcigā, Austrumvācijā, piesprieda, izpelnījās kanadiešu grāmata — Ontario oikonomijas atlants, Toronto universitātes izdevums. 13 mārciņu smagā grāmata, kuŗas divkārša platuma lappuses iespiestas 12 krāsās un kas maksā 75 dol., atzīta par „skaistāko grāmatu pasaulē". Atlants sagatavots profesora V. Dīna vadībā, kartes — prof. G. Matjū, bet sakārtojums ir Matjū un universitātes preses departamenta galvenā zīmētāja O. Fleminga. Atlants saņēmis arī citas godalgas.

—ns

Vai Goldvoteru „gāza" viena preses ziņa?

ASV ārlietu ministrija nule atsaukusi kādreizējā „New York Times" korespondenta Artura Olsena iecelšanu ministrijas referenta amatā senātora Berija Goldvotera katēgorisku iebildumu dēļ. Goldvaters žēlojās, ka 49 gadus vecais Olsens kādā rakstā no Bonnas 1964. gada 15. jūlija numurā viņu „politiski savienojis" ar labā spārna nogrupējumu, un ASV demokratu partija izmantojusi šo ziņu, lai viņu Arizonas republikāņi izkliegtu par labā spārna ekstrēmistu. Šie apvainojumi esot sagandējuši viņa kampaņu ASV prezidenta vēlēšanās cīņā pret Lindonu Džonsonu tai pašā gadā.

Olsens savā ziņjumā no Bonnas bija apgalvojis, ka senātors Goldvoters bieži sarakstījies ar Sudetijas vāciešu vadītāju Hansu Zēbomu un citiem konservātīvajiem Rietumvācijas politiķiem. Zēboms, kas tagad miris, bija satiksmes ministrs kanclera Erharda valdībā un tolaik kādā asā politiskā runā prasīja Sudētijas atgriešanos pie Vācijas. Taču trīs dienas vēlāk, 1964. g. 18. jūlijā, „The Himes" publicēja citu Olsena ziņojumu no Bonnas, kuŗā citēti Rietumvācijas satiksmes ministra Zēboma referenta paskaidrojumi, ka ministrs „nekad nav redzējis, ne runājis, nedz arī apmainījies vēstulēm ar senātoru Goldvoteru". Šai rakstā norādīts, ka pirmais ziņojums pamatojoties uz kompetentu avotu informāciju, kas zinājuši par Zēboma ieinteresētību konservātīvajā kustībā ASV".

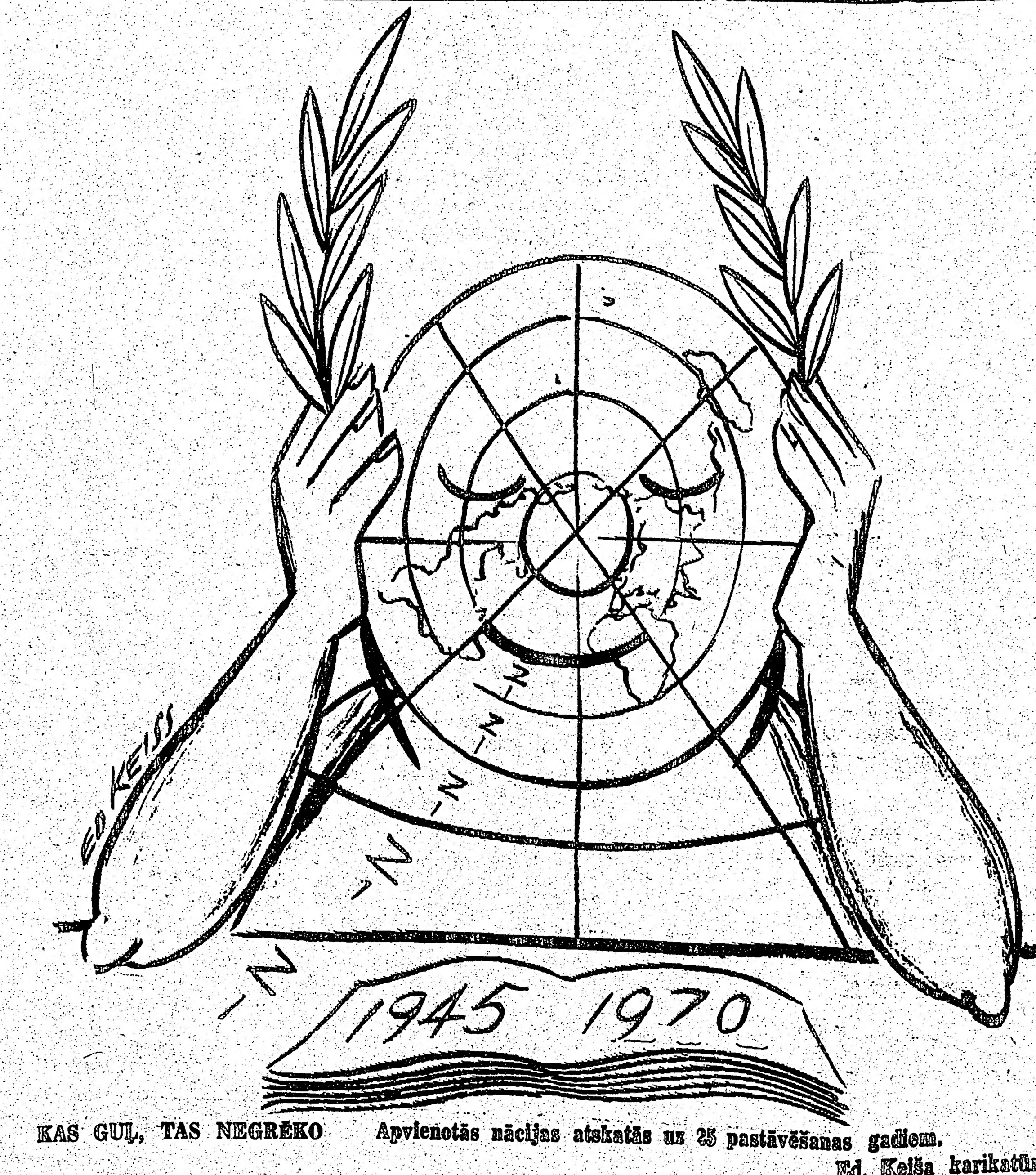

KAS GUĻ, TAS NEGRĒKO Apvienotās nācijas atzīmē savu 25 pastāvēšanas gadiem.

Ed. Keiša karikatūra

Gromiko gulbja dziesmas priekšvakarā

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Vidējo austrumu problēmas atrisinājums vēl arvien vārda tiešajā nozīmē karājas gaisā trausla mata galā. Nav jāaizmirst, ka šis konflikts, kuŗš kulminējies divās asiņainās žīdu un arabu sadursmēs, pastāv jau 22 gadus un visi līdzšinējie atrisinājuma mēģinājumi bijuši neveiksmīgi. Vašingtona vēl arvien ir pārliecināta, ka līdz tā dēvētā Rodžera plāna ietvaros panākta pamiera termiņa beigšanās, kas tagad jau ir pāri pusei, šoreiz izdosies atrast kādu formulu, ja ne galīgam atrisinājumam, tad vismaz pamiera pagarināšanai uz dažiem mēnešiem.

Lielāko pārsteigumu Vidējo austrumu krizes likvidēšanā var sagādāt Nasers. Vašingtonā runā, ka nav izslēgta iespējamība, ka Nasers paraksta separātu mieru. Ja tiešām Ēģipte un Izraēla varētu panākt savstarpēju miera kompromisu, tad Nasera priekšzīmei, droši vien, sekotu arī Jordānijas karalis Huseins.

Taču šim optimistiskajam paregojumam aukstu ūdeni uzlēja pagājušās nedēļas notikumi tieši Jordānijā. Nedēļas pēdējās dienās Palestīnas partizānu sadursmes ar karalim lojālajām Jordānijas kaŗaspēka vienībām sasniedza jau gandrīz pilnīgu pilsoņu kaŗa pakāpi. Ja partizāniem būtu izdevies ņemt virsroku, tad Vidējo austrumu konflikts pieņemtu jaunas bīstami draudīgas dimensijas. Kritiskajās dienās Vašingtona atradās tkai par mata tiesu no tiešas militāras intervencijas. Amerikāņu 6. flote Vidusjūrā bija trauksmes stāvoklī un gaidīja pavēli desanta operācijām Jordānijā. Nav jābūt naiviem, lai iedomātos, ka šis desants, kā Vašingtona oficiāli ziņoja, būtu domāts tikai amerikāņu pilsoņu evakuēšanai no Jordānijas. Nav nekāds noslēpums, ka desanta īstais mērķis būtu bijis tieša militāra palīdzība karalim Huseinam virsrokas gūšanai pār partizānu dumpiniekiem.

Šobrīd, šķiet, Huseins jau ticis galā ar nemierniekiem pats. Jordānijas asiņaino notikumu fonā pasaulei bijusi izdevība beidzo saskatīt, kas īsti Vidējos austrumos ciniski spēlējas ar uguni. Tas, ka palestīniešu partizānus atbalsta Sīrija un Iraka, ir jau visiem zināma patiesība. Taču ir cits, daudz svarīgāks faktors: kas piegādā dumpiniekiem ieročus un municiju? Izrādās, ka ieroči nenāk no citurienes kā no „mieru mīlošās" Pad. savienības. Pavisam jauns, un, droši vien, arī Maskavai nepatīkams pārsteigums ir tas, ka Vidējo austrumu konfliktā vienaldzīgi vairs nenoskatās Pekinga: Jordānijas dumpinieki pēdējās nedēļās bija saņēmuši ievērojamus ieroču sūtījumus no sarkanās Ķīnas.

Tā mākoņi Vidējos austrumos šobrīd patiesībā savilkušies daudz melnāki nekā jebkad. Trauksme amerikāņu 6. flotei Vidusjūrā vēl nav atsaukta. Varbūt tieši šī nepārprotamā Vašingtonas militārā gatavība šoreiz būs izšķirējs faktors, kas aizkavēs lielo eksploziju — jauna pasaules kaŗa iespējamību.

Atzīmēsim vēl vienu zīmīgu patiesību — Apvienoto nāciju nevarību šajās kritiskajās dienās. Brīdī, kad pasaule atradās jau gandrīz jauna globāla militāra konflikta priekšvakarā, Apvienoto nāciju ģenerālsekretārs Utants bija aizņemts ar šī starptautiskā debašu kluba 25 gadu jubilejas sesijas sagatavošanas darbiem. Ir tiesa, ka uz jubilejas sesiju Ņujorkā ieradīsies lielu un mazu valstu vadoņi. Utants ir pārliecināts, ka viņam izdosies noorganizēt jaunas galotņu konferences. Ir tomēr jāšaubās, vai „četri lielie" un neskaitāmi „mazie" šajā iespējamā jaunajā konferencē atradīs kādu atrisinājumu. Aizvadītajos 25 gados Apvienoto nāciju bilances panākumu ailēs ir gaužām maz ierakstīts.

Labi informētās aprindās Vašingtonā runā, ka Apvienoto nāciju jubilejas sesija būs gulbja dziesma Pad. savienības ārlietu ministram Gromiko. Valda pārliecība, ka šai rudenī Gromiko amatā nomainīs gados jaunākais Pad. savienības sūtnis Vašingtonā Anatolijs Dobriņins. Taču jāšaubās, vai Gromiko ēras gals iezīmēs jaunu pagriezienu Pad. savienības ārpolitikā, jo Gromiko ilgus gadus kā Pad. savienības ārlietu ministrs patiesībā spēlēja tikai paklausīgā Kremļa vadoņu ārpolitiskā skaļruņa lomu. Pie mikrofona Kremlī paliks tie paši vīri ar tiem pašiem politiskajiem mērķiem.

Baltais nams vēl nav apstiprinājis ziņu par iespējamo ASV prezidenta Niksona tikšanos ar Pad. savienības ministru prezidentu Kosīginu. Amerikas garantijas Izraēlai, kuŗas, acīm redzot, Izraēlas ministru prezidente Golda Meire izkaulējusi savā Vašingtonas apmeklējumā, var izrādīties par piedauzības akmeni Kosīgina un Niksona sarunu īstenošanai.

Maskavas labo omu ievērojami maitā arī paredzētais Rumānijas prezidenta Čaučeskū „svētceļojums" uz Vašingtonu. Rumānijas partijas šefam var sekot Tito, Gomulka un, varbūt, arī citu Austrumeiropas komūnistu vadoņu mēģinājumi celt Maskavai nepatīkamus tiltus uz Rietumiem. Par šiem tiltiem „tēvocis Sams" reizē ar Koka - kolu un Bukarestai, Belgrādei un Prāgai nepieciešamajām mašīnām var Austrumos ievazāt Maskavai bīstamus bacilus. Runā pat, ka dienvidslavi un rumāņi kādu dienu var prasīt no amerikāņiem tās pašas „labās mantas", kuŗas Kremlis tagad ar devīgu roku pārpilnībā iemetis Vidējo austrumu konfliktā.

Aleksandrs Ķegumnieks

Izraēla vēlas 2 bilj. dolaru palīdzību

SKANDALS AR GLEZNU KOLLEKCIJU RIETUMVĀCIJAS TIESĀ

Izraēlas ministru prezidente Golda Meire 18. septembrī ieradās Vašingtonā, lai lūgtu palielināt palīdzību. Ziņas vēstīja, ka Izraēla vēlas ieroču iegādei 2 bilj. dol. Jau 72 gadus vecā Izraēlas valdības galva izlidoja uz Vašingtonu privātā lidmašīnā no Ņujorkas pēc tam, kad bija goda viešņa privātā dinejā American Broadcasting Co. celtnē, kuŗā piedalījās arī augstākie radiofona un preses vadītāji.

Pirms ierašanās pie prezidenta Niksona Baltajā namā Vašingtonā, Izraēlas ministru prezidentei bija divu stundu ilga saruna ar ASV ārlietu ministru Rodžeru par ieilgušajām žīdu un arabu miera sarunām, partizānu sacelšanos pret Jordānijas karali Huseīnu un satiksmes lidmašīnu nolaupīšanām septembŗa sākumā.

Goldas Meires lidojuma nolūks uz Vašingtonu bija vēlēšanās panākt lielāku ASV atbalstu Izraēlai tās konfliktā ar arabu valstīm, kam pretī liekama Vašingtonas vēlēšanās rosināt miera sarunas ar Ēģipti. Prezidents Niksons gatavs Izraēlai nodrošināt paplašinātu saimniecisko palīdzību un piešķirt jaunus līdzekļus vecā ieroču parāda samaksai, ja Izraēla tūlīt uzsāktu miera sarunas. Izraēla turpretim prasa novērst pamiera pārkāpumus no Ēģiptes puses un vēlas jaunu ASV saimniecisko un militāro palīdzību.

Laikraksts „The New York Times" ziņo, ka ASV valdība apsvērusi dot Izraēlai 500 milj. dolaru veco militāro parādu nolīdzināšanai un jauno armijas darījumu samaksai. Izraēla, kuŗa lielo kaŗa izdevumu dēļ atrodas augošā saimnieciskā spiedienā, jau agrāk bija iesniegusi Vašingtonai savu „iepirkšanās listi", kuŗas 5 gadu izdevumu kopsumma rakstāma ar desmit cipariem (1.000.000.000 dol.).

Ministru prezidente Meire izteikusi nepatiku, ka ASV nav spējušas novērst Ēģiptes pamiera pārkāpumus un panākt arabu uzstādīto padomju raķešu atvilkšanu no Suecas kanāļa, kas būtu cena par Izraēlas piekrišanu uzsākt miera sarunas ar arabiem. Izraēlas valdības galvai bija jāstājas pretī stingram spiedienam pieņemt prezidenta Niksona uzskatu, ka arabu pārkāpumi neapdraud Izraēlas drošību un galvenā problēma ir Vidējo austrumu krizes ievirzīšana diplomātiskās sliedēs.

ASV un Izraēlas politiskie eksperti uzskata, ka abu valstu valdību starpā iestājusies „uzticības krize". Diplomātiskie novērotāji Vašingtonā atzīst, ka Niksona un Meires tikšanās bijusi nozīmīgā kā kopš abu valstu 22 gadu ilgās draudzības.

Izraēlas aizsardzības izdevumus šogad paredz gandrīz 30% no valsts bruto ienākumiem. Piezīmējams, ka Izraēlai nokārtojams 1,25 bilj. dolaru liels maksājumu deficīts, kas radies ieroču iepirkumu rezultātā.

No Bonnas savukārt ziņo, ka izraēliešu advokāts prof. Dr. Hanss Deučs nule nodots tiesai par skandalu, kuŗu uzskata par lielāko Rietumvācijas maksājumu vēsturē otra pasaules kaŗa nacistu upuŗiem. Deučs un trīs līdzdalībnieki apsūdzēti krāpšanā un nepatiesā zvērestā sakarā ar 60 milj. dolaru kompensācijas prasību par mākslas vērtībām, kuŗas Hitlera slepenā dienesta vienības 1944. gadā izvākušas no Ferenca Hatvanija pils Budapeštā un pārvedušas uz Vāciju.

Bonnas valdība noliedz šīs mākslas darbu kollekcijas atrašanos Rietumvācijā. Minētie Renuāra, El Greko, Pikaso un citu autoru oriģināldarbi nekad neesot pārvesti uz Vāciju, bet, pēc iegūtajām ziņām, vēl 1944. gada beigās atradušies Budapeštas bankas glabātavā. Hatvanijs, cik zināms, dažas gleznas esot pārdevis vēl pirms savas nāves 1958. gadā.

Izraēliešu pilnvarotais prasību bazējis uz līdzapsūdzētā Frankfurtes tekstilrūpnieka un agrākā slepenā dienesta kapteiņa okupētajā Ungārijā — Frīdricha Vilkes, Hatvanija drauga Franca Visneja un tagad Tasmānijā esošā Dr. Andreasa fon Nagi apzvērētām liecībām. Apsūdzībā uzsvērts, ka šīs liecības bijušas nepatiesas un Deučs zinājis, ka tām nav pamata.

Rietumvācijas finanču ministrija kļuva aizdomīga, kad uzzināja, ka Deučs lūdzis 50% no nokārtojuma naudas kā advokāta honorāru. Vēlāk Vīnē agrākā Hatvanija uzticības persona grāfiene Marija Magdalēna Betlena izteikusies, ka gleznu kollekcija nekad no Budapeštas nav izvesta.

Deučs, kas dzīvoja Lozanā, Šveicē, arestēts Rietumvācijas finanču ministrijā, kad ieradās saņemt otru maksājumu. Noturēts 19 mēnešu iepriekšējā izmeklēšanā, viņš pret 500.000 dol. lielu galvojumu atbrīvots. Deučs tūlīt sameklējis 40 lieciniekų savā labā, jo iepriekšējās izmeklēšanas materiāli bijuši pretrunīgi un neskaidri.

Šai lietai piešķirts sensācionāls raksturs ar Šveices žurnālista Kurta Emenegera nesen publicēto grāmatu „Der Fall Deutsch". Deučs pastāv uz to, ka ir Rietumvācijas finanču ministrijas un nacistu atbalstītāju sazvērestības upuris. Iespējams, ka Deučs nebūs tiesā galvenā apsūdzētā persona, bet gan Dr. Andreass fon Nagi, kas Taizemes džungļos nodarbojas ar zvēru medīšanu. Vai tiesa notiks arī bez Nagi klātienes, to izšķirs prezidējošais tiesnesis Herberts Šrēders Bonnā.

Niksons apmeklēs Eiropas valstis

ASV prezidents Niksons paziņojis, ka dosies trešā lielākā ceļojumā uz aizjūru, 9 dienu ilgā vizītē apmeklējot Italiju, Spāniju, Angliju un arī komūnistisko Dienvidslaviju. Plānā neietelp Rietumvācijas apmeklējums, bet nav izslēgts, ka Niksons ieradīsies arī Francijā.

Niksona apmeklējuma mērķis ir „parādīt ASV karogu" Vidusjūras zemēm un spiest uz miera nokārtojumu Vidējos austrumos. Niksons tiksies arī ar Dienvidslavijas prezidentu Tito, un šis būs ASV prezidenta pirmais apmeklējums Dienvidslavijā.

Paredzams, ka prezidents atstās Vašingtonu 27. septembrī un sarunās Eiropā galveno vērību veltīs drošības problēmām Vidusjūrā un Vidējiem austrumiem, viesojoties arī pie ASV 6. flotes. Bez maršala Tito apmeklējuma Niksons vēl paredzējis vizīti arī pie pāvesta Vatikānā un Anglijas premjēra Hīta Londonā. Baltā nama preses sekretārs Ronalds Zīglers izteicies, ka prezidenta apmeklējums Dienvidslavijā ievadīs sarunu laikmetu ar Austrumeiropas komūnistiskajām valstīm. Šīs būs jau Niksona otrs kādas komūnistiskas valsts apciemojums, kopš viņš iegāja Baltajā namā kā prezidents pirms 19 mēnešiem: 1969. gadā Niksons apmeklēja Rumāniju.

Niksons, cik noprotams, atraidījis ielūgumu apmeklēt Parīzi šajā ceļojumā, taču šāds apmeklējums tomēr ir iespējams. Francija nav apmierināta un sarūgtināta par šādu prezidenta Niksona lēmumu, daļēji tāpēc, ka Baltais nams aizbildinājies ar prezidenta „laika trūkumu", tādēļ ceļojums galvenokārt koncentrēts uz Vidusjūras valstīm. Jāievēro, ka viens no Francijas prezidenta Pompidū galvenajiem ārpolitikas mērķiem ir izvirzīt Franciju par galveno Vidusjūras varu, kuŗā viņš nevēlas dalīties ar Pad. savienību.

Pompidū ielūgums Baltajam namam bija nodots ar Francijas sūtņa Vašingtonā Čarla Lusē starpniecību. No Vašingtonas atbildes izlobāms, ka Francija nav uzskatīta par lielāko faktoru Vidusjūras valstīs.

SĪKĀS ZIŅAS

● Pekingā ieradies Pad. savienības ārlietu ministra vietnieks Iljičevs, kas būs jaunais Kremļa pārstāvis padomju un ķīniešu robežstrīda sarunās, kuŗas vēl vienmēr turpinās.

● Ņubransvikas universitātes profesors Žeralds Vards sācis pētīt Sandžonsas apgabala izmantošanas iespējas par atkritumu novietošanas centru ASV ziemeļaustrumu pilsētām. Atkritumus pārvestu uz Sandžonsu pa dzelzceļu vai kugos, kas agrāk lietoti labības pārvešanai, pat no tik tālām pilsētām kā Čikagas un Baltimoras.

● Rietumvācijas saimniecības ministrs Šillers apmeklēs Maskavu, lai cita vidū pārrunātu arī Rietumvācijas piedalīšanos Pad. savienības smago automašīnu rūpniecībā.

● „Protestētāja" Beate Klārsfelda, kuŗa pirms diviem gadiem, apvainojot „nacisma atjaunošanā", izpļaukāja toreizējo Rietumvācijas kancleru Kurtu Kīzingeru, nule piesējusies pie koka pilsētas laukumā Varšavā un dalījusi skrejlapas, kuŗās protestēts pret žīdu vajāšanām Polijā. Pēc 10 minūtēm ieradās policija, Klārsfeldi no važām atbrīvoja un aizveda. 21 gadu vecā žīdiete Klārsfelda, kuŗu par Kīzingera izpļaukāšanu 1968. gadā Rietumberlīnē sodīja ar 4 mēnešiem cietumā, sodu nosacīti atliekot, nu vērsusies arī pret Gomulkas režīmu.

● Apvienoto nāciju ģenerālasamblejas jaunais priekšsēdis, norvēģis Edvarts Hambro žurnālistiem izteicies, ka sarkanā Ķīna uzņemama pasaules organizācijā. Norvēģijas valdība atzīstot, ka ir nereāli veidot starptautisku sadarbību, uzskatot, ka valdība Pekingā nav Ķīnas cietzemes valdība.